

Det gode liv i ei attraktiv fjellbygd

Oppdal kommune

Økonomiplan 2024-2027

Vedtatt av kommunestyret 22.6.23 i sak 23/81

(Arkivsak 22/2763)

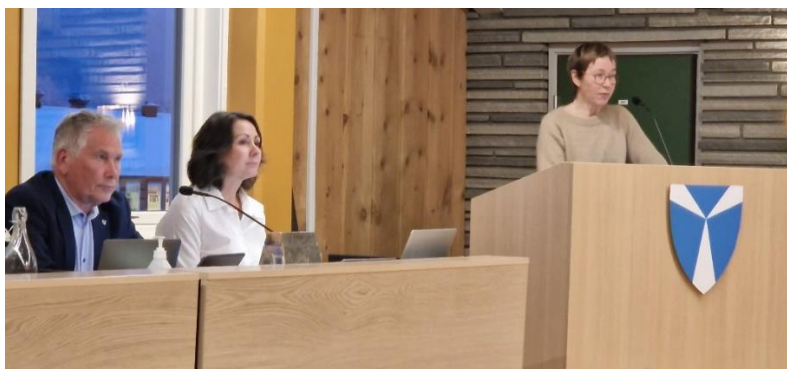
Innholdsfortegnelse

<i>Det gode liv i ei attraktiv fjellbygd</i>	5
Demografi og utvikling i folketall.....	6
Stedsutvikling	8
Folkehelse	10
Omsorg.....	12
Resultatledelse	14
Brukere av tjenestene	17
Medarbeidere	19
Økonomi	21
<i>Økonomiplan 2024-2027</i>	22
Sammenheng	22
Driftsbudsjettet i økonomiplanperioden	24
Investeringsbudsjettet i økonomiplanperioden	30
Finansielle måltall i økonomiplanperioden.....	31
Utfordringer.....	33
Politisk handlingsrom	34
Økonomiske forutsetninger for økonomiplanen	36
<i>Særlige forhold av betydning i økonomiplanperioden</i>	43
<i>Driftstiltak</i>	48
Driftstiltak som er innarbeidet i økonomiplan.....	48
<i>Investeringsstiltak</i>	52
Investeringsstiltak som er innarbeidet i økonomiplanen	52
<i>Hovedoversikter</i>	63
Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-4 første ledd	63
Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-4 andre ledd	64
Økonomisk oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-6	66
Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 første ledd ...	67
Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 andre ledd ...	68
<i>Vedlegg</i>	71
Gryteklare prosjekter.....	71

Økonomiplan 2024-2027

<i>Politisk behandling</i>	74
Saksopplysninger:	74
Kommunedirektørens forslag til vedtak	74
Formannskapetets behandling av sak 61/2023 i møte 06.06.2023:	74
Formannskapetets vedtak:.....	79
Kommunestyrets behandling av sak 81/2023 i møte 22.06.2023:	81
Kommunestyrets vedtak:	91

Kommunestyret vedtok i møte 23.6.22 å endre navnet på Oppdal kommunes 4-årige plan (jfr. kommuneloven §14-4) fra Handlingsplan til Økonomiplan.

Det gode liv i ei attraktiv fjellbygd

Oppdal kommune sin viktigste oppgave og målsetting er å legge grunnlag for at alle innbyggerne skal kunne oppleve å ha god livskvalitet i framtida. Kommuneplanen er det øverste leddet i plansystemet og består av to deler: Samfunnsdel og arealdelen. Kommuneplanens samfunnsdel tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og for kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen viser hvilke områder kommunen skal fokusere på de neste 12 år og hvilke strategiske mål vi skal strekke oss etter. Kommunestyret vedtok 1.12.10 kommuneplanens samfunnsdel 2010-2025. Planen har overskriften *Det gode liv i ei attraktiv fjellbygd*. Revidering av planen avklares ved behandling av den kommunale planstrategien. Kommuneplanens samfunnsdel revideres i 2023.

Kommuneplanens samfunnsdel er et viktig styringsverktøy som gir innspill til og skal realiseres gjennom økonomiplan og budsjett. Økonomiplanen (dette dokumentet) revideres hvert år og viser hva kommunen skal prioritere de neste fire årene, se kapitlene «Driftstiltak» og «Investeringsiltak». Gjennomføring av tiltak vedtas i årsbudsjettet.

Livskvalitet er valgt som fokusområde i kommuneplanens samfunnsplanen. *Stedsutvikling, folkehelse og omsorg* er utledet som kritiske suksessfaktorer for at innbyggerne skal kunne oppleve høy livskvalitet. Disse faktorene er kommentert i egne kapitler i økonomiplanen.

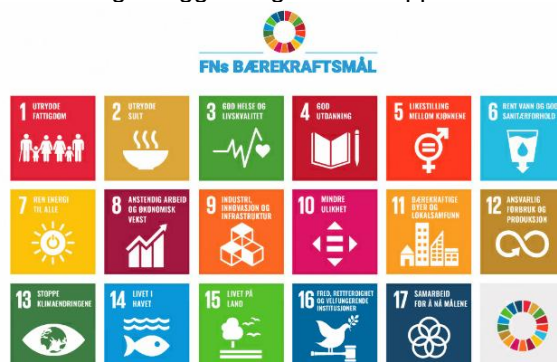
I kommuneplanens samfunnsdel er *resultatledelse* innført som verktøy for styring og utvikling i Oppdal kommune. Det betyr at kommunen skal ha fokus på resultater som måles og dokumenteres. Oppdal kommune er en organisasjon som produserer tjenester. For å lykkes som tjenesteyter må Oppdal kommune ha gode tjenester, orden på økonomien og ansvarsbevisste medarbeidere. Derfor har kommuneplanens samfunnsdel valgt *brukere, økonomi og medarbeidere* som fokusområder for resultatledelsen av organisasjonen. Brukere og medarbeidere omtales i egne kapitler i økonomiplanen. Økonomi omtales under kapitlet «Økonomiplan 2024-2027» og i kapitlet «Hovedoversikter» vises ulike tallstørrelser som belyser driften av Oppdal kommune.

Kommunestyret vedtok i sak 20/42 i møte 7.5.20 Planstrategi for Oppdal kommune 2020 – 2023. I Planstrategien tar kommunestyret stilling til hvilke planoppgaver det er viktig å arbeide med i kommunestyreperioden og om kommuneplanen skal videreføres eller revideres for å nå kommunes visjon *Oppdal – det gode liv i ei attraktiv fjellbygd*. FNs bærekraftsmål, vedtatt av FN høsten 2015, er en premissgiver for all planlegging og er lagt til grunn for planstrategien. I planstrategidokumentet omtales også nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging.

Regjeringen legger vekt på følgende hovedutfordringer i sine forventninger til regional og kommunal planlegging:

- ✓ Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- ✓ Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- ✓ Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- ✓ Å skape et trygt samfunn for alle

FNs bærekraftsmål og nasjonale føringer legges til grunn for Oppdal kommunes planarbeid.

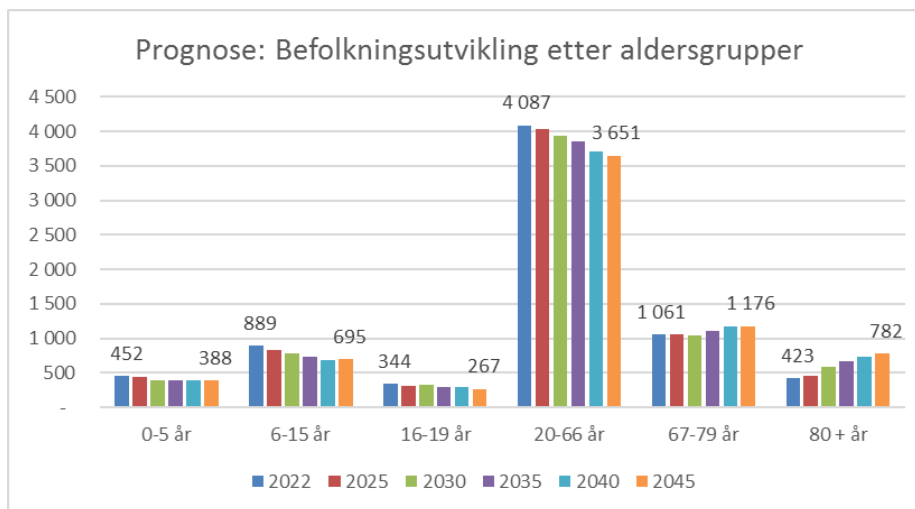

Demografi og utvikling i folketall

Befolkningsveksten er et barometer på om kommunen er i en positiv utvikling. Attraktivitet er bl.a. definert som kommunens evne til å tiltrekke seg tilflytting, gitt bl.a. utvikling i arbeidsmarkedet i kommunen. Befolkningsprognoser fra SSB (MMMM-alternativet)¹ tilsier slik utvikling i folketallet i Oppdal kommune de neste 25 årene:

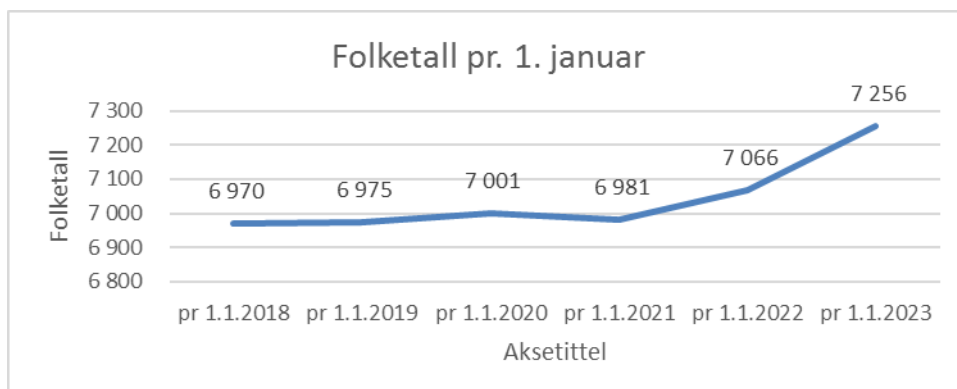
	31.12.22	2025	2030	2035	2040	2045
Sum innbyggere	7 256	7 110	7 076	7 037	7 000	6 959

Alderssammensetningen i befolkningen gir føringer for hva slags tjenester folk i kommunen har behov for. Befolkningssammensetningen i Oppdal kommune vil påvirke framtidige tjenester / utfordringer og behov for omstilling. SSB sin befolkningsprognose utarbeidet i 2022 etter MMMM-alternativet fordelt på aldersgrupper i et 25-års-perspektiv tilsier slik utvikling i alderssammensetningen:

I følge SSB sin prognose vil det være ca. 7 000 innbyggere i Oppdal de kommende årene. Prognosen viser at andelen barn/unge i barnehage-, grunnskole- og videregående skole-alder går ned. Andelen personer i aldersgruppen 18-69 år går også ned, mens vi vil få en større andel innbyggere over 70 år. Særlig vil antallet over 80 år øke.

Folketallet i Oppdal har de siste årene ligget rundt 7.000 innbyggere, men viser en tydelig oppgang pr. 31.12.22:

¹ MMMM = Middels fruktbarhet, Middels levealder, Middels innenlandsk flytting og Middels innvandring

<https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/regfram/hvert-2-aar>

<https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/voksende-byer-og-aldrende-bygder>

Økonomiplan 2024-2027

Faktiske befolkningstall viser at det bodde 7 256 personer i Oppdal 31.12.2022. Det er 190 flere enn pr. 31.12.21. Innbyggerne er fordelt slik på aldersgrupper:

Alder:	År	
	31.12.2021	31.12.2022
0-5 år	440	452
6-15 år	820	889
16-17 år	165	344
18-69 år	4 467	4 087
70-79 år	781	1 061
80 + år	393	423
Sum innbyggere	7 066	7 256

Statistisk sentralbyrå (SSB) publiserer oppdaterte kommunefakta om Oppdal på ssb.no/kommune-fakta/oppdal

Stedsutvikling

Sentrale utfordringer i planperioden

Med bakgrunn i måloppnåelse, nøkkeltall og politiske føringer har kommunedirektøren definert følgende sentrale utfordringer for planperioden:

1. Oppdal som regionsenter
2. Sentrumsutvikling
3. Kommunikasjoner – veg, bane, bredbånd
4. Lokaler med tilstrekkelig kapasitet ved Midtbygda oppvekstsenter (og Aune barneskole?)
5. Tilrettelegging og klargjøring av nye næringsarealer for utbygging i sentrumsnære områder
6. Investering, drift og vedlikehold i kommunal infrastruktur (i hovedsak vei/gateløp, vann, avløp)

Om punkt 1: Oppdal et regionsenter - et regionalt tyngdepunkt i sør

Oppdal skal kjennetegnes som ei attraktiv fjellbygd. Livskvalitet skal prege kommunens virksomhet, og stedsutvikling er en av nøklene for å få dette til.

Oppdal er med sin beliggenhet sør i fylket, den regionen som er minst knyttet funksjonelt med Trondheimsregionen og i forhold til «nye Trøndelag». Det er et godt utgangspunkt for å videreutvikle et regionalt tyngdepunkt i sør med mulighet for vekst og utvikling av næringsliv og tjenestetilbud.

Kommunens rolle som plan- og bygnings-myndighet har betydning for steds- og næringsutviklingen. Dialog mellom bygge-bransjen og plan og byggesak videreutvikles til fordel for både kommune og næringsliv som stedsutvikler.

Om punkt 2: Sentrumsutvikling

Det foretas en samlet utredning av sentrum. Denne skal inneholde framtidige parkerings-løsninger, både for sykkel og bil samt planer for utvidelse av togstasjonen på Oppdal. Utredningen må ivareta gang og sykkelmuligheter til arbeidsplasser og næringsliv og god merking i sentrum. Tilknytningen fra sentrum til fritidsparken blir en del av arbeidet. Utredningen skal videre inneholde planer for grøntområder og sosiale myldrearealer for trivsel, helse, livskvalitet og moderne sentrumsutvikling. Utredningen vil avklare eventuelt behov for revidering av reguleringsplaner. Det er viktig å ha fokus på verdibevarende vedlikehold av opparbeidede arealer for å unngå forfall.

Om punkt 3: Kommunikasjoner – veg, bane, bredbånd

Det er viktig å legge til rette for gode kommunikasjoner til og fra Oppdal på veg, bane og bredbånd.

Om punkt 4: Kapasitet på barneskolene i Oppdal

Oppdal fikk i 2022 en stor økning av barn i grunnskolealder fra 824 elever i kommunal og privat skole 1.10.21 til 888 elever 1.10.22. Årsaken er både bosetting av flyktninger og innenlands tilflytting. For de kommunale barneskolene gir dette utfordringer kapasitetsmessig. Aune barneskole er dimensjonert for 420 elever, men har pr. i dag 442 elever. For neste skoleår vil et stort 7.trinnskull gå ut, og det ligger an til at det blir et forholdsvis lite 1.trinnskull. Dette indikerer en nedgang i totalt elevtall ved skolen, men usikkerhetsfaktoren er hvordan tilflytting i Aune krets blir.

Flere småbarnsfamilier bosetter seg i Midtbygda krets, og barnetallet som søker til Midtbygda oppvekstsenter, øker. Dette har i første omgang gitt utfordringer kapasitetsmessig for Midtbygda barnehage. Utfordringene ble løst ved å ta i bruk SFO-lokalene ved skolen til de eldste barnehagebarna pr. idag 15 barn. Elevtallet ved skolen øker, og skolen har nå 115 elever. Skolen er dimensjonert for 110 elever, men har et areal som kan strekkes til 130 elever.

For å imøtekomme behovet for grunnskoleplasser ved bosetting av 130 flyktninger, er det opprettet et innføringstilbud for nyankomne ved Drivdalen skole fra 1.1.2023. Drivdalen skole har garderobeplasser for 50 elever, men har nå 53 elever. Arealmessig er det imidlertid plass til flere, men garderobekapasitet må økes.

Om punkt 5: Næringsutvikling

Oppdal har en bred næringsstruktur, og er en av få innlandskommuner i Midt-Norge med positiv utvikling i folketallet over tid.

Det vises til vedtatt Strategisk næringsplan der kommunens rolle som tilrettelegger er avklart. Den største utfordringen i denne sammenheng, framstår nå som behov for flomsikring og avklaring av flomfare i sentrumsområdet.

Om punkt 6: Investering, drift og vedlikehold i kommunal infrastruktur

Utfordring knyttet til kommunal infrastruktur, slik som veg, gatelys, vann- og avløpsanlegg, vil være å opprettholde og oppgradere standard og unngå forfall. Sentrale krav, klimaforhold, økt trafikk, krav til framkommelighet m.v. er sentrale forhold som vurderes. Det må utarbeides plan for reasfaltering og søke å innarbeide finansiering av omfanget av dette. For øvrig skal krav til trafiksikkerhet ivaretas i fbm. drift og vedlikehold av veger og gatelys.

Det skal fortsatt fokuseres på nødvendig utskifting av gamle vann- og avløpsledninger. Det må påregnes krav fra statsforvalteren om renseløsning og slambehandling for sentrum rensaneanlegg.

Hovedplan for veg 2023-2030 sluttbehandles våren 2023. Planen skal være grunnlag for innspill og prioritering av nødvendige tiltak på kommunale veger.

Kommunedelplan for Trafiksikkerhet 2023-2026 sluttbehandles i løpet av 1.halvår 2023. Planen skal være grunnlag for prioritering av kommunale, fylkeskommunale og statlige gang- og sykkelveger samt trafiksikkerhetstiltak for øvrig, i planperioden. Den skal være grunnlag for innspill og prioritering av kommunale trafiksikkerhetsprosjekt og grunnlag, og for innspill/prioritering til fylkeskommunale og statlige prosjekt.

Folkehelse

Sentrale utfordringer i planperioden

1. Psykisk helse hos barn og unge
2. Utenforskap
3. Flere eldre med helseutfordringer

I 2022 ble det utarbeidet en omfattende kunnskapsoversikt over folkehelse og levekår i Oppdal.

Dokumentet "[Oss i Oppdal 2022](#)" bygger på kunnskapsoversikten og peker på tre sentrale utfordringer ved befolkningens levekår og folkehelse i Oppdal. De tre utfordringsområdene er valgt etter analyse og vurderinger fra ei flerfaglig arbeidsgruppe, en vurdering ut ifra nasjonale satsningsområder og trender, samt etter arbeidsverksted med fagpersoner fra oppvekst og helse.

Folkehelse handler om å styrke menneskers helse og livskvalitet, og å styrke motstandskraft mot sykdom. Kommuneplanens samfunnsdel konkretiserer at satsing på folkehelse, forebygging og tidlig innsats er fundament i kommunens utforming av bærekraftige tjenester overfor barn, unge og eldre.

Folkehelsearbeidet skal bygge på fem grunnleggende prinsipper:

Utjevne sosiale helseforskjeller

- ✓ Helse i alt vi gjør
- ✓ Bærekraftig utvikling
- ✓ Førre - var - prinsippet
- ✓ Medvirkning

Om pkt. 1: Psykisk helse hos barn og unge

Flere barn og unge rapporterer psykiske plager og mange unge strever med livsmestring. Flere barn og unge rapporterer psykiske plager som stress, prestasjonspress, tristhet, skolevegring, samt en økning av diagnoser som angst og depresjon. Det er også observert en økning i spiseproblematikk og selvskading. Ungdommer som hadde det vanskelig før har fått det verre etter pandemien.

En ser økende tilbud og bruk av andre rusmidler enn alkohol. For alkohol har større andel ungdomsskoleelever i Oppdal vært beruset sammenlignet med nasjonale tall.

Ettåringene i barnehagen er en sårbar gruppe og opplever stress i barnehagen i større grad enn eldre barn. Vi vet lite om langtidskonsekvensene av dette. I barnets første leveår er nærhet og tilknytning særlig viktig for utvikling av god psykiske helse. Ekstra fokus på gruppen og tilstrekkelig bemanning gjennom hele barnehagedagen er et viktig prioriteringsområde for å styrke psykisk helse hos barn og unge.

Om pkt. 2: Utenforskap

NAV publiserte en omverdensanalyse i januar 2021 som tar for seg de viktigste samfunnsmessige trendene frem mot år 2035. Denne viser blant annet at ufaglært ungdom og innvandrere med lite skolegang vil bli særlig utsatt på arbeidsmarkedet. Vi har spesielt fokus på dette og arbeidet vil bli videreført i årene fremover. NAV har økt satsingen på utenforskap med tilskuddsmidler fra staten. For å lykkes er det behov for mer samarbeide og da spesielt med helse-, utdanningssektoren og næringslivet. Vi ser en del unge trenger bistand og tilrettelegging i forhold til både aktivisering, sysselsetting, kvalifisering og bolig.

Økte økonomiske forskjeller i samfunnet gir grobunn for at flere kan oppleve utenforskap. Med prisutviklingen den siste tiden har dette blitt enda mer aktuelt. Vi fortsetter å ha spesielt fokus på barnefattigdom for å redusere forskjeller og gi barn og unge muligheter til å delta.

For personer med nedsatt funksjonsevne er tilrettelegging og fokus på tilgjengelighet viktig. Planlegging, tilrettelegging og tilbud av tjenester avgjør om mennesker med funksjonsnedsettelse har mulighet til å delta i samfunnet på lik linje med andre.

Om pkt .3: Flere eldre med helseutfordringer

Framskrivinger viser at flere eldre fører til økt behov for helse- og omsorgstjenester og dermed økt behov for personell i helse- og omsorgssektoren. Utviklingen utfordrer velferdssamfunnets bærekraft på kapasitet og kompetanse. Tall fra Nasjonalt senter for Aldring og Helse viser at Oppdal vil ha 190 personer med demens i 2025 og 230 personer i 2030 mens vi i 2020 hadde 163 registrerte personer med demens.

Risikoen for sosial isolasjon og ensomhet er størst blant de eldste aldersgruppene og det er denne gruppen som også har utfordringer med å henge med digitalt.

Omsorg

Sentrale utfordringer i planperioden

1. Opprettholde og utvikle tjenestetilbud som imøtekommer endrede behov i befolkningen
2. Sikre tilstrekkelig kompetanse
3. Ivareta brukermedvirkning og innbyggerdialog
4. Sikre tilstrekkelig egnede boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet
5. Koordinering og samhandling av tjenestetilbud til innbyggere med sammensatte tjenestebehov

Om punkt 1: Opprettholde og utvikle tjenestetilbud som imøtekommer endrede behov i befolkningen

Vi kan forvente endringer i dagens tjenestetilbud som følge av økning i antall eldre med hjelpebehov, et økende antall innbyggere med behov for sammensatte tjenester samt økt innvandring.

Det vil i årene fremover være viktig å fordele ressursene i omsorg i tråd med utviklingen samtidig med at enhetene må se på ulike måter å løse omsorgsoppgaver på:

- Sikre riktig og tilstrekkelig kompetanse i tjenesteyting på tvers av enheter
- Styrke samhandlingskompetanse i organisasjonen
- Styrke samhandling med frivillige
- Etablere ordninger som velferdsteknologi og digitale tjenester for å frigjøre helsepersonell til å utføre andre oppgaver
- Sikre godt innføringsarbeid med Helseplattformen som gjør det mulig å hente ut gevinster

Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet (Meld.st.26) beskriver regjeringens satsingsområder i primærhelsetjenesten. Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023 gir retning og rammer for utvikling av spesialisthelsetjenesten og samarbeidet med den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Pasientens stemme skal bli hørt - både i møte mellom pasient og behandler og i utviklingen av helse- og omsorgstjenestene. Pasienten skal oppleve sammenhengende tjenester på tvers av sykehus og kommuner. Nærhet til helsetjenester for de som trenger det mest vil være et satsingsområde i arbeidet med et distriktshelsesenter i Oppdal.

Om punkt 2: Sikre tilstrekkelig kompetanse

For å sikre tilstrekkelig kompetanse i årene som kommer vil det være nødvendig å øke kompetanse på digitalisering. Velferdsteknologi er under innføring i helse- og omsorgstjenesten med formål om å bedre kvalitet på enkelte tjenester, gjøre brukere mer selvstendige i dagliglivet samt etablere ordninger som frigjør helsepersonell til å utføre andre oppgaver.

Det nasjonale målbildet "En innbygger – en journal" har konkludert med at målbildet for den samlede nasjonale utviklingen for helse- og omsorgssektoren er en felles nasjonal løsning. Oppdal kommune har besluttet å tre inn i samarbeidsavtalen for Helseplattformen. Helseplattformen skal tas i bruk av helse- og omsorgstjenestene i Oppdal i februar 2024. Det er forventet en gevinstrealisering som vil gjøre det mulig å arbeide på andre måter enn i dag. Videre vil man frigjøre ressurser til å løse andre oppgaver enn i dag.

Oppdal kommune har startet opp prosjekt Heltidskultur. Det vil gjennom et økt antall heltidsstillinger skapes bedre kontinuitet samt gjøre det enklere å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i helse- og omsorgssektoren.

Det tilbudet barna får i barnehagen og de første årene i grunnskolen, legger grunnlaget for hvordan de lykkes videre i utdanning og arbeid. God kompetanse og tilstrekkelig bemanning i skole og barnehage er forutsetninger for å lykkes med tidlig innsats. perioden 2019–2021 ble det gjennomført en innsparing i skolene gjennom å øke gruppestørrelsen. Lavere ressurstilgang i skolen har en smertegrense og tilstrekkelig bemanning er viktig for skoleelevers trivsel og læring.

Oppdal har gjennom lang tid hatt god rekruttering av kvalifisert arbeidskraft i skole og barnehage. I 2022 har vi sett at det blir stadig mer utfordrende å skaffe pedagogisk personale i barnehagene. For både skole og barnehage er det behov for økt kompetanse innenfor spesialpedagogikk, minoritetsspråklige

og psykiske vansker. Det blir også viktig å utnytte den kompetansen en har til intern kompetanseoverføring og bruke kompetent personale der det trengs mest.

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er et av flere tiltak som skal bidra til at barn og unge får den hjelpen de trenger når de trenger det, enten de går i barnehage, grunnskole eller videregående skole.

Satsingen på økt kompetanse i barnehager og skoler og de lokale støttetjenestene skal bidra til at den spesialpedagogiske hjelpen er tett på barna som har behov for det. Samtidig skal oppgavene til Statped - den statlige spesialpedagogiske støttetjenesten - bli tydeligere og mer spisset for barn med varige og omfattende behov.

I 2022 har det vært stort sykefravær og store utfordringer i å ha tilgang på korttidsvikarer i barnehage og skole. Til tider har dette gått utover tilbudet til barna.

Om punkt 3: Ivareta brukermedvirkning og innbyggerdialog

Medvirkning som verdi bygger på en demokratisk begrunnet rett til selvbestemmelse og likeverd. Det gir mennesker som søker hjelp og støtte mulighet til å styre over viktige deler av eget liv, motta hjelp på egne premisser, bidra med egen kompetanse og bli sett og respektert i kraft av sin grunnleggende verdighet. Brukermedvirkning er viktig uansett alder, funksjonsnivå og kulturbakgrunn.

Det å lytte til og ta hensyn til brukernes kunnskap, interesser og behov kan bidra til å utvikle tjenester som er brukervennlige, effektive og som har høy kvalitet. Det blir ofte brukt som argument at tjenestene blir mer treffsikre med brukermedvirkning.

Det er vanlig å skille mellom brukermedvirkning på tre ulike nivåer, henholdsvis individ-, tjeneste- og systemnivå. De tre nivåene henger sammen og påvirker hverandre. Det å få til reell medvirkning er en utfordrende, men viktig prosess.

Om punkt 4: Sikre tilstrekkelig egnede boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet

Bolig for vanskeligstilte vil være et viktig innsatsområde.

I den nasjonale strategien Alle trenger et trygt hjem (2021–2024), er det løftet fram tre prioriteringer som Husbanken skal støtte opp om under strategiperioden: Ingen skal være bostedsløse, barn og unge skal ha gode boforhold og personer med funksjonsnedsettelse skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor. Mange innvandrere starter sin boligkarriere som leietakere. Leiemarkedet i Norge er begrenset, derfor vil kjøp av egen bolig – eventuelt med bistand fra Husbanken – etter hvert være aktuelt og naturlig for mange. For øvrig gjelder Husbankens ordninger for alle innbyggere som har fast bopel i Norge.

Om punkt 5: Koordinering og samhandling av tjenestetilbud til innbyggere med sammensatte tjenestebehov

Den enkelte bruker skal motta en helhetlig og tilpasset tjeneste, uavhengig av organisatoriske skillelinjer og praktisk organisering av tjenester. Økt satsing på forebygging og tidlig innsats krever økt samhandling på tvers av fag og tjenesteområder. Effektiv samhandling krever gode digitale løsninger og vektlegging både på samarbeid omkring den enkelte bruker, men også systemrettet arbeid.

Barnevernsreformen som trådte i kraft 1.1.2022 gir kommunene mer ansvar på barnevernsområdet, og er viktig for utviklingen i barnevernet i årene som kommer. Gjennom reformen får kommunene et større ansvar for barnevernet, både faglig og økonomisk. Kommunene får fullt økonomisk ansvar for statlige barnevernstiltak og ordinære fosterhjem, og et helhetlig ansvar for å følge opp og veilede fosterhjem.

Den enkelte bruker skal motta en helhetlig og tilpasset tjeneste, uavhengig av organisatoriske skillelinjer og praktisk organisering av tjenester. Økt satsing på forebygging og tidlig innsats krever økt samhandling på tvers av fag og tjenesteområder. Effektiv samhandling krever gode digitale løsninger og vektlegging både på samarbeid omkring den enkelte bruker, men også systemrettet arbeid. Stortinget har vedtatt nye bestemmelser om samarbeid, samordning og barnekoordinator i 14 velferdstjenestelover som trådte i kraft 1. august 2022.

Gjennom prosjektet Sett i Oppdal er det utviklet en modell for systematisk identifikasjon og oppfølging av utsatte barn. Denne modellen skal tas i bruk og implementeres fra 2023.

Resultatledelse

Resultatledelse i Oppdal kommune skal;

- ✓ Baseres på mål og resultat
- ✓ Sikre effektiv gjennomføring av politiske vedtak
- ✓ Sikre etterlevelse av lover og forskrifter
- ✓ Baseres på risikostyring og kontinuerlig forbedring
- ✓ Sikre effektive arbeidsprosesser og riktig ressursanvendelse
- ✓ Sikre læring, forbedring og innovasjon

Resultatledelse betyr at kommunen skal ha fokus på resultater som kan måles og dokumenteres. Det er en metode for å styre virksomheten målrettet med hjelp av måleindikatorer, dialog, rapportering, internkontroll og oppfølging.

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode utarbeide og vedta en kommunal planstrategi.

Internkontroll, integrert del i resultatledelse

Internkontroll er de systemer og rutiner som etableres for å sikre tilstrekkelig styring, måloppnåelse og etterlevelse av regelverk. Internkontroll dreier seg derfor ikke bare om kontroll, men like mye om styring og læring.

Kommunedirektørens viktigste kontrollaktivitet er å sikre mål- og resultatoppnåelse. Dette skjer gjennom delegeringsreglementets klare full-makter. I henhold til delegeringsreglementet er enhetsleder ansvarlig for at det i enheten er etablert et system for internkontroll og HMS-arbeid i tråd med de til enhver gjeldende forskrift.

KS har definert "Kommunedirektørens internkontroll" med følgende hensikt og formål:

- ✓ Kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen
- ✓ Helhetlig styring og riktig utvikling
- ✓ Godt omdømme og legitimitet
- ✓ Etterlevelse av lover og regler

Sentrale elementer i resultatledelse og internkontroll beskrives nærmere nedenfor.

Balansert målstyring - målekart

Målekartet angir mål og skal fortelle hvilke kritiske suksessfaktorer vi må lykkes med for å bli gode på fokusområdene livskvalitet, brukere, økonomi og medarbeidere. Det forteller hvilke indikatorer som brukes, hvordan resultatene skal måles og hvilke ambisjonsnivå vi skal strekke oss etter. Målekartet utformes ved medvirkning og dialog mellom ansatte, ledere og politikere. Det er ønskelig å dra politisk nivå mer i denne prosessen.

Nøkkeltall

I tillegg til måleindikatorer benyttes analyse av nøkkeltall knyttet til samfunnsutviklingen og tjenesteproduksjonen. Det legges vekt på å framskaffe og sammenligne relevante nøkkeltall innen de fire fokusområdene og tjeneste-områdene, der SSB og KOSTRA er hovedkilder.

Bruker- og medarbeiderundersøkelser

Spørreundersøkelser er et sentralt verktøy for å utvikle kvaliteten i kommunens tjenester. Kommunen har valgt spørreundersøkelsene som er utarbeidet av www.bedrekommune.no slik at vi kan sammenligne resultatene over tid og med andre kommuner.

Det gjennomføres medarbeiderundersøkelser hvert annet år. Noen tjenesteområder gjennomfører brukerundersøkelser årlig og andre gjennomfører hvert annet/tredje år. Dette har sammenheng med tjenestenes egenart og lovkrav.

Bruker – og medarbeiderdialog

Resultatledelse vektlegger en balansert styring av mål i form av målt kvalitet (objektive måleindikatorer) og opplevd kvalitet (bruker-, medarbeider- og innbyggerundersøkelser). Det er av avgjørende betydning at aktuelle styringsnivå gir tilbakemelding på resultat fra undersøkelser til de det gjelder, og at det åpnes for dialog om mulige oppfølgingstiltak av resultatene. I de fleste sammenhenger er det etablert arenaer for den styrte tilbakemeldingen og dialogen, men her kan det også være rom for å utvikle nye arenaer.

Styringsdialog og resultatsamtale

Styringsdialogen er en dialog om måloppnåelse og resultatoppfølging og derfor et sentralt element i resultatledelse. Det overordna målekartet setter resultatmål for kommunen samlet og inngår i kommunestyret/ formannskapet resultatsamtale og styringsdialog med kommunedirektøren. Kommunedirektøren har styringsdialog og resultatsamtale med enhetslederne med bakgrunn i enhetenes målekart.

Med utgangspunkt i årshjulet for plan- og rapporteringsprosessene er det satt opp to styringsdialoger for året mellom styrings-nivåene. En dialog på våren tilknyttet resultat-rapport og årsmelding, og en på høsten i forbindelse med utarbeidelse av mål og budsjett.

Risikostyring

Vurderingen av områder og arbeidsprosesser som skal være gjenstand for internkontroll skjer ut fra vurdering av vesentlighet og risiko. Det gjennomføres risiko- og sårbarhetsanalyser for å sikre at mål nås, lover og rammer overholdes og at arbeidsprosesser er effektive. Hensikten er å iverksette tiltak for å sikre ønsket utvikling og forebygge uønskede hendelser.

De mulige områdene er identifisert med bakgrunn i årsmeldingen og årsrapportene fra enhetene. Disse områdene vil bli nærmere vurdert og fulgt opp gjennom ROS-analyser på enhetsnivå.

<https://www.oppdal.kommune.no/globalassets/pdfdokumenter/politikk/delegeringsreglementer/administrativ-delegering-fra-kommunedirektor.pdf>

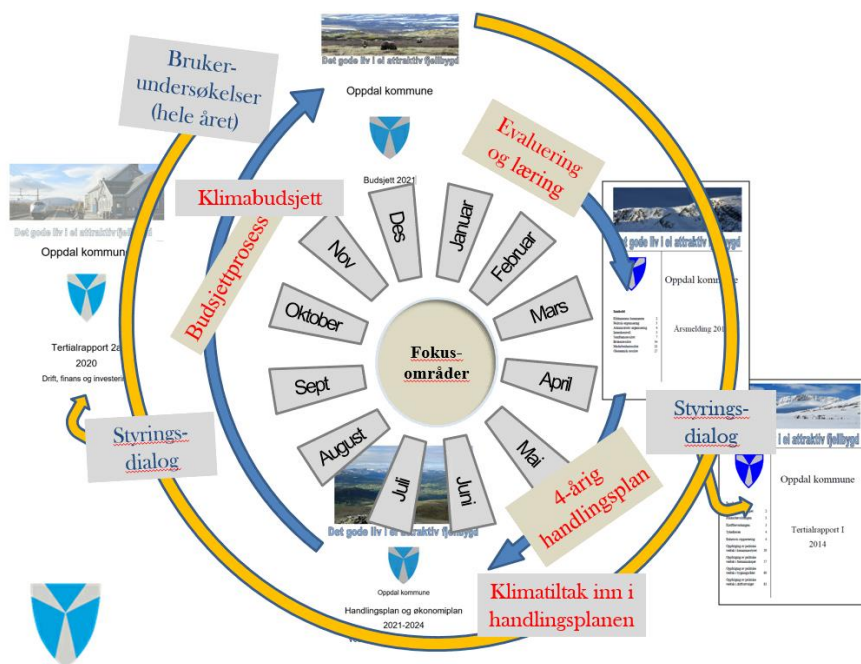
Forbedringsforslag og avvik

Systematisk oppfølging av forbedringsforslag og håndtering av avvik inngår som et viktig element i virksomhetsstyringen. Kommunen benytter Compilo som sitt kvalitetsstyringssystem.

Det er helse- og omsorgssektoren som er kommet lengst i systematisk bruk av kvalitetsstyringssystemet. Her er det god kultur for å bruke verktøyet til systematisk forbedring. Kommunedirektøren har én årlig gjennomgang av vårt kvalitetsstyringssystem.

For vedlikehold av kommunens bygningsmasse er verktøyet IK-bygg delvis tatt i bruk. Verktøyet gir mulighet for å skaffe en god oversikt over tilstanden på alle bygg. Gjennomføring av en grundig og tilstrekkelig tilstandsanalyse vil kreve innleid kompetanse.

Årshjulet i Oppdal kommune

Tabell 1: Gjennomføringsplan for undersøkelser 2024-2027

Undersøkelser	Tidspunkt
Medarbeiderundersøkelse annen hvert år	Mai 2026
Ungdata om livsstil og helse blant unge i alderen 13-19 år, hvert tredje år	April 2026
Ungdata junior, hvert tredje år	2026
Brukerundersøkelser innen alle tjenesteområder annet hvert år	Oktober - november

Brukere av tjenestene

Oppdal kommune er opptatt av å være tilgjengelig for alle innbyggere og brukere. På en enkel og trygg måte skal kommunen så raskt som mulig vise vei til gode svar, nyttig informasjon og rett person.

Samfunnssikkerhet

Beredskap og sikkerhet har stort nasjonalt fokus. Hendelser har gitt viktig læring om betydning av ledelse, gjennomføringsevne og kvalitetssikring. Dette viser at kommunens beredskapsplaner og evne til å håndtere slike situasjoner fortsatt må ha fokus i planperioden.

Digitalisering

I tråd med digitaliseringsstrategien for offentlig sektor 2019-2025, følger Oppdal kommune opp vår egen digitaliseringsstrategi. Målet er at digitaliseringen skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor, gjennom bedre tjenester, mer effektiv ressursbruk og legge til rette for produktivitetsøkning i samfunnet.

For å lykkes med dette må brukerne settes i sentrum. I samarbeid med andre kommuner og statlige virksomheter, vil vi gi god opplæring i enkle og trygge løsninger, som er godt forklart og universelt utført.

Vår digitaliseringsstrategi har fire satsingsområder i inneværende periode:

- ✓ Styrket digital kompetanse
- ✓ Digital selvbetjening
- ✓ Digital tjenesteproduksjon
- ✓ Åpenhet og medvirkning

De største løftene innen digitalisering vil komme innen helse- og omsorgssektoren.

Barn og unge

Barn og unge er viktige brukere av kommunens tjenestetilbud og barnets stemme skal høres i alt som vedrører barn og unge. I avgjørelser som angår barn og unge skal det alltid foretas en barnets beste vurdering.

Nybygg for Høgmo barnehage er planlagt gjennomført i økonomiplanperioden og vil gi rammer omkring et godt og framtidsrettet barnehagetilbud. Mot slutten av økonomiplanperioden er renovering Pikhaugen barnehage planlagt.

Voksne

Oppdal har i år 2022 hatt en lav arbeidsledighet, under fylkes og landssnitt. Vi har hatt mange utlyste stillinger og det har vært en utfordring å skaffe nok kvalifisert arbeidskraft til bedrifter i Oppdal. Oppdal har hatt en økning i sykefraværet og ligger nå noe over fylkessnittet. Vi kan ikke se at økningen i sykefraværet så langt har ført til en økning i andre folketrygdytelser som arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. Det har i år 2022 vært vesentlig økning i utbetalingen av økonomisk stønad som i hovedsak skyldes at kommunen har bosatt mange flyktninger.

Personer med utfordringer knyttet til psykisk helse og rus

Oppdal kommune opplever en endring i tjenestebehov spesielt hos yngre mennesker med utfordringer knyttet til psykisk helse og rus. Det er et økende antall unge som har behov for mer fleksible, helhetlige og koordinerte tjenester, også utover ordinær arbeidstid som kveld og helg. Utfordringene er sammensatte med behov for bistand knyttet til mestring av å bo og gjennomføre daglige gjøremål, det å ha et meningsfullt innhold i hverdagen med aktivitet eller arbeid, gjerne sammen med andre, er tilbud kommunen ikke klarer å imøtekomme i dag.

Personer med nedsatt funksjonsevne

Et økende antall personer med sykdom og funksjonsnedsettelse bor i egen bolig. Dette krever omfattende og rask tilrettelegging for at de skal kunne være mest mulig selvstendig. Oppdal kommune bruker

betydelig antall tjenestetimer til ressurskrevende brukere. Dette er knyttet til personer med nedsatt funksjonsevne som har behov for sammensatte helse- og omsorgstjenester. Antall psykisk utviklingshemmede i Oppdal er stabilt. Tilpasning av bo- og aktivitetstilbud til denne brukergruppen er et satsingsområde.

Flyktninger

På grunn av krigen i Ukraina fikk Oppdal en tilleggsanmodning om å bosette til sammen 140 flyktninger i 2022, noe som ble gjennomført. For 2023 er det vedtatt at Oppdal skal bosette 130 flyktninger, begge årene er tallene innbefattet både flyktninger fra Ukraina og fra andre land. Den høye bosettingen har ført til at det er stort trykk på boligmarkedet, helseoppfølging, på barnehageplasser, og på skoleplasser både i grunnskole og i voksenopplæring. En gjennomført ROS-analyse viste likevel at det skal være forsvarlig å bosette såpass mange. Økt arbeidsmengde i forbindelse med bosettingen har gjort at det har vært nødvendig å ansette både ulike bosettingsveiledere og lærere i midlertidige stillinger. Det jobbes stadig med kvalifisering av flyktninger, og et arbeidsmarked med lav ledighet gjør at det skal være mulig å komme over i arbeid. Dette blir fokuset framover.

Eldre brukere

Omsorgstjenesten i Oppdal skal fortsatt prioritere en god utnyttelse av omsorgsboliger og hjemmebaserte tjenester. Oppdal skal styrke samhandling med spesialisthelsetjenesten for å gi gode helsetjenester nær der folk bor for de som trenger det mest. Innkjøp og implementering av velferdsteknologi samt innføring av Helseplattformen vil bli en prioritert oppgave i perioden. Omsorgstjenesten vil styrke innsatsen med digitale tjenester i samarbeid med frivillige. Arbeid med heltidskultur for å sikre kvalitet og kontinuitet i tjenesten skal prioriteres.

Kommunal bygningsmasse

Eiendomsforvaltningen skal løse eiendoms-tjenester som forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunal bygg- og eiendomsmasse, i tråd med både lokalt og nasjonalt vedtatte mål.

Det er utarbeidet en kommunal strategi for bygg- og eiendomsforvaltningen. Strategien fokuserer på bærekraftig oppgradering, modernisering og effektivisering av kommunal bygningsmasse.

Strategien danner grunnlaget for hvordan Oppdal kommune skal organisere, styre og lede sin eiendomsforvaltning, slik at eiendoms-porteføljen legger til rette for og støtter opp om forsvarlig og god tjenesteproduksjon for kommunens primærfunksjoner. Prioriteringene skal skje innenfor en ramme som sikrer langsiktig finansiell balanse og en bærekraftig utvikling i kommuneøkonomien. En bærekraftig økonomi innebærer at man ikke skal kunne etablere et driftsnivå som tærer på kommunens finans- og realkapital. Det er ikke budsjettert med tilstrekkelige midler til ivaretagelse av Oppdal kommunes verdier i bygninger og anlegg.

Medarbeidere

Satsingsområdene for kommunens arbeids-giverpolitikk er nedfelt i arbeidsgiverstrategien for Oppdal kommune:

1. Godt arbeidsmiljø
2. Systematisk nærværarbeid
3. Kampen om arbeidskraft
4. Heltidskultur

Om punkt 1: Godt arbeidsmiljø

Godt arbeidsmiljø i Oppdal kommune måles med to indikatorer:

- ✓ Medarbeidertilfredshet
- ✓ Økning i tilstedeværelse (nærværarbeid)

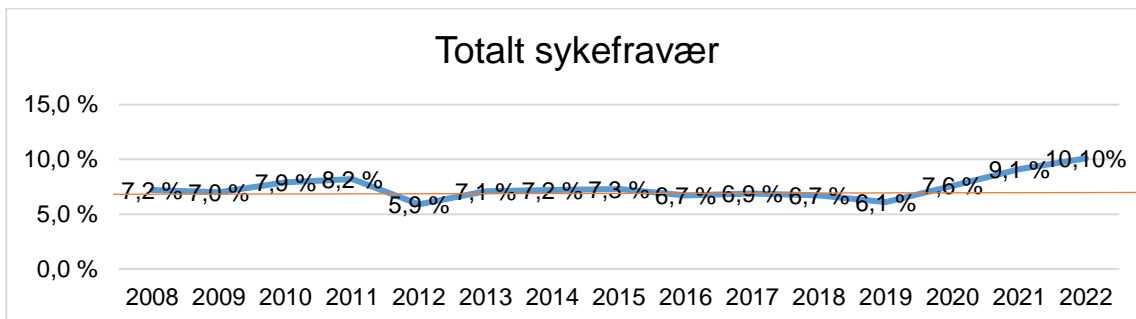
Medarbeiderne er den viktigste enkeltfaktoren når det gjelder å utvikle og effektivisere tjenesteproduksjonen i kommunen. Det er kommunens ansatte som sikrer at organisasjonen leverer tilstrekkelig kvalitet i alle ledd. Et godt arbeidsmiljø styrker kommunens omdømme og posisjon som attraktiv arbeidsgiver.

Om punkt 2: Nærværarbeid og sykefravær

Sykefraværstatistikken for Oppdal kommune viser over tid et positivt bilde og vi ligger lavt i forhold til kommunestatistikken. Oppdal kommune jobber systematisk, har gode rutiner og tett oppfølging. Det jobbes forebyggende med mange ulike tiltak for å redusere sykefraværet. Vi har fokus på å trygge ledere i sin rolle med hensyn til å sikre en god oppfølging og samtidig bevisstgjøre ansatte om deres medvirkningsplikt.

Et godt HMS- arbeid er en forutsetning for utvikling og vedlikehold av kvalitetene på våre tjenester med fokus på fornyelse og innovasjon.

Arbeidslivssenteret, NAV, bedriftshelse-tjenesten og kommunen skal fortsette sitt samarbeid for å opprettholde fokus på arbeidet.

Kommunedirektøren har som målsetting at det samlede sykefraværet i Oppdal kommune ikke skal overstige 6 %. Lavt sykefravær er en forutsetning for godt arbeidsmiljø og økonomisk måloppnåelse.

Målekartet på kommunenivå reflekterer samlet sykefravær, både egenmeldt og legemeldt, for hele kommunen. Sykefraværet følges opp månedlig av kommunedirektøren og rapporteres til kommunestyret ved tertialrapport I og II i tillegg til årsmelding.

Partene skal fortsette samarbeidet for økt nærvær og redusert sykefravær.

De siste årene har vi hatt en negativ trend for det totale sykefraværet i kommunen. Tallene viser at vi ligger relativt høyt over målsettingen på 6%:

2020: 7,6 %

2021: 9,09%

2022: 10,1

En sannsynlig forklaring på den negative utviklingen er at covid pandemien har ført til økt arbeidsbelastning og slitasje på våre ansatte Dette er foruroligende og må følges tett opp på alle nivå i organisasjonen.

Hvis vi lykkes med heltid/deltid prosjektet er det god grunn til å tro at det også vil bidra til redusert sykefravær.

Om punkt 3: Kampen om arbeidskraft

Kommunen er en kompetansetung og kompleks tjenesteprodusent. Kompleksitet og spenn i oppgaver samt effektive og tilfredsstillende tjenester stiller stadig høyere krav til kompetanse hos medarbeider på alle nivåer.

Oppdal kommune har allerede utfordringer med å tiltrekke seg bestemte typer arbeidskraft. Aldringen av befolkningen vil forsterke disse utfordringene, spesielt innenfor omsorgsyrkene

Hvor attraktivt det er for ulike grupper ansatte å arbeide i kommunesektoren, avhenger av en rekke forhold, bl. a. lønn, oppfatning om arbeidsbelastninger i yrkene, karrieremuligheter og muligheter til faglig utvikling, i tillegg til det litt udefinerte "status".

For å være i stand til å møte behovet for omstilling, tiltrekke oss kompetente medarbeidere og levere tjenester med god kvalitet, vil kommunen styrke kulturen for forbedring og innovasjon i hele organisasjonen. Innovasjon er noe som er nytt, nyttig og nyttiggjort. Gode innovasjoner kan gjøre systemer mer effektive, redusere kostnader, øke livskvalitet og mye mer.

Et av hovedmålene i samarbeidsavtalen med NTNU og Nasjonalparken Næringshage er å styrke innovasjonskulturen i kommunens drift og forvaltning.

For å lykkes med dette blir det viktig å stimulere til at medarbeidere deltar aktivt i innovasjons-arbeidet.

Om punkt 4: Heltidskultur

For at kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver som tiltrekker seg tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft må heltidskultur være hovedregelen.

Helseenhetene er de enhetene der vi har størst andel av deltidsstillinger. På Oppdal helsesenter er gjennomsnittlig stillingsstørrelse 67,5 %, og det er kun 24 av 128 ansatte som har full stilling. I hjemmetjenesten er gjennomsnittlig stillingsstørrelse 64,4%, og det er kun 38 av 168 ansatte som har full stilling.

Oppdal kommune fikk i 2022 prosjektmidler fra staten for å starte et arbeid med heltidskultur. Prosjektperioden er på to år. Målsettingen med arbeidet er å lage et rammeverk og en kultur for heltidsstillinger i turnusyrkene i Oppdal kommune. Arbeidet skal munne ut i en konkret gjennomføringsplan for innføring av heltidskultur og vi skal ha kommet overraskende godt i gang med implementeringen i løpet av prosjektperioden.

Målsettingen i arbeidet er at den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen ikke skal være mindre enn 80%

Økonomi

God økonomistyring

En definisjon på god økonomistyring er (Referanse: Leiv Opstad):

- Å være i stand til å prioritere
- Å være i stand til å påvirke aktiviteten eller å endre kurs
- Å ha oversikt
- Å ha kontroll
- Å holde seg innenfor gitte rammer
- Å være i stand til å utnytte ressursene på en god måte

Kommunal- og distriktsdepartementet v/Eivind Dale har uttalt at følgende forhold kjennetegner kommuner som har god økonomistyring:

- Gode rutiner (at problemer bli løpende identifisert og analysert og rask iverksetting av tiltak)
- Problemer får ikke anledning til å utvikle seg over tid
- Kommunen erkjenner eget ansvar
- Lærer av «de beste»
- Godt samarbeid politikk - administrasjon

Utfordringer i planperioden:

1. Lojalitet til vedtatt styringssystem
2. Press på kommunal tjenesteproduksjon
3. Omprioritering av ressurser
4. Overholde finansielle måltall

Om punkt 1: Lojalitet til vedtatt styringssystem

Oppdal kommune har tradisjon og kultur for god økonomisk styring. Kommunestyret bruker økonomiplanprosessen på våren til å foreta en samlet vurdering og prioritering av tiltak, som i neste omgang iverksettes i når årsbudsjettet blir vedtatt.

I enkeltsaker gjennom året kan politiske vedtak legge føringer for kommende års økonomiplanarbeid, noe som utfordrer muligheten til å foreta en samlet vurdering av tiltak

Om punkt 2: Press på kommunal tjenesteproduksjon

Oppdal kommune har godt innarbeidede rutiner for bl.a. regnskapsrapportering hvert tertial og ved årsslutt. Enhetsledernes respekt for å holde vedtatte budsjettrammer er stor. Også ved utarbeidelse av budsjettet for 2023 ga enhetslederne tydelig uttrykk for at enhetenes hverdager er blitt mer og mer krevende. Enhetslederne uttrykker at dette er en utvikling som har skjedd over tid og som har ført til større press på tjenestene (som er kommunens primæroppgaver) og større press på personalet. Det oppleves også press på tjenesteproduksjonen som følge av bygningsmessige kapasitetsutfordringer innenfor oppvekst og omsorg. Enhetslederne er tydelig på at ressursene til kommunens primæroppgaver bør økes hvis dagens tjenestenivå skal opprettholdes.

Om punkt 3: Omprioritering av ressurser

Prognoser fra SSB på antall innbyggere i Oppdal kommune i årene framover anslår at innbyggertallet vil ligge rundt 7.000 innbyggere. Sammensetningen av innbyggerne vil ifølge prognosen forandre seg ved at antall innbyggere over 67 år, og da særlig antall innbyggere over 80 år, vil øke, mens antall innbyggere i øvrige aldersgrupper vil reduseres. Antall barn i barnehage- og grunnskolealder skal ifølge prognosen reduseres (se kapitlet Demografi og utvikling i folketall). Prognosene tilsier at ressursbruken må vris fra barnehage- og grunnskoleutgifter til eldreomsorg. Faktisk utvikling i barnetallet så langt samsvarer ikke med SSB sin prognose.

Om punkt 4: Overholde finansielle måltall

Med finansielle måltall siktes det til politiske målsettinger for kommunens økonomiske utvikling og stilling. Kommunestyret vedtok i møte 28.1.21 (sak 21/2) tre finansielle måltall for Oppdal kommune: Netto driftsmargin, gjeldsgrad og disposisjonsfond. Formålet med finansielle måltall er å synliggjøre hva som skal til for å ha en sunn økonomi over tid, samt benytte måltallene som en del av beslutningsgrunnlaget i økonomi- og budsjettprosessen.

Økonomiplan 2024-2027

Sammendrag

Formålet med utarbeidelse av økonomiplan er å ha en prioritert plan for realisering av målsetninger fastsatt i kommuneplanen. Kommunens inntekter og finansielle status danner rammebetingelser for planen.

Økonomiplanen skal settes opp i balanse og være realistisk, fullstendig og oversiktlig. Den skal også vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp (jfr. Kommuneloven §14-4).

Forutsetningene for økonomiplanen er omtalt i kapitlet «Økonomiske forutsetninger for økonomiplanen». Det forutsettes bl.a. et folketall på 7.256 i hele planperioden. I kapitlet «Særlige forhold av betydning i økonomiplanperioden» omtales større saker som antas å påvirke Oppdal kommunes drift i årene framover.

Kommunestyrets økonomiplanvedtak i juni skal betraktes som et intensjonsvedtak. Realitetsbehandling av bevilgninger og tiltak i økonomiplanen skjer i forbindelse med behandling av kommende års budsjett: I desember 2023 blir budsjettet for 2024 vedtatt av kommunestyret.

Økonomiplanen for 2024-2027 bygger på vedtatt økonomiplan 2023-2026, budsjett 2023, vedtak fattet av kommunestyret i enkeltsaker gjennom det siste året og på endring i forutsetninger (konsekvensjusteringer) for kommunens aktivitet som kommunedirektøren er kjent med pr. mars 2023. Det er i hovedsak lagt opp til en videreføring av enhetenes rammer og tjenestenivå fra 2023 til 2024 med unntak av rammene til legetjenesten og distriktshelsesenteret, som økes betydelig. Oppdal kommune har over tid ligget høyt på kommunebarometeret, noe som vitner om gode tjenester.

Økning i innbyggertallet og alderssammensetningen av innbyggerne gir en økning i frie inntekter (dvs. rammetilskudd, skatt på inntekt og formue og naturressursskatt) fra 2023 til 2024 anslått til ca. 17 millioner kroner. Anslått økning i frie inntekter er disponert til finansiering av konsekvensjusteringer, nye driftstiltak som følge av vedtak fattet av kommunestyret gjennom året (i hovedsak økte kostnader med legetjenesten og distriktshelsesenteret) og økte finansutgifter.

Prioriterte driftstiltak i økonomiplanperioden:

a) De største konsekvensjusteringene:

	Beløp i kr.
Lavere inntekt fra foreldrebetaling som følge av 12 timer gratis SFO for 2.klassinger (finansieres ved økning i rammetilskuddet)	2 000 000
Endring i skolerammene pga. endring i elevtall	-1 300 000
Endring i barnehagerammene pga. endring i barnetall	-1 500 000
Ressurskrevende bruker, nettoutgift	2 000 000
IKT-lisenser sentral ikt-drift	1 200 000
Sum totalt	2 400 000

Økonomiplan 2024-2027

b) Nye driftstiltak:

	Beløp i kr. innarbeidet i økonomiplanens driftsbudsjett i 2024	Beløp i kr. pr. år innarbeidet i økonomiplanens driftsbudsjett fra og med 2025
Sak 86/22 og 124/22 i kommunestyret: Styrking av legevaktjenesten, ny driftsavtale / driftsform for legetjenesten, etablering av distrikthelsesenter i sokkeletasjen i ODMS-bygget, renovering av lokaler som skal brukes av psykisk helse og rus i ODMS-bygget samt økning av kommuneoverlegestillingen	13 099 000	7 967 000
Sak 21/23 i kommunestyret: 9,2 millioner kroner i investering i tomteområder 14 boligtomter i Rugdevegen og 6 boligtomter i Bjørkmoen 3. Årlige rente- og avdragsutgifter:		718 000
Sak 22/23 i formannskapet: Nye avtaler med privatpraktiserende veterinærer	915 000	915 000
12,7 millioner kroner eks. mva. i kostnadsøkning i investering i ny Høgmo barnehage gir økte årlige rente- og avdragsutgifter:		972 000
Sak 131/21 i kommunestyret: Tilskudd til Trøndelag fylkeskommune til ny bru over Álma, FV 6518		500 000
Budsjett 2023 i kommunestyret: Administrering av universitetsavtalen med NTNU	250 000	250 000
Sum totalt	14 264 000	11 322 000

I økonomiplanprosessen har enhetene meldt inn nye drifts- og investeringstiltak. Den samlede økonomiske belastningen av konsekvensjusteringer meldt inn fra enhetene og oppfølging av vedtak fattet av kommunestyret gjennom året gir lite rom for en samlet helhetlig prioritering mellom de tiltakene som er spilt inn fra enhetene til økonomiplanarbeidet. Kommunedirektøren er glad for at drifts nivået til enhetene i 2023 videreføres til 2024, men er spesielt bekymret for at det ikke er rom for følgende tiltak i økonomiplanperioden:

- Hjemmetjenesten: Økt bemanning på natt ved hjemmesykepleien (ca. 1,6 mill. kr. pr. år),
- Oppdal helsesenter: Økt grunnbemanning ved sykehjemsavdelingene (ca. 2,3 mill. kr. pr. år)
- Drivdalen oppvekstsenter, Høgmo og Pikhaugen barnehager og Midtbygda oppvekstsenter - Bedre bemanning rundt 1-åringen i barnehagen (ca. 1,6 mill. kr. pr. år).

Når legetjenesten og distrikthelsesenteret prioriteres foran viktige innmeldte tiltak fra enhetene, er det på bakgrunn av politiske føringer gitt i kommunestyrevedtak og totaliteten i legevakt- og legesituasjonen i kommunen.

Økonomiplanen er lagt fram i balanse, men tabellen nedenfor viser at økonomiplanen ikke oppfyller gjeldende finansielle måltall:

	Måltall	Gjennomsnitt i perioden	2024	2025	2026	2027
Netto driftsmargin (netto driftsresultat i % av driftsinntektene)	1,5% i gjennomsnitt, ingen år under 1,3%	1,3%	1,1%	1,3%	1,5%	1,1%
Gjeldsgrad (Lånegjeld i % av driftsinntektene)	73% i gjennomsnitt, styre mot 70%	84%	78%	83%	90%	85%
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	Minimum 13%	14%	13%	13,5%	14%	14,5%

Økonomiplan 2024-2027

Kommuneloven sier at kommuner skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivarettatt over tid. Måltallene er lokale handlingsregler for kommunens økonomistyring, og måltallene gjenspeiler hva som skal til for å oppnå en forsvarlig, langsiktig utvikling som også gir en økonomisk handlefrihet for kommende generasjoner (en bærekraftig økonomi).

Investeringsbudsjettet

Det er budsjettet med ca. 119 millioner kroner i investeringer i varige driftsmidler i 2024, ca. 74 millioner kroner i 2025, ca. 57 millioner kroner i 2026 og ca. 32 millioner kroner i 2027. Investeringene er finansiert med mva.-kompensasjon og lån. Hovedoversikten Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsfor-skriften §5-5 andre ledd viser de ulike investeringstiltakene.

Driftsbudsjettet i økonomiplanperioden

Anslag på driftsinntektene

Det er budsjettet med ca. 735 millioner kroner i årlige driftsinntekter i planperioden. I vedtatt budsjett for 2023 er driftsinntektene budsjettet til ca. 712 millioner kroner. Økningen i driftsinntektene skyldes i hovedsak anslått økning i frie inntekter (dvs. rammetilskudd, skatt på inntekt og formue og naturressursskatt) fra 2023 til 2024 på ca. 17 millioner kroner. Endring i folketallet er den faktoren som gir størst forklaringskraft for endring i kommunens frie inntekter. Størrelsen på frie inntekter blir også påvirket av bl.a. alders-sammensetningen av innbyggerne. Endringer i sammensetningen bidrar også til å forklare det økte anslaget på frie inntekter fra 2023 til 2024.

Pr. 1.1.23 har Oppdal kommune 7.256 innbyggere. Kommunedirektøren har lagt til grunn samme folketall og befolkningssammensetning i Oppdal i 2024-2027 som pr. 1.1.23. Det gir tilnærmet samme nivå på frie inntekter i hele planperioden.

Anslag på driftsutgifter (eks. avskrivninger) og netto finansutgifter.

Det er budsjettet med ca. 727 millioner kroner i årlige netto driftsutgifter og finansutgifter i planperioden. I vedtatt budsjett for 2023 er tilsvarende tall budsjettet til ca. 720 millioner kroner. Økningen i driftsutgiftene skyldes i hovedsak økte driftsutgifter til legetjenesten og distriktmedisinsk senter samt økte netto finansutgifter.

Konsekvensjusteringer

Tiltak omtales som konsekvensjusteringer når tiltaket er en følge av endring i driftsforhold som enheten ikke rår med og som har oppstått i løpet av siste år: Dette er de største konsekvensjusteringene som er innarbeidet i økonomiplan 2024-2027 og som ikke har vært hensyntatt i gjeldende økonomiplan eller budsjett:

	Beløp i kr. fra og med 2024
Lavere inntekt fra foreldrebetaling som følge av 12 timer gratis SFO for 2.klassinger (finansieres ved økning i rammetilskuddet)	2 000 000
Endring i skolerammene pga. endring i elevtall	-1 300 000
Endring i barnehagerammene pga. endring i barnetall	-1 500 000
Ressurskrevende bruker, nettoutgift	2 000 000
IKT-lisenser sentral ikt-drift	1 200 000
Sum totalt	2 400 000

Nye driftstiltak i økonomiplan-perioden

Økonomiplanen er et redskap for politiske prioriteringer mellom ulike tjenester og styringssystemet til Oppdal kommune legger opp til at kommunestyret skal bruke økonomiplanprosessen på våren til å foreta en samlet vurdering og prioritering av innmeldte tiltak. Vedtak fattet av kommunestyret i enkeltsaker gjennom året legger føringer for kommunedirektørens forslag til økonomiplan. Følgende vedtak har særlig vært styrende for revidering av økonomiplanen:

Økonomiplan 2024-2027

	Beløp i kr. innarbeidet i økonomiplanens driftsbudsjett i 2024	Beløp i kr. pr. år innarbeidet i økonomiplanens driftsbudsjett fra og med 2025
Sak 86/22 og 124/22 i kommunestyret: Styrking av legevakttjenesten, ny driftsavtale / driftsform for legetjenesten, etablering av distrikthelsesenter i sokkeletasjen i ODMS-bygget, renovering av lokaler som skal brukes av psykisk helse og rus i ODMS-bygget samt økning av kommuneoverlegestillingen (se omtale i punkt 1 – 4 nedenfor)	13 099 000	7 967 000
Sak 21/23 i kommunestyret: 9,2 millioner kroner i investering i tomteområder 14 boligtomter i Rugdevegen og 6 boligtomter i Bjørkmoen 3. Årlige rente- og avdragsutgifter (se omtale i punkt 5 nedenfor)		718 000
Sak 22/23 i formannskapet: Nye avtaler med privatpraktiserende veterinærer	915 000	915 000
12,7 millioner kroner eks. mva. i kostnadsøkning i investering i ny Høgmo barnehage gir økte årlige rente- og avdragsutgifter:		972 000
Sak 131/21 i kommunestyret: Tilskudd til Trøndelag fylkeskommune til ny bru over Álma, FV 6518		500 000
Budsjett 2023 i kommunestyret: Administrering av universitetsavtalen med NTNU	250 000	250 000
Sum totalt	14 264 000	11 322 000

Vedr. styrking av legevakttjenesten, ny driftsavtale / driftsform for legetjenesten, etablering av distrikthelsesenter, renovering av lokaler som skal brukes av psykisk helse og rus samt økning av kommuneoverlegestillingen:

1. Legevakt

Oppdal kommune gjennomførte ulike tiltak for å styrke legevakten i 2022. Bakgrunnen var sterk bekymring fra fastlegene knyttet til stor vaktbelastning og økende antall henvendelser på legevakt. Oppdal kommune gjennomførte en utredning av legevakten som kunne dokumentere en dobling av antall henvendelse på legevakt siste 4 år. Det ble videre gjennomført en ROS-analyse for å vurdere aktuelle tiltak.

I K-sak 116/22 vedtok kommunestyret å styrke legevakten med inntil 2,9 mill. kr. i 2023 for å styrke legevakt med legevikar og 4 årsverk hjelpepersonell. Det ble sendt søknad til legevakten i Orkdalsregionen om deltakelse i deres legevakt. Oppdal kommune fikk avslag på søknaden med bakgrunn i legevakten i Orkdal sine egne kapasitetsutfordringer.

Det vurderes at det er behov for en permanent styrking av legevakten i Oppdal. Pr i dag står fortsatt Oppdal alene om å løse legevaktutfordringen i vår kommune. Med en økt bruk av legevakt, både som følge av flere innbyggere, fritidsinnbyggere og gjennomreisende, er det behov for fast hjelpepersonell samt flere leger i vaktrotasjon på legevakt. Det vurderes behov for ledelse av en kommunalt drevet legevakt. Tiltaket vurderes som nødvendig for å kunne ivareta og rekruttere nye leger til Oppdal.

I økonomiplanen er det fra og med 2024 budsjettert med faste årlige utgifter anslått til 1,4 mill. kroner til styrking av legevakt med legevikarer og 4 årsverk hjelpepersonell.

2. Ny driftsavtale / driftsform for legetjenesten

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige allmennlegetjenester, jf. Helse- og omsorgsloven § 3-1 og § 3-2 første ledd, og forskrift om fastlegeordning i kommunene § 3.

Kommunen skal sørge for at et tilstrekkelig antall leger deltar i fastlegeordning for å oppfylle sitt ansvar, og at den totale kapasiteten i ordningene er stor nok til å sikre pasient- og brukerrettighetene, jf pasient- og brukerrettighetsloven §2-1c og forskrift om pasient- og brukerrettighetene i fastlegeordning § 2, § 6 og § 7. Kapasiteten må blant annet være stor nok til at mulighetene for å bytte fastlege er til stede, samt sikre mulighet for «second opinion».

Fastlegene sine pasientlister er fulle, og det er flere pasienter på venteliste hos legene. Dette innebærer at pasienter bosatt i Oppdal ikke har mulighet til å bytte fastlege i kommunen. Kommunens krav om å innfri tilbud om fastlege til kommunens innbyggere blir ikke oppfylt. Oppdal kommune har inneværende år mottatt 140 flyktninger. Disse har pr i dag ingen fastlege, noe de har krav på. Pr. I dag er en hjemmel ubesatt (har vært ubesatt siden september 2022) og ytterligere en hjemmel er ledig fra september 2023.

Oppdal kommune har særlig de to siste årene hatt utfordringer med å rekruttere og beholde eksisterende fastleger. Oppdal kommune står ikke alene om denne utfordringen. Svært mange kommuner sliter med å rekruttere og beholde leger i fastlegestillinger.

Med bakgrunn i dagens situasjon og bekymringsmeldinger fra legene fremmet kommunedirektøren egen sak til kommunestyret den 01.09.22 om Oppdal kommune sin fastlege- og legevaksordning.

I K-sak 22/86 fattet kommunestyret følgende vedtak

Kommunestyret gir kommunedirektøren fullmakt til å forhandle med fastlegene ved Oppdal legesenter og Auna legesenter om ny driftsavtale/ driftsform. Det er ønskelig at en driftsavtale hvor Oppdal kommune fasiliterer legetjenesten, og har driftsansvaret med hensyn på lokaler, utstyr og hjelpepersonell (modifisert 8.2 avtale) vurderes. Forhandlingene må hensynta de sentrale føringer og avklaringer som forventes å komme i forbindelse med ekspertutvalgets arbeid hva gjelder fastlegeordningen. Når forhandlingene er gjennomført vil kommunedirektøren fremme en ny sak med forslag til organisering og kostnader dette vil medføre. 2. Kommunestyret gir kommunedirektøren fullmakt til å fremforhandle samarbeid med annen/andre kommuner om legevaksordning. Dersom det ikke lykkes å få til et samarbeid om legevakt med annen kommune skal kommunedirektøren etablere en ordning med hjelpepersonell på kveld, natt og helgedager. Når forhandlinger med aktuelle samarbeidskommuner er avklart, vil kommunedirektøren fremme ny sak med forslag til organisering/avtale samt kostnader knyttet til legevakt. 3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gjennomføre en ROS-analyse for legevaksordningen høsten 2022. 4. Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere utvidelse av kommunelege med 60 % stilling fra 1.1.2023 i utarbeidelse av budsjett for 2023, alternativt vurdere å innarbeide utvidelsen i forslag til økonomiplan for 2024-2027. 5. Forhandlingsutvalget styrkes med to politikere: Geir Arild Espnes (Senterpartiet) og Ingvill Dalseg (Høyre).

Status:

Oppdal kommune har siden november 2022 gjennomført forhandlinger med begge legesentrene. Det er forventet en endelig avklaring slik at politisk sak kan fremmes til kommunestyret i juni. Oppdal kommune v/forhandlingsutvalget har frem til nå vurdert følgende aktuelle tiltak for etablering av ny driftsform for legene:

1. Oppdal kommune etablerer 1 felles legesenter for alle fastlegene i Oppdal. Formålet er å samle alle fastleger i ett felles legesenter. Legene har mulighet til å fortsette som selvstendig næringsdrivende leger i et kommunalt eid og drevet legesenter.
2. Oppdal kommune oppretter 2 0-listehjemler for å sikre nok leger til å dekke lovkrav om tilstrekkelig antall leger
3. Oppdal kommune kjøper ut materiell og goodwill (opparbeidet praksis – pasientliste) fra 6 fastleger.
4. Oppdal legesenter og Auna legesenter overdrar sine virksomheter til Oppdal kommune, noe som bl.a. betyr at hjelpepersonell ved legesentrene blir kommunalt ansatte.

Kommunedirektøren vurderer at det er nødvendig for Oppdal kommune å gjøre egne grep for å sikre kommunens legetilbud til innbyggere og de som oppholder seg i kommunen. 2 fastleger har i løpet av siste år sagt opp sine legehjemler og kommunen har ikke lyktes med å rekruttere nye leger. Oppdal kommune må benytte kortsiktige vikarløsninger som både er ustabil for pasientene og kostbart for kommunen. Flere av dagens fastleger har meldt fra at de vurderer å si opp sin hjemmel som følge av stor arbeidsbelastning - særlig på legevakt. Det vurderes nødvendig at Oppdal kommune endrer driftsform for legene, dette kan gjøre det enklere

å rekruttere flere leger som kan delta i legevakt, samt avlaste fastlegene i sin praksis ved å overta store deler av legenes administrative oppgaver.

I økonomiplanen er det fra og med 2024 budsjettert med faste årlige utgifter anslått til netto 4,7 mill. kroner til drift av legesenterlokalene, opprettelse av 2 0-listehjemler og overtakelse av hjelpepersonell (jfr. punkt 1,2 og 4 ovenfor).

For 2024 er det i tillegg budsjettert med 4,5 mill. kroner til utkjøp av materiell og goodwill fra 6 fastleger (jfr. punkt 3 ovenfor).

For 2024 er det også budsjettert med netto 1,7 mill. kroner til kjøp av vikarlegetjenester i ledige fastlegehjemler.

3. Distrikthelsesenter og renovering av lokaler som skal brukes av psykisk helse og rus

Oppdal kommunestyre vedtok i sak 21/117 om utredning av et fullverdig distriktmedisinsk senter i Oppdal at: "Det skal gjøres en analyse av hvilke helsetjenester som gir innbyggere i Oppdal en gevinst jfr beskrevne mål for samlokalisering i ODMS". Arbeidsgruppa har tatt utgangspunkt i tilbud Oppdal kommune skal gi til innbyggere som har størst behov for samlokaliserte tjenester for å:

- sikre gode pasientforløp
- være lett tilgjengelig
- skape god brukertilfredshet
- dekke et behov for helsetjenester for et større omland og fritidsbeboere.

Arbeidsgruppa kom gjennom sin analyse til at det er to temaer som i stor grad påvirker folks helse og som vil øke tilgjengelighet til tjenestetilbud i Oppdal. Dette er lærings- og mestringstilbud samt familiebaserte tjenester. I tillegg foreslås det ett konkret tiltak for å styrke det medisinske tilbud i distriktet, etablering av en sykepleierdrevet poliklinikk. For å kunne etablere et samlokalisert distrikthelsesenter vurderes det nødvendig å samlokalisere fagavdelingene i enhet Helse og familie.

I K-sak den 15.12.22 vedtok kommunestyret følgende om distrikthelsesenter:

1. *Styringsgruppa skal bestå av: Kommunedirektøren v/Ole Bjørn Moen, rådgiver helse og omsorg v/ Frøydis Lindstrøm, Geir Arild Espnes, politiker og professor, Politiske representanter v/ Ingvill Dalseg og Ingrid Husdal Dørum, NTNU v/ Jon Magnussen, professor i samfunnsmedisin og dekanus i fakultet for medisin og helse*
2. *Styringsgruppa får mandat til å opprette en tverrfaglig ressursgruppe bestående av ulike fagpersoner både internt og eksternt i organisasjonen*
3. *Kommunedirektøren fremmer 3 ulike saker som omhandler et fullverdig distriktshelsesenter i Oppdal, drift av legevakt samt kommunens legevakttilbud. Sakene vil bli fremmet i samme møte.*

Status:

Oppdal kommune v/styringsgruppa har gjennomført et tidlig seminar om distriktshelsetjenester samt fire møter i styringsgruppa. Det er i tillegg gjennomført egne møter med Helse- Midt og Helseforetaket v/St.Olavs for å se på mulige samhandlingstiltak knyttet til helsetjenester i distriktet.

Det er søkt *såkorndidler* fra NSDM (Nasjonalt Senter for Distrikts Medisin) samt forskningsmidler fra NTNU for å drive prosjektet videre. Det arbeides parallelt med utvikling av et legesenter med kommunal drevet legevakt. Det fremmes egen sak om utvikling av et distriktshelsesenter i K-møte i juni.

Vurdering:

En samlokalisering av tjenester i et helse- og oppvekstsenter vil gi en god synergi for spesielt sårbare barn, unge og deres familier. En samlokalisering av spesialsykepleiere i en poliklinikk i legesenteret vil øke kvalitet og tilgjengelighet for brukere med behov for god samhandling mellom kommunehelsetjenester, legetjenester og spesialisthelsetjenester. En kommunal sykepleierdrevet poliklinikk vil gjøre Oppdal mer attraktive for avtalespesialister – det blir lettere å rekruttere legespesialister til Oppdal. En sykepleierdrevet poliklinikk vurderes hensiktsmessig å lokalisere i samme bygg som legene. Bakgrunnen er at pasienter med behov for tett samhandling mellom sykepleier, lege og legespesialist har en dør inn til tjenesten.

Kommunedirektøren vurderer at det er nødvendig å starte opp arbeidet med etablering av et distrikthelsesenter. Utviklingen bør skje etappevis der kommunen starter med utbygging av den medisinske avdelingen i et fullverdig distrikthelsesenter. Dette bygges ut i legesenterets sokkeletasje og skal romme legevakt, kommuneovertlege og et fremtidig sykepleierdrevet poliklinikk. Det vurderes at legevakten med hjelpepersonell driftes fra byggets sokkeletasje når denne er ferdig. Dette vil bidra til å øke sikkerheten for lege og hjelpepersonell ved at legevaktens lokaler blir mer oversiktlige samt at den bidrar til lettere tilgjengelighet ved at legevakten er på ett sted.

I økonomiplanen er det i 2024 budsjettert med en investeringsutgift anslått til 7,9 mill. kr. inkl. mva. til utvikling av distrikthelsesenteret sin medisinske avdeling i legebygget sin sokkeletasje. Beløpet finansieres med kr. 6.320.000 i låneopptak (forutsatt serielån, 26 års avdragstid, 4 % rente) og kr. 1.580.000 i mva.kompensasjon. Lånet vil gi i årlige rente- og avdragsutgifter på i underkant av kr. 500.000 pr. år fra og med 2025. De nye lokalene anslås å føre til ca. kr. 250.000 i årlige forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdskostnader (FDV-kostnader) fra og med 2025.

Det er ønskelig å samlokalisere ansatte i enhet Helse og familie som jobber med psykisk helse- og rusarbeid med tjenestene som distrikthelsesenteret skal yte. Samhandling med øvrige helsetjenester som fastleger, helsestasjon- og skolehelsetjenesten, innvandrer-tjenesten og spesialister er positivt for brukerne. Psykisk helse- og rusarbeid kan ta over lokalene som bedriftshelsetjenesten i dag disponerer i ODMS-bygget, forutsatt at lokalene renoveres.

I økonomiplanen er det i 2024 budsjettert med en investeringsutgift anslått til 5 mill. kr. inkl. mva. til renovering av lokalene i ODMS-bygget som i dag disponeres til bedriftshelsetjenesten. Beløpet finansieres med kr. 4.000.000 i låneopptak (forutsatt serielån, 26 års avdragstid, 4 % rente) og kr. 1.000.000 i mva.kompensasjon. Lånet vil gi i årlige rente- og avdragsutgifter på ca. kr. 300.000 pr. år fra og med 2025. Tekniske tjenester vil fra og med 2024 tape kr. 329.000 i årlige utleieinntekter som følge av at utleie til eksterne opphører.

4. Kommuneoverlegeressursen

Oppdal kommune har hatt kommuneoverlege i 40 % stilling siden desember 2016. Før dette var stillingen som kommuneoverlege kun 20 %.

Kommuneoverlegen har en rolle med sentrale oppgaver og ansvarsområder. Kommuneoverlege har i tillegg til ansvar for smittevern, medisinsk faglig rådgivning for kommunen, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 5-5 (1), rådgivning knyttet til planlegging og styring av kommunens samlede legeressurser, både fastlegevirksomhet og annet allmennt medisinsk legearbeid, jf. Prop. 91 L, kap. 18.6. Oppdal kommune har tidligere hatt utfordringer med rekruttering av kommuneoverlege. Stillingen har vært kombinert med fastlegehjemmel. Dette har vært uheldig da rollen som kommuneoverlege kan komme i konflikt med fastlegerollen, noe som særlig gjelder i klagesaker.

Det er ønskelig å plassere kommuneoverlegeressursen til et distrikthelsesenter sammen med egen legevakt, kommunalt ansatte leger og hjelpepersonell.

En stillingsutvidelse som kommuneoverlege øker mulighet for rekruttering og stabilitet for kommuneoverlege.

I økonomiplanen er det fra og med 2024 budsjettert med kr. 500.000 i årlige økte utgifter til finansiering av utvidelse av kommuneoverlegeressursen fra 40% til 80% stilling.

5. Vedr. investering i tomteområder:

Salg av tomter gir inntekter som skal regnskapsføres i investeringsregnskapet. Tomteprisen fastsettes på bakgrunn av anleggskostnaden med etablering av tomteområdet. Praksis har vært at renteutgifter på lån ikke anses som en anleggskostnad, noe som betyr at Oppdal kommune ikke får refundert sine renteutgifter ved salg av tomtene.

I sak 21/23 var det også beskrevet etablering av 35 boligtomter i Brennhagen / Mjøen 2. til kr. 18.600.000 i investeringsutgifter, lånefinansieret over to år (2024 og 2025). Årlige rente- og avdragsutgifter for et lån på kr.

Økonomiplan 2024-2027

18.600.000 (serielån, 26 års avdragstid, 4% rente) er beregnet til 1.452.000. Denne investeringen er foreslått avventet til tomtene i Rugdevegen og Bjørkmoen (tilsammen 20 tomter) er solgt.

Innmeldte tiltak fra enhetene.

En samlet oversikt over innspill fra enhetene til drifts- og investeringstiltak i perioden 2024-2027 finnes på Oppdal kommunes hjemmeside: <https://www.oppdal.kommune.no/politikkinnsyn> under fanen «Styringsdokumenter» - «Økonomiplan».

Den samlede økonomiske belastningen av konsekvensjusteringer meldt inn fra enhetene og oppfølging av vedtak fattet av kommunestyret gjennom året gir lite rom for en samlet helhetlig prioritering mellom de tiltakene som er spilt inn fra enhetene til økonomiplanarbeidet. Kommunedirektøren er glad for at driftsnivået til enhetene i 2023 videreføres til 2024, men er spesielt bekymret for at det ikke er rom for følgende tiltak i økonomiplanperioden:

Enhet / tiltak:	Beløp i kr.
<p>Hjemmetjenesten:</p> <p>Økt bemanning på natt ved hjemmesykepleien</p> <p>Det er gjennomført en risiko og sårbarhetsanalyse (ROS) 22.10.22 og 08.03.23 i forbindelse med møte med alle nattevakter ved hjemmesykepleien. Det er per i dag 1 sykepleier på natt som dekker hele Oppdal kommune. I tillegg er denne sykepleieren nattansvarlig sykepleier ved Boas og boligene for psykisk utviklingshemmede. Dette vil si at sykepleier i tillegg til faste oppdrag har ansvar for 158 trygghetsalarmer, 49 brukere ved Boas og 12 brukere i boliger for psykisk utviklingshemmede. Det er et økende antall brukere innen rus og psykisk helse som tjenesten har ansvar for på natt. ROS analyse viser at ansattes sikkerhet ikke er ivaretatt, noe som er alvorlig. Andre nødetater vil i slike tilfeller ikke utføre slike oppdrag alene. Tiltaket vil være å sette inn en nattevakt til i tjenesten (helsefagarbeider), dette for å unngå/ redusere sjansen for alvorlige voldshendelser. Viser til arbeidsmiljøloven § 4.1 punkt 3 angående risiko knyttet til alenearbeid. Ansatte frykter for egen sikkerhet. Det psykososiale arbeidsmiljøet blir ikke forskriftsmessig ivaretatt, vanskelig å rekruttere ansatte og vikarer pga. utrygghet, pasientsikkerheten trues.</p>	1 625 000
<p>Oppdal helsesenter:</p> <p>Økt grunnbemanning ved sykehjemsavdelingene</p> <p>Øke grunnbemanning med kveldsvakt på en avdeling 1,4 årsverk (kr. 1.184.000), og økning dagvakt på begge avdelinger 1,5 årsverk (kr. 1.014.000). Tilsammen 2,9 årsverk, der kveldsvakt er absolutt mest presserende. Tiltaket ble opprinnelig tatt inn i Handlingsplan 2020-2023, men tatt ut igjen i forbindelse med budsjettbehandling. Oppdal helsesenter har stor økning av behandlings-, observasjons- og pleietrengende pasienter. Dette skyldes demografi og kapasitetsutfordring innen heldøgns omsorg, innføring av Samhandlingsreformen og innføring av øyeblikkelig hjelp-døgn-tilbud. Pasientene har flere, samtidige sykdomstilstander som gjør utredning og behandling betydelig mer kompleks. Flere medisinteknisk avanserte prosedyrer skal håndteres korrekt, i tillegg til- eller i kombinasjon med demensutfordringer og/eller utagerende adferd. Flere og yngre personer med demens krever forsterket skjerming i enkelttilfeller, dette krever øremerket bemanning da pasientene ikke kan overlates til seg selv. Mange pasienter trenger to ansatte i stell. OHS har 10 vedtak om helsehjelp uten samtykkekompetanse, dette krever tid, kompetanse og særlig tillitsskapende tiltak fra ansattes side. 85,7% av pasientene har omfattende behov jfr Kommunebarometeret. Det meldes mange avvik både på fall og utagering/vold mot ansatte og medpasienter, til dels med påfølgende skader og sykefravær. Det er utført ROS-analyse som beskriver potensielt alvorlige konsekvenser for pasientsikkerhet og arbeidshelse.</p>	2 288 000

<p>Drivdalen oppvekstsenter, Høgmo og Pikhaugen barnehager og Midtbygda oppvekstsenter: (Tilsvarende økning i tilskuddet til private barnehager 2 år etter økt tilskudd til kommunale barnehager)</p> <p>Bedre bemanning rundt 1-åringen i barnehagen</p> <p>Barn som er født til og med november har rett på barnehageplass den måneden de fyller ett år. Dette har gitt en stor økning av ettåringer i barnehagene, og endret gruppestrukturen. En småbarnsavdeling kan gjerne bestå av 12 – 14 ettåringer. Det er stor forskjell fra få år tilbake der de eldste på småbarnsavdelingene fylte tre år siste året de gikk der. Ettåringens behov for hjelp og nærhet fra en voksenperson er forskjellig fra to- og treåringenes behov.</p> <p>Det er satt inn et massivt trykk fra stat og fylke i forhold til kartlegginger av barns ferdigheter, bedring av systemene for tverrfaglig samarbeid rundt barn, og i forhold til tidlig innsats når det gjelder sårbare/utsatte barn. I et helhetlig perspektiv med barnets beste som fokus, er det ut fra en faglig vurdering det arbeidet som utføres i barnehagen allerede fra oppstarten i ettårsalderen, som er den viktigste innsatsen for en positiv utvikling.</p> <p>Livskvalitet er et fokusområde for Oppdal kommune, der folkehelse og omsorg er kritiske suksessfaktorer for at innbyggere skal kunne oppleve kvalitet.</p> <p>Kvalitet for ettåringer er å kunne oppleve forutsigbarhet, stabile og trygge omgivelser når de starter i barnehagen. Det kreves nok voksenressurs som kan skape den gode relasjonen til hver enkelt ettåring (Jfr. “trygghetssirkelen”).</p> <p>Det er to grunnleggende behov for et hvert barn angående tilknytning og utvikling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behovet for beskyttelse og omsorg • Behovet for å undersøke og mestre verden <p>Bemanningsnormen for barnehagene som kom i 2018, lovfestet en bemanning på tre småbarn pr voksen. I de kommunale barnehagene i Oppdal har man fulgt en slik norm siden 90-tallet.</p> <p>For å imøtekomme ettåringenes behov for stabile voksenpersoner der det skal knyttes nære, gode relasjoner, bør vi ha en voksentetthet på 1 voksen pr 2,5 barn – dvs. 4 hele fagarbeiderstillinger på 10 ettåringer.</p>	<p>1 639 000</p>
--	------------------

Når legetjenesten og distriktshelsesenteret prioriteres foran viktige innmeldte tiltak fra enhetene, er det på bakgrunn av politiske føringer gitt i kommunestyrevedtak og totaliteten i legevakt- og legesituasjonen i kommunen.

Investeringsbudsjettet i økonomiplanperioden

En samlet oversikt over innspill fra enhetene til drifts- og investeringstiltak i perioden 2024-2027 finnes på Oppdal kommunes hjemmeside: <https://www.oppdal.kommune.no/politikkinnsyn> under fanen «Styringsdokumenter» - «Økonomiplan».

Det er budsjettet med ca. 116 millioner kroner i investeringer i varige driftsmidler i 2024, ca. 73 millioner kroner i 2025, ca. 57 millioner kroner i 2026 og ca. 32 millioner kroner i 2027. Investeringene er finansiert med mva.-kompensasjon og lån. Hovedoversikten Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 andre ledd viser de ulike investeringstiltakene.

De største investeringene målt i kroner i planperioden er anskaffelse av helseplattformen (18,2 mill. kr. i 2024), oppfølging av hovedplan vei (20 mill. kr. i løpet av 2024-2027), nybygg Høgmo barnehage (69,4 mill. kr. i løpet av 2024-2025), renovering av Pikhaugen barnehage (21,6 mill. kr. i løpet av 2028-2027), oppgradering av formålsbygg og boliger (27 mill. kr. i løpet av 2024-2027), nyanlegg/sanering av vann- og avløpsanlegg og andre tiltak innen vann- og avløpssektoren (73,4 mill. kr.).

Finansielle måltall i økonomiplanperioden

Styringssystemet til Oppdal kommune legger opp til at kommunestyret skal bruke økonomiplanprosessen på våren til å foreta en samlet vurdering og prioritering av innmeldte tiltak. Økonomiplanen er et redskap for politiske prioriteringer mellom ulike tjenester. Prioriteringene skal skje innenfor en ramme som sikrer langsiktig finansiell balanse og en bærekraftig utvikling i kommunens økonomi. En bærekraftig økonomi innebærer at man ikke etablerer et driftsnivå som tærer på kommunens finans- og realkapital. For å sikre langsiktig finansiell balanse og bærekraftig utvikling har kommunestyret i sak 21/2 i møte 28.1.21 vedtatt følgende finansielle måltall for Oppdal kommune:

1. Netto driftsmargin skal utgjøre minimum 1,5% i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv. I økonomiplanperioden skal ingen enkeltår ligge med netto driftsmargin på under 1,3%.
2. Gjeldsgrad: Lånegjeld (inklusive startlån og lån til VAR-sektoren) skal utgjøre maksimalt 73% av driftsinntektene i gjennomsnitt i økonomiplanperioden 2021-2024. Deretter skal det styres mot en gjeldsgrad som tilsvarer maksimalt 70% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv.
3. Disposisjonsfond: Summen av samtlige disposisjonsfond skal utgjøre minimum 13% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv.
4. De finansielle måltallene tas i bruk fra og med behandlingen av handlingsplanen (økonomiplanen) for 2022-2025.

Netto driftsmargin anses faglig som en hovedindikator for en kommunes økonomi. Netto driftsmargin beregnes slik:

$$\begin{aligned} & \text{sum driftsutgifter} \\ & - \text{sum driftsinntekter} \\ & + \text{sum netto finansutgifter} \\ & = \text{netto driftsresultat} \end{aligned}$$

Netto driftsresultat delt på sum driftsinntekter = netto driftsmargin.

Netto driftsresultat viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi anbefaler at netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene (omtalt som netto driftsmargin) bør utgjøre om lag 1,75%.

Økonomiplanen er lagt fram i balanse, men tabellen nedenfor viser at økonomiplanen ikke oppfyller gjeldende finansielle måltall:

	Måltall	Gjennomsnitt i perioden	2024	2025	2026	2027
Netto driftsmargin (netto driftsresultat i % av driftsinntektene)	1,5% i gjennomsnitt, ingen år under 1,3%	1,3%	1,1%	1,3%	1,5%	1,1%
Gjeldsgrad (Lånegjeld i % av driftsinntektene)	73% i gjennomsnitt, styre mot 70%	84%	78%	83%	90%	85%
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	Minimum 13%	14%	13%	13,5%	14%	14,5%

Kommuneloven sier at kommuner skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Måltallene er lokale handlingsregler for kommunens økonomistyring, og måltallene bør gjenspeile hva som skal til for å oppnå en forsvarlig, langsiktig utvikling som også gir en økonomisk handlefrihet for kommende generasjoner (en bærekraftig økonomi). De finansielle måltallene ble vedtatt av kommunestyret i møte 28.1.21 i sak 21/2.

Årsaken til at måltallet til netto driftsmargin ikke oppfylles, er at økningen i årlige netto driftsutgifter som følge av konsekvensjusteringer og nye driftstiltak (jfr. tabellene ovenfor) er høyere enn forventet økning i driftsinntektene. Måltallet kan oppnås ved å redusere netto driftsutgifter til enhetenes tjenesteproduksjon, forlenge avdragstiden på lån og/eller øke eiendomsskatten.

Hovedårsaken til at måltallet for gjeldsgrad ikke oppfylles, er at det er budsjettert med høyere låneopptak enn forutsetningene som lå til grunn da måltallet ble utviklet. Bruk av disposisjonsfond til (del)finansiering av kommunens investeringer reduserer behovet for låneopptak, noe som gir en lavere gjeldsgrad. Lavere låneopptak gir også lavere rente- og avdragsutgifter i driftsregnskapet, noe som frigjør midler til finansiering av enhetenes driftskostnader. Forutsetningen for å kunne bruke disposisjonsfond til (del)finansiering av investeringer er at fondet er av en slik størrelse at det er mulig. Som følge av anslått størrelse på disposisjonsfond i planperioden er det ikke budsjettert med bruk av disposisjonsfond til (del)finansiering av investering i varige driftsmidler i 2024-2027.

Måltallet Disposisjonsfond i % av driftsinntektene er oppfylt. Disposisjonsfond er samlebetegnelsen for fond (dvs. sparepenger) som kan benyttes til å finansiere uforutsette økonomiske situasjoner som måtte oppstå (f.eks. uforutsette utgifter eller svikt i inntekter) og/eller til (del)finansiering av egne investeringer. Fond er «engangspenger» som ikke bør brukes til å finansiere løpende årlige driftsutgifter. Disposisjonsfond er samlebetegnelsen for følgende fond: infrastrukturfondet, enhetsvise disposisjonsfond, flyktingefondet, disposisjonsfond til kapitalformål, bærekraftfondets avkastning og det generelle disposisjonsfondet. For å sikre at kommunen har en økonomisk buffer er det særlig viktig å imøtekomme måltallet for disposisjonsfond når måltallene for netto driftsmargin og gjeldsgrad ikke er oppfylt.

Utfordringer

En av de viktigste utfordringer i årene framover er kampen om arbeidskraft. Vi ser et arbeidsmarked i endring. Oppdal kommune har tradisjonelt ikke hatt store rekrutteringsutfordringer. Vi har i liten grad konkurrert med lønn som virkemiddel. Oppdal kommune som en ryddig arbeidsgiver og som en attraktiv bostedskommune, har likevel klart å tiltrekke seg etterspurt arbeidskraft. Vi merker imidlertid nå konsekvensene av et meget stramt arbeidsmarked med lite arbeidsledighet:

- Vi har store utfordringer med å skaffe vikarer i den løpende driften
- Ansatte ønsker seg bort fra arbeidsplasser med turnus og over til ordinær arbeidstid.
- Lønn etterspørres som et virkemiddel i rekrutteringsarbeidet i større grad enn tidligere
- Økt fravær som følge av stor arbeidsbelastning når enheter er underbemannet

Vi vet at det blir mangel på arbeidskraft i framtiden og vi vet ut i fra den demografiske utviklingen at vi trenger mere arbeidskraft i omsorgsyrene. Det er særdeles viktig at vi forbereder oss på denne utviklingen og arbeidet både med heltid/deltid problematikken og med innhenting av et kunnskapsgrunnlag er en viktig og riktig start.

De siste årene har det vært et økende behov for omfattende individuell tilrettelegging for unge voksne med psykiske helseutfordringer, for elever i grunnskolen og for barn i barnehage med sammensatte behov. Dette utfordrer både tjenesteproduksjonen og kommuneøkonomien.

Helse- og omsorgssektoren i Oppdal forventer å stå foran store utfordringer fremover. Oppdatert omsorgsanalyse (behandlet av kommunestyret i møte 5.5.2022) viser en økning i antall eldre. Befolkningsprognosene fra SSB tilsier at andelen eldre blir større, mens andelen barn og unge blir lavere, noe som tilsier at ressursbruken må vris fra barnehage- og grunnskoleutgifter til eldreomsorg.

Enheterne har gitt tydelig uttrykk for at enhetenes hverdager er blitt mer og mer krevende. Enhetslederne uttrykker at dette er en utvikling som har skjedd over tid og som har ført til større press på tjenestene som er kommunens primæroppgaver og større press på personalet. Enhetslederne er tydelig på at ressursene til kommunens primæroppgaver bør økes hvis dagens tjenestenivå skal opprettholdes.

Kommunedirektøren forventer en utvikling i retning av en generelt strammere kommuneøkonomi i årene framover. Det vil føre til behov for å rendyrke kommunens primæroppgaver og håndtering av flere oppgaver med samme antall ansatte. Enhetenes økonomiske rammer er marginale i forhold til nåværende driftsnivå. Kommunedirektøren ser det ikke som realistisk å bruke «ostehøvelmetoden» for å frigjøre midler til finansiering av nye tiltak.

Politisk handlingsrom

Kommunestyret kan gjøre endringer i økonomiplanen. Endringene må samlet sett oppfylle kommunelovens bestemmelser i §14-4, dvs. at økonomiplanen skal være realistisk og fullstendig.

Drifts- og investeringstiltak kan tas ut, nye kan tas inn og gjennomføringstidspunkt kan endres. Kommunedirektøren anbefaler at tiltak som omtales som konsekvensjusteringer som følge av endringer i driftsforhold for gitte tjenester, ikke endres, da det vil gi urealistiske økonomiske rammer.

Det er særlig innenfor to områder kommunestyret kan vedta endringer som gir økonomisk handlingsrom; øke eiendomsskatteinntektene og forlenge avdragstiden på lån til egne investeringer. Å bruke «ostehøvelmetoden» for å frigjøre midler til finansiering av nye tiltak anser ikke kommunedirektøren som et realistisk tiltak. Om kommunestyret velger å benytte seg av handlingsrommet, bør det kun benyttes til å oppnå vedtatt måltall for netto driftsmargin og ikke til finansiering av nye tiltak.

Eiendomsskatt

Skattesatsen for bolig- og fritidseiendommer er 3,65 promille. Maksimal sats er fastsatt i eiendomsskattelovens §11 til 4 promille. Et vedtak i kommunestyret om økning av skattesatsen fra 3,65 til 4 promille fra 1.1.24 vil gi ca. 2,5 millioner kroner mer i eiendomsskatteinntekter pr. år.

Den gjennomsnittlige eiendomsskattetaksten for både bolig- og fritidseiendommer i Oppdal er ca. 1,5 mill. kroner. Skattegrunnlaget utgjør 70% av taksten. En takst på 1,5 mill. kroner gir dermed et skattegrunnlag på kr. 1.050.000. Med 4 promille i skattesats blir årlig eiendomsskatt kr 4.200,-. Med dagens skattesats som er 3,65 promille er årlig skatt kr 3.832,-.

En økning av eiendomsskattesatsen fra 3,65 promille til 4 promille gir altså en årlig økning i eiendomsskatten med kr 368,- for en bolig- eller fritidseiendom med en takst på 1,5 millioner kroner.

Avdrag på lån

Kommuneloven §14-15 inneholder bestemmelser om minste lovlig avdrag, som sier at kommunen skal betale årlige avdrag som samlet skal være minst lik størrelsen på kommunens avskrivninger, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på kommunens avskrivbare anleggsmidler. Formelen for beregning av minste lovlig avdrag er slik:

$$\text{Minimumsavdrag} = \frac{\text{Årets avskrivninger} \times \text{Lånegjeld pr. 1.1. i regnskapsåret}}{\text{Bokførte avskrivbare anleggsmidler pr. 1.1. i regnskapsåret}}$$

Ettersom Oppdal kommune har avdratt lånene hardere enn kommunelovens bestemmelser samt finansiert deler av investeringene med egenkapital (fond) ligger det et økonomisk handlerom her. Handlingsrommet er beregnet til max. 6 millioner kroner, slik at det er mulig å forlenge avdragstiden på lån ytterligere i den hensikt å omdisponere pengene til driftsutgifter i stedet for avdrag på lån. Grovt sett gir én millioner kroner i lavere årlige avdrag ett års lengre nedbetalingstid.

Kommunestyret har de siste årene forlenget avdragstiden på lånene i to omganger:

- ✓ I Handlingsplan 2020-2023 og Budsjett 2020 ble det vedtatt å forlenge avdragstiden med ca. 1 år, fra 22 år til 23 år.
- ✓ I Handlingsplan 2022-2025 og i Budsjett 2022 ble det vedtatt å forlenge avdragstiden på lån med ca. 3 år, fra 23 år til 26 år.

Kommunedirektøren vil advare mot ytterligere forlengelse av avdragstiden på lån, da en omdisponering av avdragskostnader til løpende driftsutgifter fører til en varig økning av driftsutgiftene i årene framover.

Økt avdragstid vil føre til noe økning i årlige renteutgifter og lengre tid før lånene blir nedbetalt. Kommunestyrets vedtatte måltall om langsiktig gjeld blir vanskeligere å overholde. Måltallet sier følgende om gjeldsgraden: Lånegjeld (inklusive startlån og lån til VAR-sektoren) skal utgjøre maksimalt 73% av driftsinntektene i gjennomsnitt i økonomiplanperioden 2021-2024. Deretter skal det styres mot en gjeldsgrad som tilsvarer maksimalt 70% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv. Gjennomsnittlig gjeldsgrad for 2024-2027 er beregnet til 84%.

Generelle innsparingstiltak

Bruk av «oste-høvel-metoden» kan være en måte å skaffe seg politisk handlingsrom på. Denne metoden innebærer en generell reduksjon i rammene til enhetene uten at det gjennomføres konkrete vurderinger / prioriteringer av tjenester/tiltak. Netto årlig budsjettbevilgning til enhetene, kirkelig sektor og Oppdal kulturhus KF er ca. 500 mill. kroner. 0,5% generell reduksjon i rammene utgjør 2,5 millioner kroner.

Kommunedirektøren har fått tilbakemelding fra enhetene om at enhetenes økonomiske rammer er marginale i forhold til nåværende driftsnivå. Enhetene gir tilbakemeldinger på at driftsutgiftene utenom lønnsutgiftene øker mer enn den prisstigningen som blir kompensert i enhetens økonomiske rammer.

Enhetene gir også tydelig uttrykk for at enhetenes hverdager er blitt mer og mer krevende. Enhetslederne uttrykker at dette er en utvikling som har skjedd over tid og som har ført til større press på tjenestene som er kommunens primæroppgaver og større press på personalet. Enhetslederne er tydelig på at ressursene til kommunens primæroppgaver bør økes hvis dagens tjenestenivå skal opprettholdes.

Å bruke ostehøvel-metoden i en situasjon der rammene oppleves som stramme vil medføre at det blir gjennomført et generelt nedtrekk i stedet for å foreta en konkret vurdering/prioritering av tjenester/tiltak.

Det vil være viktig at økonomisk prioritering er i takt med de prioriteringene som er ønsket innenfor tjenestene. Generelle innsparingstiltak som effektivisering, også kalt ostehøveltiltak, vil ikke være forenelig med en planmessig omstilling.

Kommunestyret har i sak 23/3 i møte 2.2.23 bedt om å få et kunnskapsgrunnlag for å sikre kommunen en bærekraftig økonomi og skape rom for fremtidige investeringer. Kommunedirektøren tilrår konkrete prioriteringer i stedet for bruk av ostehøvel-metoden.

Økonomiske forutsetninger for økonomiplanen

Vedlagte hovedoversikter; Økonomiske oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-6, Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-4 første og andre ledd og Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 første og andre ledd, viser tallstørrelsene for det enkelte år i økonomiplanperioden. Teksten nedenfor tar utgangspunkt i Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-4 første ledd.

Rammetilskudd, skatt på inntekt og formue og naturressursskatt (frie inntekter)

Frie inntekter er anslått til ca. 494 millioner kroner for hvert av årene i planperioden. I vedtatt budsjett for 2023 er det budsjettet med ca. 477 millioner kroner i frie inntekter.

Frie inntekter er budsjettet på bakgrunn av Prognosemodellen fra KS som ble publisert 1.3.23. Modellen bygger på vedtatt statsbudsjett for 2023, saldering av statsbudsjettet for 2023 og folketall pr. 1.1.23. Modellen tar også høyde for at det i regjeringen sitt forslag til grunnrentebeskatning for havbruk og landbasert vindkraft er foreslått at kommunesektoren skal få 50% av disse grunnrenteinntektene.

Ny versjon av prognosemodellen med anslag på frie inntekter for 2024-2027 vil bli publisert etter regjeringens framlegging av Kommuneproposisjonen 2024 og RNB (Revidert Nasjonalbudsjett) 2023 den 11. mai 2023.

Endring i folketallet er den faktoren som gir størst forklaringskraft for endring i kommunens frie inntekter. Rammetilskuddet fra staten består i hovedsak av innbyggertilskudd med utgiftsutjevning og av inntektsutjevning (dvs. utjevning av skatteinntekter mellom kommunene). Innbyggertallet pr. 1.7. året før budsjettåret danner grunnlaget for innbyggertilskuddet med utgiftsutjevning. Innbyggertallet pr. 1.1. i budsjettåret danner grunnlaget for inntektsutjevningen. Oppdal kommunes skatteinntekter består av inntekts- og formuesskatt fra personlige skattytere og naturressursskatt fra kraftforetak.

Størrelsen på frie inntekter blir også påvirket av bl.a. alders-sammensetningen av innbyggerne. Endringer i sammensetningen bidrar også til å forklare det økte anslaget på frie inntekter fra 2023 til 2024.

Pr. 1.1.23 har Oppdal kommune 7.256 innbyggere. Kommunedirektøren har lagt til grunn samme folketall og befolkningssammensetning i Oppdal i 2024-2027 som pr. 1.1.23. Det gir tilnærmet samme nivå på frie inntekter i hele planperioden.

Størrelsen på frie inntekter er prognoser beheftet med usikkerhet. Endringer i folketallet vil føre til endringer i frie inntekter. Det samme gjelder endringer i skatteinntekter på landsbasis. Et utvalg nedsatt av regjeringen har i august 2022 levert sin gjennomgang av dagens inntektssystem: NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene. Resultatet fra stortingets behandling av inntektssystemutvalgets innstilling kan påvirke størrelsen på frie inntekter i planperioden. Forslag til statsbudsjett 2024 som legges fram 6. oktober 2023 gir sikrere prognoser og endelige tallstørrelser for 2024 blir kjent når statsbudsjettet for 2024 er vedtatt i Stortinget i desember 2023.

Eiendomsskatt

Det er budsjettet med ca. 37 millioner kroner i eiendomsskatt hvert år i planperioden, noe som er ca. 1 million kroner høyere enn vedtatt budsjett 2023.

Det blir skrevet ut eiendomsskatt for hele kommunen. Skattesatsene i 2023 er 3,65% promille for husløse eiendommer og for bebygde bolig- og fritidseiendommer, og 7 promille for øvrige objekt. Disse satsene er lagt til grunn i hele planperioden, dvs. 2024-2027. Det er vedtatt fritak for eiendomsskatt for boliger som blir brukt til helårsboliger de 3 første årene etter oppføring. Eiendomsskatteinntektene er i økonomiplanen for 2024-2027 budsjettet med 36,8 millioner kroner for hvert av årene. Beløpet tilsvarer forventet eiendomsskatt i 2023. Maksimal skattesats i henhold til eiendomsskatteloven §11 er 4,0 promille for boliger og fritidsboliger. En økning av skattesatsen fra 3,65 promille til 4 promille vil gi en årlig merinntekt på ca. 2,5 millioner kroner.

Hovedregelen er at alminnelig taksering av eiendommer og anlegg skal skje hvert tiende år. I Oppdal ble det gjennomført alminnelig taksering i 2012, dvs. at selve takseringsjobben ble gjort i 2011.

26.11.20 fattet kommunestyret vedtak om at gjeldende eiendomsskattetakstgrunnlag står urørt i tre år ut over lovens hovedregel om omtaksering etter 10 år. Dette innebærer at kommunestyret har som intensjon at gjeldende skattegrunnlag benyttes – dvs. står uendret – i årene 2022, 2023 og 2024. Fra og med 2025 vil det

foreligge nye takster. Kommunestyret vil i egen sak våren 2023 ta stilling til om det skal gjennomføres alminnelig omtaksering, enten ved å gjennomføre egen omtaksering eller ved å bruke skatteetatens formuesgrunnlag eller om det skal foretas en kontormessig oppjustering av takstene fra 2012.

Andre skatteinntekter

Posten består av:

- ✓ Naturressursskatt, kr. 3.550.000
- ✓ Konesjonsavgift, kr. 3.453.000

Naturressursskatt betales av kraftforetak. Budsjett- og regnskapsmessig skal skatten skilles ut fra øvrige skatteinntekter. Budsjettert beløp er anslått på bakgrunn av inntektene fra 2022. Naturressursskatten inngår i inntektsutjevningen.

Konesjonsavgifter er en kompensasjon til kommunen for skader og ulemper ved utbygging av vannfall og vannreguleringer. Det er meningen at avgiftene skal gi kommunene en andel av den verdiskapingen som utbyggingen gir. Avgiftssatsene fastsettes i konesjonsvilkårene og indeksjusteres automatisk ved første årsskifte 5 år etter at konesjonen ble gitt, og deretter hvert 5. år. Konesjonsavgiften skal avsettes til et fond som nyttes til utbygging av næringslivet i distriktet etter avgjørelse i kommunestyret. Beløpet er budsjettert avsatt til næringsfondet. Budsjettert beløp er anslått på bakgrunn av inntektene fra 2022

Andre overføringer og tilskudd fra staten

Posten består av:

- ✓ Kompensasjon for kapitalutgifter som følge av utbygginger i forbindelse med eldrepacken, ca. 1,3 millioner kroner pr. år. Beløpet er anslått etter informasjon fra Husbanken.
- ✓ Kompensasjon for normerte rentekostnader for lån til renovering og bygging av skolelokaler, ca. kr. 200.000 pr. år. Beløpet er anslått etter informasjon fra Husbanken.

Renteinntekter

Basert på Norges Banks heving av styringsrenten i 2022 og januar 2023 er det lagt til grunn at gjennomsnittlig innskuddsrente for driftslikviditeten som er plassert hos hovedbankforbindelsen i 4-årsperioden vil være i overkant av 3 prosent. Gjennomsnittlig driftslikviditet er anslått til 76 mill. kroner pr år. Ledig likviditet plassert i pengemarkeds- og obligasjonsfond er anslått til 37 millioner kroner pr. år, med en gjennomsnittlig avkastning på ca. 3,3%. Midlene i bærekraftsfondet, 86,4 millioner kroner, er plassert i henhold til finansreglementets kapittel 3 – Forvaltning av langsiktig likviditet. Det er forutsatt en årlig avkastning på ca. 4,2%.

Videre er det anslått en beholdning på 62 millioner kroner i fondsmidler der renteinntekten fra bank (ca. 3%) skal tilføres fondene.

Det forventes ca. 2 mill. kr. i innbetalte renter fra innbyggere som har fått innvilget startlån fra Oppdal kommune i 2024. Beløpet anslås å øke i perioden, til ca. 3 millioner kroner i 2027.

Utbytte

Det er budsjettert med et årlig aksjeutbytte fra TrønderEnergi på ca. 7,7 millioner kroner i hele planperioden. Beløpet er beregnet på bakgrunn av TrønderEnergi sin utbyttepolitikk om å utbetale et årlig utbytte på minimum 200 millioner kroner til eierne. På bakgrunn av regjeringen sitt forslag om økt grunnrenteskatt på vannkraft har TrønderEnergi i en epost av 10.10.22 beregnet at utbyttet kan bli svekket med ca. 40-50 millioner kroner (av 200 millioner kroner). Redusert utbytte vil bety ca. 2 millioner kroner i årlig lavere utbytte til Oppdal kommune. Det er ikke tatt hensyn til mulig redusert utbytte i økonomiplanperioden.

Renteutgifter

Basert på Norges Banks heving av styringsrenten i 2022 og januar 2023 er det lagt til grunn en gjennomsnittlig NIBOR flytende lånerente i perioden på ca. 3,25%. Kommunalbanken, som er største långiver til Oppdal kommune, har opplyst i 2.mars 2023² at pengemarkedsrenten NIBOR, som er grunnlaget for Kommunalbankens egen finansieringskostnad, gjennom vinteren har hatt et fallende påslag over styringsrenten. Påslaget ligger nå på rundt 0,6 prosentpoeng, mot normalt et påslag på 0,3 – 0,4 prosentpoeng. Dette påslaget for-

² <https://www.kbn.com/om-oss/nyheter/2023/rente-og-makroutvikling/>

Økonomiplan 2024-2027

ventes å holde seg på dette nivå gjennom store deler av økonomiperioden, og dette får påvirkning på endringen i Kommunalbankens flytende rente til Oppdal kommune som låntaker. Det er altså lagt til grunn en flytende rente på 3,85% i økonomiplanperioden.

Kommunens gjennomsnittlige innlånsrente er per mars 2022 på 3,21 prosent, hvor om lag 40 % av låneporteføljen er sikret med fast rente. Dagens låne-portefølje vil ha en gjennomsnittrente på 3,01 prosent i slutten av 2027 (uten nye lån). 40% av nye låneopptak i 2023-2027 er forutsatt opptatt med fastrente på 4,0%.

Det hefter usikkerhet med renteanslagene.

Anslått lånesaldo ved inngangen til 2024 er beregnet slik (beløp i millioner kroner):

Saldo 01.01.2023	441
+ Låneopptak i 2023	73
- Budsjettert avdrag i 2023	25
= Forventet lånesaldo 31.12.23	489

Avdrag på lån til egne investeringer

Tabell 5: Budsjetterte avdrag på lån til egne investeringer i 2023 og i planperioden (2024-2027). Beløp i millioner kroner	
	Nominelt beløp
2023	21,1
2024	24,6
2025	27,8
2026	29,3
2027	30,1

I Kommunelovens §14-18 er det fastsatt en nedre ramme for størrelsen på de årlige avdragene:

«Lån til formål som er nevnt i §14-15 første og andre legg og §14-16, skal avdras årlig. Avdragene skal samlet være minst lik størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivbare anleggsmidler».

Avdragstiden på kommunens lån skal altså som minimum reflektere levetiden for anleggsmidlene. For regnskapsåret 2022 ble det beregnet at eksisterende gjeld på lån til egne investeringer minimum måtte avdras med ca. 13,4 millioner kroner i 2022. For 2024-2027 er minimumsavdragene for de ulike årene beregnet til ca. 19 millioner kroner i 2024, for så å øke til ca. 24 millioner kroner i 2027.

Budsjetterte utgifter til avdrag i økonomiplanen ligger over kommunelovens bestemmelser om minimumsavdrag. Med de budsjetterte avdragsbeløpene vil reell nedbetalingstid for lånene være ca. 26 år for alle lån unntatt lån til brannstasjonen. Lån til brannstasjonen er forutsatt avdratt over 40 år, da TBRT sin husleie beregnes ut fra det grunnlaget. Grovt sett gir én millioner kroner i lavere årlige avdrag på lån unntatt lånet til brannstasjonen ett års lengre nedbetalingstid.

Kommunestyret har de siste årene forlenget avdragstiden på lånene i to omganger:

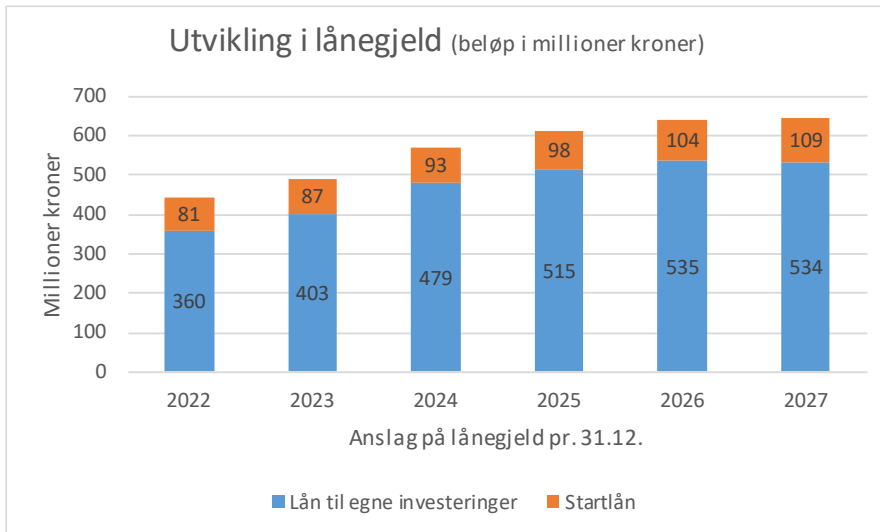
- ✓ I Handlingsplan 2020-2023 og Budsjett 2020 ble det vedtatt å forlenge avdragstiden med ca. 1 år, fra 22 år til 23 år.
- ✓ I Handlingsplan 2022-2025 og i Budsjett 2022 ble det vedtatt å forlenge avdragstiden på lån med ca. 3 år, fra 23 år til 26 år.

Avdrag på startlån

Avdrag på startlån (formidlingslån) er budsjettert i investeringsbudsjettet. Startlån er lån som Oppdal kommune tar opp i Husbanken og låner ut videre til innbyggere i kommunen som faller inn under regelverket for startlån. Ved utgangen av 2022 har Oppdal kommune 81 millioner kroner i lånegjeld på startlån. Det er budsjettert med opptak av 10 millioner kroner årlig i startlån i planperioden. Det er budsjettert med ca. 4 millioner kroner i

avdrag på startlån i hele planperioden. Det er forutsatt at avdragskostnadene finansieres av avdrag som Oppdal kommune mottar fra personer som har fått innvilget startlån.

Utvikling i lånegjeld inklusive startlån

Grafen viser at lånegjelden øker fra ca. 489 millioner kroner i 2023 til ca. 613 millioner kroner i 2025 og ca. 644 millioner kroner i 2027. Hovedårsaken til økningen i lånegjelden er lån til selvkostområdene (i hovedsak vann og avløp, 73 millioner kroner), bygging av Høgmo barnehage (55,5 millioner kroner), renovering av Pikhaugen barnehage (14 millioner kroner) og innføring av Helseplattformen (14 mill. kroner).

Konsesjonskraft og Drivkraft

Oppdal kommune har en konsesjonskraftmengde på 49,2 GWh, hvorav 31 GWh kommer fra Driva-rettigheten og 18,2 GWh kommer fra div. kraftverk. I tillegg til konsesjonskraftmengden gir Drivarettigheten i et normalår rundt 12 GWh i tilleggskraft, slik at samlet volum på kommunens kraftrettigheter utgjør rundt 61,2 GWh i et normalt nedbørsår.

For 18,2 GWh følger uttakskostnaden den sentralt fastsatte konsesjonskraftprisen. Uttakskostnaden er anslått til 2,1 mill. kr. pr. år, beregnet ut fra en kostnad på kr. 117,7 pr. MWh.

For Drivarettigheten (31 GWh + 12 GWh = tilsammen ca. 43 GWh i et normalår) må kommunen betale 7,5 % av kraftverkets selvkost. Det er avgjort med dom at grunnrenteskatten skal tas med ved beregningen av uttakskostnaden. Samlet uttakskostnad forventes å ligge mellom kr. 180 – kr. 267 pr. MWh i 2024-2027, noe som innebærer en samlet uttakskostnad mellom 7,6 – 11,4 millioner kroner pr. år. Det er heftet stor usikkerhet med hensyn til hva som blir uttakskostnaden for Drivkraften. Grunnen er at Regjeringen høsten 2022 innførte forhøyet sats for grunnrenteskatten som i 2022 økte skatteutgiften med om lag fem millioner kroner. Det er usikkerhet med grunnrentesatsen fremover og grunnlaget for denne. Kommunedirektøren har i sine beregninger lagt seg på et gjennomsnitt av kostnaden i fireårsperioden.

Det økonomiske resultatet fra kraftforvaltningen brukes til å finansiere kommunens tjenesteproduksjon. For å gi mest mulig forutsigbare inntekter fra kraftsalg er det inngått avtale med en forvalter om prissikring av 18,2 MWh gjennom handel med finansielle sikringskontrakter. Kommunestyret har vedtatt en Prissikringsstrategi ved salg av elektrisk kraft som angir ansvar og rammer for forvaltningen av kraften.

Markedet for salg av elektrisk kraft har store svingninger gjennom år og mellom år, og uten prissikring av kraftsalget vil kommunen være utsatt for stor prisrisiko. Ny markedssituasjon på kraftmarkedet har ført til at det i dag er stor forskjell på spotpris i NO3 (Oppdal kommune ligger i NO3-område) og spotpris system. Spotpris system er spotprisen for hele det nordiske børsområdet slik den ville vært dersom det ikke var noen begrensninger i kraftnettet f.eks. overføringskapasitet, og kraften teoretisk kunne flyte helt fritt.

For 18,2 GWh er det anslått en inntekt på kr. 600 pr. MWh i 2024 og at denne faller til kr. 440 pr. MWh i 2027.

Økonomiplan 2024-2027

For 31 GWh av Drivarettigheten er det anslått en inntekt på kr. 552 pr. MWh i 2024 og at prisen går ned til kr. 420 pr. MWh i 2027. Tilleggskraften, dvs. 12 GWh av Drivarettigheten, ligger i spot-markedet. Her er det anslått en pris lik resten av Drivarettigheten.

Oppsummert gir dette et anslag på netto kraftinntekter i 2024 – 2027 på 7 millioner kroner pr. år:

	2023	2024	2025	2026	2027
Budsjettert netto inntekt fra salg av kraft	Kr. 6 018.000	Kr. 7 018.000	Kr. 7 018.000	Kr. 7 018.000	Kr. 7 018.000

Det hefter usikkerhet med tallstørrelsene.

Bærekraftfond

I møte 5. mai 2022 vedtok kommunestyret å opprette et Bærekraftfond. Bærekraftfondet ble etablert med en grunnkapital på kr. 107.421.000. Grunnkapitalen besto av kr. 22.443.000 fra salg av aksjer i Oppdal E-verk AS og kr. 84.978.000 fra salg av aksjer i Vitnett AS. Kommunestyret har i sak 22/66 og 23/31 disponert deler av grunnkapitalen til utkjøp av festearealer, slik at fondets grunnkapital pr. mars 2023 er kr. 73.521.000.

Bærekraftsfondet skal forvaltes etter Oppdal kommune sitt finansreglement kapittel 3 – Forvaltning av langsiktig likviditet.

Formålet med bærekraftsfondet er å

- ha egenkapital til utkjøp av festekontrakter
- kunne nedbetale langsiktig lånegjeld
- finansiere prekære infrastrukturiltak
- disponere deler av den årlige avkastningen til kommunale driftstiltak
- sette av deler av den årlige avkastningen til et disposisjonsfond øremerket Sårkornmidler til bærekraftsprojekter

I følge vedtektene skal bærekraftsfondets faktiske netto årlige avkastning (dvs. faktisk avkastning minus kostnader til ekstern fondsforvalter) anvendes slik i prioritert rekkefølge:

1. 20% av avkastningen skal tilbakeføres til hovedstol. Dersom konsumprisindeksen utgjør mer enn 20% av avkastning i fondet, økes prosentandelen til hovedstolen tilsvarende.
2. 40% av avkastningen disponeres til kommunale driftstiltak. Kommunestyret tar stilling til hvilke driftstiltak som skal finansieres av avkastningen i forbindelse med behandling av økonomiplan og årsbudsjett.
3. 40% av avkastningen skal tilføres disposisjonsfond øremerket sårkornmidler til bærekraftsprojekter. Kommunestyret tar stilling til bruk av disposisjonsfondet i forbindelse med behandling av økonomiplan og årsbudsjett, eller i forbindelse med saker fremmet i løpet av året.

Faktisk avkastning fra bærekraftsfondet kan disponeres ved neste rullering av økonomiplanen. Det betyr at faktisk oppnådd avkastning i 2023 (som blir kjent tidlig i 2024) disponeres av kommunestyret når kommunestyret våren 2024 behandler Økonomiplan 2025 -2028.

I 2022 hadde bærekraftsfondet en gjennomsnittlig beholdning på ca. 100 millioner kroner. Fra 1.1.-30.9.22 var midlene i bærekraftsfondet plassert som bankinnskudd. Fra 1.10.-31.12.22 var midlene plassert i samsvar med finansreglementets kapittel 3, dvs. i pengemarkeds- og obligasjonsfond og aksjefond og enkeltaksjer i portefølje. Samlet avkastning ble ca. 3,5 millioner kroner.

Årsveksten i konsumprisindeksen (KPI) i 2022 ble 5,8% (kilde: SSB), noe som betyr at bærekraftsfondet burde hatt en avkastning på ca. 6 millioner kroner for å opprettholde sin kroneverdi. Ettersom avkastningen i prosent ble lavere enn årsveksten i KPI er hele avkastningen i 2022 tilført fondets hovedstol, jfr. punkt 1 ovenfor. Det betyr at det i 2024 ikke er midler tilgjengelig til å finansiere kommunale driftstiltak eller sårkornmidler, jfr. punkt 2 og 3 ovenfor.

Bruk av avkastning fra bærekraftsfondet er ikke innarbeidet i økonomiplan 2024-2027.

Økonomiplan 2024-2027

Kommunal bosetting av flyktninger:

Antallet bosatte flyktninger i kommunen varierer, i de siste årene har variasjonene vært ekstra store fra at antallet har gått gradvis ned i noen år, til at det i 2022 ble bosatt 142 flyktninger, og at det i 2023 er fattet vedtak om bosetting av 130 personer. I perioder med høy bosetting vil både inntekter og utgifter bli høye, men det vil likevel i slike perioder være mulig å sette av en del av statstilskuddet i fond. Dette er viktig for å kunne ha midler til utgifter som sannsynligvis kommer senere, når noen av de som blir boende i Oppdal kan trenge økonomisk støtte eller spesifikke kommunale tjenester etter at kommunen ikke lenger mottar integreringstilskudd.

Det er svært vanskelig å forutse hvordan bosettingen, og dermed statstilskuddet blir framover. Det er derfor estimert et tall for overføring til fond for perioden framover som er basert på tallene for 2022. Her må det presiseres at det kan bli relativt store endringer pga. usikkerheten med bosetting. Det ligger også en usikkerhet i om de som er bosatt blir boende i hele den 5-årige tilskuddsperioden.

Bundne avsetninger

Bundne fond har regler for hvordan fondene kan brukes. Noen bundne fond har også bestemmelser om at opptjente renter skal tillegges fondet, noe det er tatt hensyn til i økonomiplanen. Dette gjelder for næringsfondet, fond som tilhører selvkostområder (vann, avløp, plansaker, byggesaker, kart/oppmåling, feiing, deponi), tilfluktsromfondet og gavekontiene. I tillegg skal konsesjonsavgiften i sin helhet avsettes til Næringsfondet.

Ubundne avsetninger

Ved budsjettering av ubundne avsetninger er følgende forutsetninger lagt til grunn:

- ✓ Renteinntekter opptjent i Kapitalfondet tilbakeføres til fondet
- ✓ Egne lån i Kapitalfondet betjenes etter en ordinær 3-årig avdragsplan.
- ✓ Egne lån i Kapitalfondet belastes med en rentesats tilsvarende alternativkostnaden; innskuddsrenten i bank.
- ✓ Avsetningen til infrastrukturfondet holder samme nivå som i 2023-budsjettet, dvs. 4,7 millioner kroner

Anslag på størrelsen på disposisjonsfond:

	2023	2024	2025	2026	2027
Generelt dispfond	25 595 000	23 170 000	23 362 000	24 574 000	24 552 000
Infrastrukturfondet	104 000	3 416 000	6 322 000	9 228 000	12 134 000
Dispfond kapitalformål	27 990 000	29 818 000	30 788 000	31 617 000	31 036 000
Bærekraftfond dispfond	3 425 000	3 194 000	3 194 000	3 194 000	3 194 000
Enhetsvise disposisjonsfond og andre disp.fond	36 855 000	36 855 000	36 855 000	36 855 000	36 855 000
Anslag på disposisjonsfond pr. 31.12.	93 969 000	96 453 000	100 521 000	105 468 000	107 771 000

Anslag på størrelsen på ubundet investeringsfond:

	2023	2024	2025	2026	2027
Anslag på ubundet investeringsfond (kapitalfondet) pr. 31.12.	8 131 000	8 131 000	8 131 000	8 131 000	8 131 000

Økonomiplan 2024-2027

Langsiktige forpliktelser.

I henhold til kommuneloven §14-4, 2. ledd, skal økonomiplanen og årsbudsjettet bl.a. vise utviklingen i kommunens vesentlige langsiktige forpliktelser. Nedenfor vises langsiktige forpliktelser som har en årlig verdi over kr. 100.000. Beløpene er hentet fra budsjett for 2023:

Langsiktige forpliktelser	Løpetid	Beløp
Pensjonsforpliktelser - kommuneorganisasjonen KLP	Løpende	702 908 479
Pensjonsforpliktelser - kommuneorganisasjonen SPK	Løpende	62 857 416
Forpliktelser til å yte tilskudd:		
Norsk landbruksrådgiving	Løpende	200 000
Fellesgodefinansiering, kommunal andel	Løpende	2 541 000
Plankontoret - kjøp av tjenester	Løpende	713 000
Lønset samfunnshus SA - driftstilskudd årlig (K-styre 19/31)	2027	180 000
Opplæringskontoret for Oppdal og Rennebu (fem lærlinger)	Løpende	180 000
Festeavtaler (indeksjustert hvert 5. / 10. år - økning på 20%)	Løpende	2 660 000
Leieavtale med fylkeskommunen om idrettshall	2050	1 640 000
Samarbeidsavtale Nasjonalparken næringshage	2025	320 000
Kulturhuset - driftsstøtte	Løpende	15 400 000
Driftstilskudd legevaktsentralen	Løpende	762 000
Driftstilskudd BUA Oppdal	2026	100 000
Driftstilskudd kantine rådhuset	Løpende	185 000
Driftsavtale legetjenester	Løpende	5 163 000
Turisttilskudd leger	Løpende	240 000
Kjøp av legetjenester	Løpende	3 220 000
Driftsavtale fysioterapitjenester	Løpende	1 788 000
Kommunalt tilskudd private barnehager	Løpende	43 677 000
Kjøp av tjenester for mottakere i hjemmet	Løpende	13 881 000
Overføring til interkommunale foretak:		
Brannvern	Løpende	7 174 000
Feiervesen	Løpende	3 072 000
Revisjon	Løpende	816 000
110-sentralen	Løpende	640 000
Tilskudd til kirkelig sektor	Løpende	5 700 000
Tilskudd til lag og foreninger:		
TrønderAlpin	2025	175 000
Aktivitetsstøtte idretts- og friluftaktiviteter	Løpende	470 000
Frivilligsentralen	Løpende	818 000
Sum årlige forpliktelser utenom garantier		111 715 000
Sum langsiktige forpliktelser utenom garantier		877 480 895
Garanti gitt overfor:		
Vekst Oppdal AS	2038	4 654 080
Oppdal kirkelige fellesråd	2029	350 000
Oppdal Kirkelig Fellesråd	2026	2 429 236
ReMidt IKS	2037	12 935 628
TBRT	2060	319 218
Sum garantiansvar		20 688 162

Særlige forhold av betydning i økonomiplanperioden

Ressurskrevende tjenester

Oppdal kommune yter i dag ressurskrevende tjenester til 15 innbyggere som faller inn under statens ordning med refusjon for ressurskrevende tjenester. Tjenestemottakerne er primært mennesker med psykisk utviklingshemming og noen har utfordringer knyttet til psykiske lidelser og/eller rus. Noen tjenestemottakere er barn. Av de 15 brukerne som mottar ressurskrevende tjenester har 9 personer diagnosen psykisk utviklingshemming.

Kommunene får et statlig tilskudd som refunderer deler av utgiftene til tjenester til mennesker som mottar omfattende helse- og omsorgstjenester. For 2022 får kommunene kompensert 80 pst. av egne netto lønnsutgifter i 2022 til helse- og omsorgstjenester ut over et innslagspunkt på 1 526 000 kroner. Innslagspunktet for 2023 blir kjent når statsbudsjettet for 2024 blir lagt fram i oktober 2023. Tilskuddsordningen gjelder for tjenestemottakere til og med det året de fyller 67 år. For eldre over 67 år fanges deler av utgiftene opp gjennom de ordinære kriteriene i kostnads-nøkkelen for kommunene som ligger til grunn for fordelingen av rammetilskuddet til kommunene.

Vi ser en utvikling av tjenestemottakere med ressurskrevende tjenester som i økende grad benytter seg av Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) som tjenesteform. Dette er en tjenesteform der tjenestemottaker selv er arbeidsleder for sine tjenesteytere. Bruker organiserer og administrerer tjenestene sine gjennom egne ansatte. Kommunen er ansvarlig for å kunne tilby denne tjenesten og er kostnadsbærer av tjenestetilbudet. Dette begrenser kommunens handlingsrom for sambruk og effektivisering.

Vi ser også en annen utfordring knyttet til effektivisering av ressurskrevende tjenester. Dersom brukere har tjenester som er så omfattende at de grenser opp mot regelverket for ressurskrevende tjenester, men er samordnet med andre tjenestemottakere som gjør at kommunen ikke når opp til grenseverdien for å motta statlig tilskudd, vil kostnaden for kommunen kunne bli større ved å rasjonalisere tjenesten. Dette innebærer at kommunen i vurdering av tjenestetilbud som grenser opp mot ressurskrevende tjenester må gjøre en grundig helhetsvurdering der kvalitet på tjenesten og individuell faglig vurdering må veies opp mot alternative kostnader for kommunen.

Det har de siste årene vært et økende behov for omfattende individuell tilrettelegging for unge voksne med psykiske helseutfordringer, elever i grunnskolen og barn i barnehage med sammensatte behov. Tiltakene i barnehage og skole har pr i dag ikke falt innunder ordningen for refusjon for ressurskrevende tjenester, og må i sin helhet dekkes gjennom kommunens frie inntekter.

Festetomter

I sak 17/106 til kommunestyret ble det redegjort slik for dagens situasjon:

«Festekontraktene gir for de aller fleste tilfeller ingen mulighet for kommunen til å avslutte festeforholdene, avtalene er ikke oppsigelige før de går ut i 2076/2079/2090-tallet. Kommunens innløsningsmulighet er avhengig av enighet med den enkelte part. Det er i de fleste festeforhold, som har vært forhandlet, uenighet mellom partene om hvilken pris som skal legges til grunn ved innløsning, tilsvarende ved forhandlinger om regulering av festeavgiften. Kommunen kan få krav med 2 års frist til innløsning fra 13 festeforhold (1-13 fig1), noe som gir usikkerhet for kommunens økonomiplan fremover. Ved å opprettholde festeporteføljen gir dette store vanskeligheter i forhold til et ønske om forutsigbarhet i kommunens økonomi.»

Det vises til K-sak 22/37 den 05.05.2022 – Bærekraftsfond, vedtekter og forvaltning. I de vedtatte vedtektene for Oppdal kommunes bærekraftsfond, fremgår at et av formålene med bærekraftsfondet er «å ha egenkapital til utkjøp av festekontrakter». Med dette som bakteppe har Kommunedirektøren fokus dialog der det åpnes mulighet for å diskutere/forhandle innløsning av kommunens festeforhold.

Oppdal kommune har innløst følgende festeieendommer:

- 2 festeieendommer: 288/128,133, jfr. K-sak 21/128 den 18.11.2021
- 1 festeieendom: 282/87 utgått og avsluttet
- 1 festeieendom: 288/142 mfl. jfr. K-sak 22/66 den 02.06.2022
- 2 festeieendommer: 288/1/24,25, jfr. K-sak 23/31 den 16.03.2023

For 3 festeiendommer er det inngått tilleggsavtaler til eksisterende festekontrakter hvor gjeldende festekontraksbestemmelser om festeavgiftsregulering suspenderes i avtaleperioden, slik at reguleringen i denne perioden foretas med bakgrunn i endring i konsumprisindeks;

- 288/1/1 (15 fig 1) - 03.08.2019 – 02.08.2034 - regulering etter kpi, jfr. k-sak 21/128
- 284/60,68 og 70 (16 og 18 fig 1) - 01.01.2021 – 31.12.2035 - regulering etter kpi, jfr. k-sak 21/128

Oppdal kommune sin festeportefølje består nå av 20 festeforhold der kun et fåtall tomter dekker arealbehov til kommunens lovpålagte kjerneoppgaver.

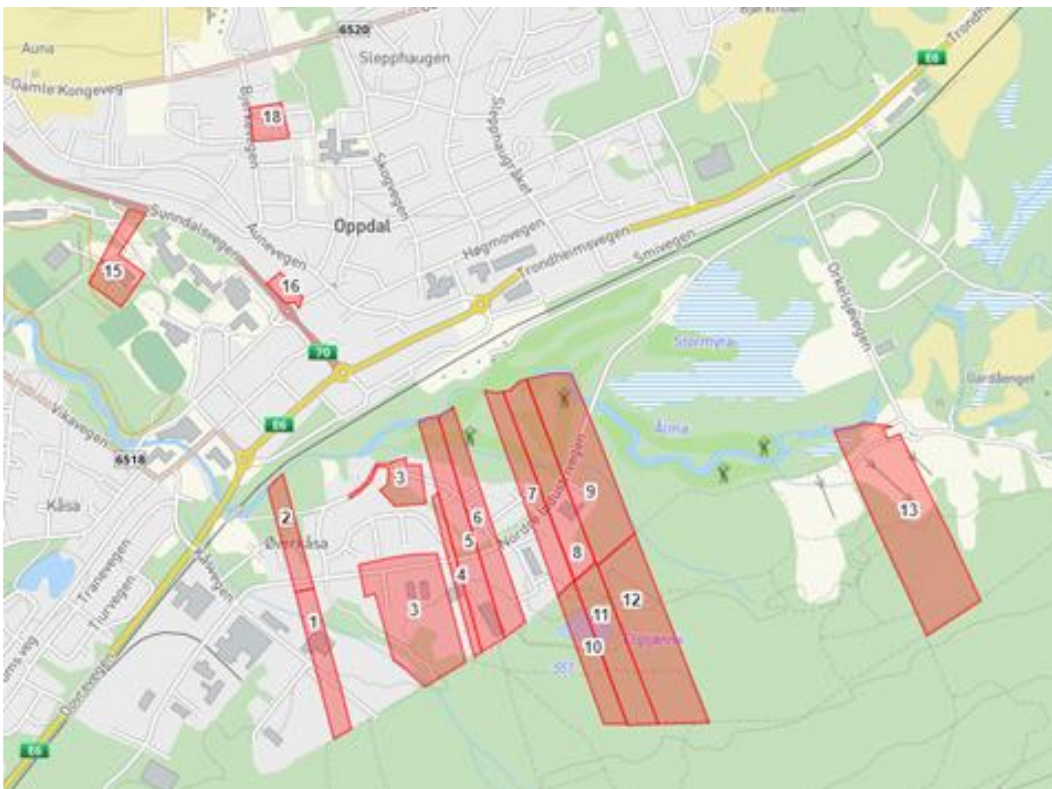
Det er spesielt knyttet økonomisk risiko til fastsettelse av den fremtidige festeavgiften for 9 festeiendommer (1-9 fig 1) på Álma bolig og industriområde. Disse festeavtalene skal reguleres hvert 5 år, neste gang pr. 01.07.2023 der grunnpris og festerente er hovedtema.

Festeavgiften for disse 9 festetomtene på Álma bolig og industriområde er pr. dato på ca. 1 mill. kr. pr. år. Total årlig festeutgift pr. dato er ca. 2,7 mill kroner.

Festeavgiften vil øke i årene framover, noe som vil bety at det kan bli kostbart for Oppdal kommune å videreføre dagens situasjon med festekontrakter. Ved innløsning av festekontrakter kan framfestere få tilbud om å kjøpe sine festeiendommer, noe som kan gi salgsinntekter som kan delfinansiere innløsning av festeforholdene. Oppdal kommune kan uansett bli nødt til å innfri 13 av festekontraktene ved innløsning med to års tidsfrist. I et langsiktig perspektiv vil innløsning av festeiendommer være økonomisk risikoreduserende for Oppdal kommune.

Oppdal kommunes årlige utgifter til festeavgifter i årene framover er befestet med stor usikkerhet. Det samme gjelder utgifter som følge av forhandlinger som pågår, jfr. virkningstidspunktet for reforhandlede festeavgifter. Tekniske tjenester har ikke budsjettdekning for disse utgiftene, heller ikke utgifter som påløper til advokat og sakkyndig/teknisk bistand i forbindelse med forhandlingene/skjønn/Voldgift.

Fig 1:

Det er i kartutsnittet ovenfor ikke medtatt festeiendommer Rauøra, Lønset boligområde, nedfartsløyper og p-plass stølen.

Gjennomgang av inntektssystemet.

I mai 2020 oppnevnte regjeringen et offentlig utvalg for å foreta en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene. I august 2022 ble utvalgets utredning lagt fram i NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene¹. I vedlegg 1 med vedlegg til NOU-en er fordelingsvirkningene av utvalgets forslag til endringer i inntektssystemet beskrevet:

- redusere den kommunale formuesskatten med 50 pst., og erstatte denne med økt inntektsskatt, samt en 10 pst. symmetrisk utjevning av kommunenes inntekter fra konsesjonskraft, havbruksfond og eiendomsskatt på kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum. Virkning for Oppdal kommune: kr. 137 i reduserte frie inntekter pr. innbygger pr. år.
- forslag til endringer i de regionalpolitiske tilskuddene i inntektssystemet. Utvalget foreslår at dagens veksttilskudd og regionsentertilskudd avvikles, og at det gjøres noen endringer i distriktstilskudd Sør-Norge, distriktstilskudd Nord-Norge og storbytilskuddet. Virkning for Oppdal kommune: kr. 497 i reduserte frie inntekter pr. innbygger pr. år.
- avvikle tilskuddet som i 2022 fordeles etter antall grunnskoler i kommunen. Det er lagt til grunn at den alternative fordelingen av dette tilskuddet er en fordeling med et likt beløp per innbygger, innenfor innbyggertilskuddet. Virkning for Oppdal kommune: kr. 55 i reduserte frie inntekter pr. innbygger pr. år.
- samlede fordelingsvirkning av utvalgets forslag til ny kostnadsnøkkel, samt endringen i hvilke utgifter som omfattes av utgiftsutjevningen. Virkning for Oppdal kommune: kr. 194 i reduserte frie inntekter pr. innbygger pr. år.
- isolert effekt av inntektsgarantiordningen (INGAR), inkludert finansiering av ordningen. Kommuner som isolert sett taper mer enn 400 kroner per innbygger, på de endringene som omfattes av inntektsgarantiordningen, vil isolert sett få kompensert det de taper ut over dette. Endringer som omfattes av INGAR er endringer i kostnadsnøkkel, distriktstilskudd Sør-Norge, distriktstilskudd Nord-Norge og storbytilskuddet. Virkning for Oppdal kommune: kr. 148 i økte frie inntekter pr. innbygger pr. år.

Samlet anslås det at Oppdal kommune vil få kr. 735 mindre i frie inntekter i førsteårsvirkning av utvalgets forslag. Det tilsier en årlig reduksjon i frie inntekter på ca. 5 millioner kroner. Beregningene er utført med innbyggertall pr. 1.1.21, som for Oppdal sin del var på 6.891 innbyggere.

Utvalget har også kommentert toppfinansieringsordningen for særlig ressurskrevende tjenester, og skriver følgende: Ordningen er et øremerket tilskudd, og er dermed ikke en del av inntektssystemet. Ordningen omfatter imidlertid tjenester som også finansieres gjennom inntektssystemet, blant annet tjenester til personer med psykisk utviklingshemming. Den har dermed berøringspunkter med inntektssystemet. I dag er toppfinansieringsordningen individrettet. Det vil si at det beregnes en egenandel per mottaker i ordningen, og det ses i liten grad på kommunens totale utgifter til personer i ordningen. Utvalget mener innretningen av det øremerkede tilskuddet bør vurderes endret, slik at ordningen i større grad ser på de totale utgiftene for kommunen og slik innrettes mer i tråd med prinsippene i inntektssystemet. Med en slik endring i ordningen mener utvalget det også bør vurderes å innlemme deler av det øremerkede tilskuddet i rammetilskuddet.

Utvalgets forslag til endring i toppfinansieringsordningen for særlig ressurskrevende tjenester kan gi Oppdal kommune ca. 4,6 millioner kroner mer i årlige inntekter.

Høringsfristen for utvalgets rapport var 4.1.23. Videre tidslinje for behandlingen av utvalgets forslag er pr. mars 2023 ikke kjent.

Klima og energi

I juni 2019 ble Klima –og energiplan vedtatt av kommunestyret som en kommunedelplan. Klima- og energiplanen for Oppdal kommune skal underbygge målene i kommuneplanens samfunnsdel (2010-2025) og arealdel (2019-2030), og består av et plandokument og en tiltaksdel. Tiltaksdelen til klima og energiplanen med klimabudsjett for 2022 ble sist vedtatt av kommunestyret i desember 2021. Som en del av dette arbeidet ble det utarbeidet et arealbruksregnskap for Oppdal. Klimabudsjett er en oversikt over de viktigste tiltakene kommunen planlegger å gjennomføre for at Oppdal skal bli et lavutslippssamfunn i 2050. Et nasjonalt delmål på veien dit er å bli klimanøytral i 2030. Dette innebærer at Oppdal må redusere klimagassutslippene innen 2030 med minst 50-55 % fra utslippsnivået i referanseåret 2009. Fra 2009 til 2021 har Oppdal hatt stabile klimagassutslipp.

I 2022 er ikke tiltaksdelen revidert og klimabudsjett for 2023 er ikke utarbeidet da Plan og Forvaltning har meldt fra om mangel på kapasitet til dette arbeidet.

De fleste av kommunens virksomheter har ansvar for å realisere planens innhold og tiltak. Arbeidet skal følge kommunens årshjul gjennom handlingsplan og budsjettbehandling.

Tiltaksdelen til klima og energiplanen inneholder 103 tiltak for hvordan målene skal nås. Foreløpig er det få av tiltakene som skal bidra til å redusere klimagassutslippene man kan tallfeste klimaeffekten for. Det er derfor gjort en skjønsmessig vurdering av om tiltaket har liten, middels eller stor klimaeffekt.

De overordna målene i klima –og energiplanen er:

Oppdal kommune skal bli et lavutslippssamfunn i 2050.

Oppdal kommune skal øke energieffektiviteten og andelen og bruken av ulike fornybare energikilder.

Oppdal kommune skal være et klimarobust og sikkert samfunn i et endre klima.

For nye investeringstiltak i økonomiplanen er det så langt det er mulig beregnet effekt for klima og energi der det finnes tilgjengelige beregningsverktøy. Effekten på klimautslipp (hovedmål 1 i klima og energiplanen) måles i CO₂-ekvivalenter. Tiltak som har effekt på energiforbruk (hovedmål 2 i klima og energiplanen) måles i kWh. Foreløpig er det få av tiltakene som skal bidra til å redusere klimagassutslippene man kan tallfeste klimaeffekten for. Det er derfor gjort en skjønsmessig vurdering av om tiltaket har liten, middels eller stor klimaeffekt.

De direkte utslippene av klimagasser innenfor Oppdal kommunes grenser var i 2021 på ca 66.000 tonn CO₂-ekvivalenter (kilde Miljødirektoratet). For å bli et lavutslippssamfunn i 2050 må vi ned på ca 8.800 tonn CO₂-ekvivalenter. I tillegg har Oppdal en netto binding i skog og andre arealer på 64.000 tonn CO₂-ekvivalenter. For å bli klimanøytral må disse arealene bevares, og bindingen av tonn CO₂ må opprettholdes eller styrkes.

Det er veitrafikk og jordbruk som er de største kildene til direkte klimautslipp i Oppdal. Det er også store indirekte klimagassutslipp knyttet til forbruket vårt. Klimafotavtrykket for oppdalingene samlet ligger på omtrent 85 000 tonn CO₂-ekvivalenter årlig (kilde <https://www.folketsfotavtrykk.eco/>). Per innbygger utgjør dette 12 tonn, noe som er det samme som en gjennomsnittstrønder. Størst indirekte utslipp (34 %) er knyttet til energi, deretter kommer offentlige utslipp som genereres fra alt av statlig forbruk, fra kommunalt til nasjonalt nivå. Dette er for eksempel veiprosjekt, vedlikehold av skoler, og andre tjenester levert av skattepenger. Transport er nr 3, der oppdalingenes pendling, fritids- og feriereiser inngår. Vår andel av utslipp knyttet til forbruk av varer og tjenester og mat utgjør resten av de indirekte klimautslippene. For å nå utslippsmålene må Oppdal kommune arbeide målrettet med utslippskutt både i egen organisasjon og som samfunnsaktør. Dette krever at det i administrasjonen er noen som jobber målrettet mot dette, og det er derfor i økonomiplanen for 2024-2027 spilt inn behov for en klimakoordinator i 50% stilling.

Ny slambehandlingsløsning Oppdal sentrum

Oppdal kommune har siden oppstarten av eksisterende renseanlegget i 1995 kompostert avløps-slammet i egen komposteringstrummel (reaktor). Tilstanden på trommelen er dårlig og det har vært gjort undersøkelse for å finne leverandør for ny trommel. Resultatet av videre reparasjoner er usikker. Hvis trommel skulle bli satt ut av funksjon, så er det etablert reserveløsning.

Problemstillingen om videreføring av trommel (reaktor) eller ikke, er derfor tatt inn i skisseprosjekt for ny renseløsning for Oppdal sentrum og problemstillingen er drøftet i skisseprosjekt. I skisseprosjektet anbefales ikke videre bruk av reaktorløsning. Skisseprosjekt legges frem for kommunestyret i egen sak sommeren 2023.

Ny renseløsning Oppdal sentrum

Det er utarbeidet skisseprosjekt for nytt avløpsrenseanlegg for Oppdal sentrum. Samtidig og parallelt med skisseprosjektet er det utarbeidet tilstandsvurdering av eksisterende renseanlegg. Bakteppe for igangsatt skisseprosjekt er utfordringer i det å klare utslippskravene fra eksisterende anlegg, og at statsforvalteren har signalisert generelle skjerpede utslippskrav for hele avløpssektoren.

Skisseprosjektet legges frem for kommunestyret i egen sak.

Hovedkonklusjon i skisseprosjektet er at det bør bygges nytt anlegg, fremfor å ombygge og videreføre eksisterende renseanlegg. Nytt renseanlegg vil få nytt rensetrinn (bio-trinn) i tillegg til dagens renseanlegg for å redusere utslippets virkning på elva (resipienten Driva). Dette for å redusere forbruket av oksygenet i elva, under nedbrytningen av organisk materiale. Slamhåndtering med komposteringstrommel forslås avvirket og heller levering av avvannet slam til godkjent mottaksanlegg.

Nytt renseanlegg er kostnadsberegnet til kr. 200 mill.

Kunnskapsgrunnlag for å sikre en bærekraftig økonomi og skape rom for fremtidige investeringer.

Kommunestyret fattet følgende vedtak i sak 2023/3 i kommunestyrets møte 2.2.23:

«1. Det økonomiske handlingsrommet blir mindre, demografiske fremstillinger tilsier en eldre befolkningssammensetning i Oppdal og vi mener barn og unge skal ha en god skole og oppvekst. Vi må løse oppgaver på nye måter, digitalisering må få en sentral plass. Kommunestyret ber om et kunnskapsgrunnlag for å sikre kommunen en bærekraftig økonomi og skape rom for fremtidige investeringer. Dette arbeidet skal være systematisk og kunnskapsbasert, sammenlignet med kommuner fra samme KOSTRA gruppe og lovpålagte oppgaver må tydeliggjøres og prioriteres. Arbeidet skal omfatte hele den kommunale organisasjonen, samt kommunalt foretak.

2. Medvirkning fra ansatte skal være førende for prosessen, ledelse, politikere og tillitsvalgte er avgjørende for at kommunen skal lykkes med arbeidet. Innspills møter og bruk av digitale innspill må gjerne brukes. Arbeidet skal gi en sluttrapport og et grunnlag for politiske prioriteringer for årene fremover. Dette arbeides må gjøres i samarbeid og legges frem for nyvalgt kommunestyre valgt høsten 2023.

3. Den politiske medvirkningen i arbeidet legges til formannskapet. Utvalget skal holdes løpende orientert om framdrift og retning i arbeidet. Utvalget kan gi styringssignaler men kommunedirektøren har ansvaret for utredningsarbeidet og iverksetting av omstillingen.

4. Kommunedirektøren gis anledning til å leie inn kapasitet og kompetanse til prosjektarbeidet. Formannskapet bevilger inntil 1 000 000 eks mva til formålet. Beløpet finansieres ved bruk av disposisjonsfondet. Følgende budsjettkorrigerer gjennomføres: 12706.180.120.xxxx kostnader på inntil kr. 1.000.000 19409.180.880.xxxx Bruk av disposisjonsfond -kr. 1.000.000.»

Det er skrevet kontrakt med PWC som vil bistå i arbeidet i prosjektet, som starter opp i mai 2023.

Driftstiltak

Driftstiltak som er innarbeidet i økonomiplan

På Oppdal kommunes hjemmeside finnes en samlet oversikt over enhetenes innspill til driftstiltak i planperioden 2024 – 2027: <https://www.oppdal.kommune.no/politikkinnsyn/> fanen Styringsdokumenter – økonomiplan.

Driftstiltakene omtales i dokumentene

- 1 – konsekvensjustering drift unntatt selvkostområder
- 2 – konsekvensjusteringer drift selvkostområder
- 3 – forslag til driftstiltak unntatt selvkostområder
- 4 – forslag til driftstiltak selvkostområdene

Følgende driftstiltak er innarbeidet i økonomiplanen:

Stab-/støttetjenester	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustering: Bevilgning til ordning av arkivsaker - IKA Trøndelag: engangsbevilgning for 2023, tas ut fra og med 2024.	-882 000	-882 000	-882 000	-882 000
Konsekvensjustering: Støtte til bredbåndsutbygging avvikles fra og med 2024	-700 000	-700 000	-700 000	-700 000
Konsekvensjustering: Lån gitt til Vognill Utvikling AS er i hht avtale nedbetalt 31.12.24 (gir lavere inntekt som motsvares av lavere avsetning til fond)		400 000	400 000	400 000
Konsekvensjustering: Utgifter til revidering av kommuneplanens arealdel tas ut, da det var en engangsutgift finansiert ved fond i 2023	-1 700 000	-1 700 000	-1 700 000	-1 700 000
Konsekvensjustering: Engangsbeløp gitt i 2023 til innføring av helseplattformen trekkes ut fra og med 2024	-4 889 000	-4 889 000	-4 889 000	-4 889 000
Konsekvensjustering: Engangsbeløp til innføring av helseplattformen	419 000			
Konsekvensjustering: Lisensavtaler for IT-sikkerhetssystemer knyttet til skytrafikk i skole- og administrasjonsnettet, enheter, servere og e-post må fornyes i 2024	400 000	400 000	400 000	400 000
Konsekvensjustering: IT-lisenser for drift og overvåkning av virtuelt miljø må fornyes i 2024	133 000	133 000	133 000	133 000
Konsekvensjustering: IT-lisenser for trådløsbaser må fornyes i 2025		92 000	92 000	92 000
Konsekvensjustering: Vedlikeholdsavtale for kjernenett, lagring og back-up forlengs med 2 år	700 000	700 000		
Nytt: Tilskudd til Trøndelag fylkeskommune til ny bru over Ålma, FV 6518, jfr. sak 131/21 i kommunestyret.		500 000	500 000	500 000
Nytt: Etablering av porteføljebudsjett for forskning, utvikling og innovasjon, jfr. punkt 10 i kommunestyret vedtak om budsjett 2023, sak 116/22 - Administrering av universitetsavtalen med NTNU	250 000	250 000	250 000	250 000
Sum	-6 269 000	-5 696 000	-6 396 000	-6 396 000
Helse- og oppvekstforvaltning	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustering: Statsbudsjettet 2022 og K-sak 22/17 i møte 17.3.22: Kompensasjon for pedagogenes planleggingstid i kommunale barnehager fra 1.4.22 fører til økt tilskudd til private barnehager 2 år etter innføringen i kommunale barnehager	459 000	611 000	611 000	611 000
Konsekvensjustering: 5-årig driftstilskudd til Lønset Samfunnshus A/L opphører fom. 2025		-180 000	-180 000	-180 000
Konsekvensjustering: helårsvirkning av at basistilskuddet til fastleger ble styrket fra 1.5.23 (jfr. statsbudsjettet for 2023)	314 000	314 000	314 000	314 000
Konsekvensjustering: Budsjetterte midler til spesialpedagogisk hjelp overført fra Høgmo og Pikhaugen barnehager	770 000	770 000	770 000	770 000

Økonomiplan 2024-2027

Nytt: utvidelse av kommuneoverlegeressurs fra 40% til 80% stilling	500 000	500 000	500 000	500 000
Nytt: Styrking av legevakt med fast hjelpepersonell og ekstra vikarleger knyttet til ferie og helligdager, anslått netto utgift	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Nytt: drift av legesenterlokalene, opprettelse av 2 0-listehjemler og overtakelse av hjelpepersonell, anslått netto utgift	4 682 000	4 682 000	4 682 000	4 682 000
Nytt: kjøp av vikarletjenester i ledige fastleggehjemler, anslått netto utgift	1 688 000			
Nytt: utkjøp av materiell og goodwill fra 6 fastleger	4 500 000			
Sum	14 313 000	8 097 000	8 097 000	8 097 000
Politisk styring og kontroll	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustering: Engangsbevilgning til avvikling av kommunestyrevalg i 2023 trekkes ut av ramma fra og med 2024	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Konsekvensjustering: Engangsbevilgning til avvikling av stortingsvalg		300 000		
Konsekvensjustering: Engangsbevilgning til avvikling av kommunestyrevalg i 2027				500 000
Konsekvensjustering: Uttrekk av bevilgning i 2023 gitt til opplæring av nytt kommunestyre	-44 000	-44 000	-44 000	-44 000
Konsekvensjustering: Uttrekk av bevilgning i 2023 gitt til KMT til arbeid med sentrumsprosjektet	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
Sum	-794 000	-494 000	-794 000	-294 000
Plan og forvaltning	2024	2025	2026	2027
<i>Alle tjenesteområder unntatt selvkostområder:</i>				
Konsekvensjustering: Uttrekk av kostnader til digitalisering av oppmålingsarkivet	-559 000	-559 000	-559 000	-559 000
Konsekvensjustering: TrønderAlpin - årlig økonomisk støtte opphører fra og med 2026			-200 000	-200 000
Konsekvensjustering: uttrekk av engangstilskudd budsjettert i 2023 til Oppdal idrettslag til bygging av fotballhall	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000
Konsekvensjustering: Uttrekk av midlertidig 30% administrativ stilling ved helse- og velferdskontoret (stillingen var finansiert av disp.fond til Helse/famile)	-195 000	-195 000	-195 000	-195 000
Konsekvensjustering: Uttrekk av utgifter til koronavaksinerings 2023	-286 000	-286 000	-286 000	-286 000
Konsekvensjustering: Tilskudd til BUA -årlig støtte på kr. 100.000 opphører fra 1.1.2027				-100 000
Konsekvensjustering: Tilskudd til alpinuniversitetet - årlig støtte på kr. 200.000 opphører fra 1.1.26			-200 000	-200 000
Konsekvensjustering: kr. 200.000 i økt tilskudd til lag og foreninger etter salget av Oppdal E-verk opphører fra 1.1.25 (sak 19/64 i kommunestyrets møte 19.6.19)		-200 000	-200 000	-200 000
Nytt: Ny veterinærvaktavtale	915 000	915 000	915 000	915 000
Til tekniske tjenester til delvis dekning av utgiftene med brøyting av ishockeybanen	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
<i>Selvkostområder:</i>				
Konsekvensjustering: Endring i beregnede indirekte kostnader for bygge- og delesaksbehandling og oppmåling	206 000	206 000	206 000	206 000
Sum	-6 939 000	-7 139 000	-7 539 000	-7 639 000
Oppdal helsesenter	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustering: Bevilgning i 2023 til midlertidig 50% merkantil stilling trekkes ut fra 2024	-353 000	-353 000	-353 000	-353 000
Sum	-353 000	-353 000	-353 000	-353 000
Hjemmetjenester	2024	2025	2026	2027
Sum	0	0	0	0

Økonomiplan 2024-2027

Aune barneskole	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustering: endring i ramma pga. endring i elevtall	-696 000	-955 000	-1 484 000	-753 000
Konsekvensjustering: Endring i ramma til miljøtiltak for enkeltelever	-671 000	-1 611 000	-1 611 000	-1 611 000
Konsekvensjustering: kompensasjon for 12 timer gratis kjerne-tid i SFO for 2.klassinger fra 1.8.23, jfr. statsbudsjettet for 2023	1 420 000	1 420 000	1 420 000	1 420 000
Sum	53 000	-1 146 000	-1 675 000	-944 000
Drivdalen oppvekstsenter	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustering: Endring i ramma pga endring i elevtall	-84 000	-309 000	-762 000	-554 000
Konsekvensjustering: kompensasjon for 12 timer gratis kjerne-tid i SFO for 2.klassinger fra 1.8.23, jfr. statsbudsjettet for 2023	143 000	143 000	143 000	143 000
Konsekvensjustering: Endring i rammen til barnehage pga. endring i barnetall	-371 000	-371 000	-371 000	-371 000
Sum	-312 000	-537 000	-990 000	-782 000
Midtbygda oppvekstsenter	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustering: Endring i ramma pga endring i elevtall	442 000	389 000	279 000	-132 000
Konsekvensjustering: kompensasjon for 12 timer gratis kjerne-tid i SFO for 2.klassinger fra 1.8.23, jfr. statsbudsjettet for 2023	436 000	436 000	436 000	436 000
Konsekvensjustering: Endring i rammen til barnehage pga. endring i barnetall	-434 000	-434 000	-434 000	-434 000
Sum	444 000	391 000	281 000	-130 000
Oppdal ungdomsskole	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustering: endring i ramma pga. endring i elevtall	1 294 000	2 984 000	2 217 000	2 524 000
Konsekvensjustering: endring i ramma til miljøtiltak for enkeltelever	-1 032 000	-894 000	-894 000	-1 565 000
Sum	262 000	2 090 000	1 323 000	959 000
Innvandrertjenesten	2024	2025	2026	2027
Sum	0	0	0	0
Høgmo og Pikhaugen barnehager	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustering: Endring i rammen til barnehage pga. endring i barnetall	-686 000	-686 000	-686 000	-686 000
Konsekvensjustering: Budsjetterte midler til spesialpedagogisk hjelp overføres til helse- og oppvekstforvaltning	-770 000	-770 000	-770 000	-770 000
Sum	-1 456 000	-1 456 000	-1 456 000	-1 456 000
Tekniske tjenester	2024	2025	2026	2027
<i>Alle tjenesteområder unntatt selvkostområder:</i>				
Konsekvensjustering: Refusjon fra TBRT (97,04%) - avskrivninger og kalkulatoriske renter ny brannstasjon	-3 575 000	-3 521 000	-3 467 000	-3 413 000
Konsekvensjustering: Driftskostnadene ved ny brannstasjon	1 209 000	1 209 000	1 209 000	1 209 000
Konsekvensjustering: Refusjon fra TBRT (97,04%) - driftskostnader ny brannstasjon	-1 173 000	-1 173 000	-1 173 000	-1 173 000
Konsekvensjustering: Bortfall av leieinntekter ved flytting av eksisterende brannstasjon	175 000	175 000	175 000	175 000
ØP 23-26: Økte driftskostnader ny Høgmo barnehage fra 1.8.25		220 000	528 000	528 000
ØP 23-26: Utgifter til alternative lokaler for Høgmo i byggeperioden var budsjettert til kr. 716.000 i 2023. Utgiften utgår da Sildrevegen 2B vil bli brukt som alternativt lokale.	-716 000	-716 000	-716 000	-716 000
ØP 23-26: Bortfall av leieinntekter i Sildrevegen 2B som følge av at bygget brukes til midlertidig barnehagelokale under byggingen av nye Høgmo barnehage	140 000	140 000		
ØP 23-26:: Økte driftskostnader renovert Pikhaugen barnehage fra 1.8.27				45 000

Økonomiplan 2024-2027

Nytt: Álma industriområde, økte driftsutgifter vei som følge av opparbeidelse av nytt industriareal i 2023.	65 000	65 000	65 000	65 000
Konsekvensjustering: 5-årig tilskudd til dekning av driftsutgifter på Lønset skole opphører fom. 2025		-197 000	-197 000	-197 000
Konsekvensjustering: Internkontroll elektriske anlegg - retting av feil/mangler	200 000	200 000	200 000	200 000
Nytt: Distriktshelsesenter i ODMS-bygget - fdv-utgifter		251 000	251 000	251 000
Nytt: Bortfall av leieinntekter inkl. fdv-kostnader i ODMS-bygget fra DRIV HMS-bedriftshelsetjeneste som følge av at lokalene skal tas i bruk av Helse/familie	258 000	258 000	258 000	258 000
Nytt: Bortfall av leieinntekter inkl. fdv-kostnader i ODMS-bygget fra Line Kvannli som følge av at lokalene skal tas i bruk av Helse/familie	71 000	71 000	71 000	71 000
Konsekvensjustering: Overtakelse av 0,6 km veg Bjørkmoflata utløser årlige driftsutgifter	60 000	60 000	60 000	60 000
Konsekvensjustering: Reduserte strømkostnader som følge av solcelleanlegg på rådhuset, jfr. sak i kommunestyret 2.2.23	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000
Konsekvensjustering: Lager til Sivilforsvaret i arealene i Rådhuset som i dag brukes av brannstasjonen	68 000	68 000	68 000	68 000
Konsekvensjustering: Innløsning av festeforhold gir redusert årlig festeavgift, jfr. sak 23/31 i kommunestyret	-83 000	-83 000	-83 000	-83 000
Brøyting av ishockeybanen	40 000	40 000	40 000	40 000
Deler av utgiftene med brøyting av ishockeybanen dekkes innenfor rammen til tekniske tjenester	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
<i>Selvkostområder:</i>				
Konsekvensjustering vann og avløp: Endring i beregnede indirekte kostnader for bygge- og delesaksbehandling og oppmåling	214 000	214 000	214 000	214 000
Konsekvensjustering avløp: økte priser på kjemikalier	250 000	250 000	250 000	250 000
Konsekvensjustering avløp og vann: Generell økning av flere budsjettposter grunnet unormalt høy prisøkning på teknisk utstyr og tjenester	150 000	150 000	150 000	150 000
Konsekvensjustering vann og avløp: Oppfølging av lovkrav - økt fokus på HMS og internkontroll	100 000	100 000	100 000	100 000
Konsekvensjustering avløp: Generell økning av flere budsjettposter grunnet tapte synergier ved overgang til ReMidt	100 000	100 000	100 000	100 000
Konsekvensjustering avløp: Økte utgifter til renhold	30 000	30 000	30 000	30 000
Konsekvensjustering avløp: økte inntekter på behandling av slam som følge av økt behandlingspris	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000
Konsekvensjustering: Øke gebyrinntektene på vann og avløp for å finansiere økning i direkte kostnader	-280 000	-280 000	-280 000	-280 000
Sum	-3 157 000	-2 829 000	-2 607 000	-2 508 000
Helse og familie	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustering: heldøgns omsorgstjenester, jfr. sak 30/23 i kommunestyret. Det forutsettes at tjenesten ytes av kommunalt ansatte.	2 050 000	2 050 000	2 050 000	2 050 000
Sum	2 050 000	2 050 000	2 050 000	2 050 000
NAV	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustering: Bevilgning til midlertidig 100% prosjektstilling i 2023 til boligsosialt arbeid tas ut fra 2024	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000
Sum	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000
Kirkelig sektor	2024	2025	2026	2027
Sum	0	0	0	0
Kulturhuset	2024	2025	2026	2027
Sum	0	0	0	0

Investerings tiltak

I forbindelse med økonomiplanarbeidet er alle enheter gitt muligheten til å spille inn forslag til investerings tiltak for 2024-2027. På Oppdal kommunes hjemmeside finnes en samlet oversikt over enhetenes innspill til investerings tiltak i planperioden 2024 – 2027: <https://www.oppdal.kommune.no/politikkinnsyn/> fanen Styringsdokumenter – økonomiplan.

Investerings tiltakene omtales i dokumentene
5 – forslag til investerings tiltak unntatt selvkostområder
6 – forslag til investerings tiltak selvkostområder

I kommunestyret 16.3.23 i FO 23/7 – Interpellasjon fra V v/Haakon Nordseth ble kommunedirektøren bedt om å utrede volum av nært forestående kommunale bygg- og anleggsprosjekter, samt planlegge forprosjektering av disse. Dette for å ha flest mulig gryteklare prosjekter så raskt som mulig for hånden, med en tentativ tidsplan som gjør at bransjen får tid til å planlegge sine anbudsprosesser. Informasjon om nært forestående kommunale bygg- og anleggsprosjekter er gitt i eget vedlegg til økonomiplanen.

Investerings tiltak som er innarbeidet i økonomiplanen

Investerings tiltakene som er en del av økonomiplanen 2024-2027 vises i vedlagte hovedoversikt Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 første ledd og Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 andre ledd. Nedenfor er det gitt en kort kommentar til hvert tiltak. Ytterligere kommentarer finnes i oversikten over alle innspillene fra enhetene, se Oppdal kommunes hjemmeside: <https://www.oppdal.kommune.no/politikkinnsyn/> fanen Styringsdokumenter – økonomiplan.

1174 IKT infrastruktur

Investering kr 1.400.000 i 2024 og kr. 4.000.000 i 2026.

I 2024 er det kritisk behov for ny managementserver og nye brannmurservere. Iht. forventet levetid på eksisterende driftskritisk maskinvare for kjernenett, lagring og backup, må oppgradering gjennomføres i 2026.

Kommunen bruker Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) sin veileder for bærekraftige anskaffelser ved innkjøp av ny maskinvare til infrastrukturen for IKT. Miljøbelastningen er i hovedsak knyttet til produksjon og energibruk i maskinwarens levetid. Krav om energieffektivitet, lang levetid og ombruk av overskuddsvarme ved oppgradering av IKT-infrastruktur, vil bidra til redusert energibehov og belastning på miljøet.

Helseplattformen

Investering kr. 18.228.000 i 2024.

Helseplattformen er en regional løsning på det nasjonale målbildet "En innbygger - en journal". Oppdal kommune har i K-sak 21/79 vedtatt å tilslutte seg Helseplattformen. Lokal prosjektleder startet 1.1.2023 og innføringsprosjektet er i gang. Oppdal skal etter planen ta i bruk den nye journalløsningen 24.4.2024.

Kostnadene i prosjektet er basert på en kostnadsmodell utarbeidet av Helseplattformen. Det vil for Oppdal kommune kun være stipulerte kostnader til innføringen hva gjelder drift. Dette med bakgrunn i at vi har begrenset kunnskap om kommunens endelige behov for innkjøp av sluttbrukerutstyr. Det er ikke lagt inn kostnader til løpende drift da dette forventes å dekkes innen gjeldende drift.

Kostnadsoverslag for hele prosjektet:

Økonomiplan 2024-2027

	Investeringskostnader		Engangs driftskostnader	
	2023	2024	2023	2024
Tjenestekostnader fra Helseplattformen AS		13 530 000		
Usikkerhetsavsetning		947 000		
<i>Lokale kostnader:</i>				
AKSJEKJØP	39 000			
OPPLÆRING			1 377 000	
SUPERBRUKERE	437 000			
ORGANISASJONSUTVIKLING			1 047 000	349 000
INTEGRASJON	0			
DATAMIGRERING	23 000			
INVESTERING I SLUTTBRUKERUTSTYR OG/ELLER INFRASTRUKTUR	481 000			
TEKNISKE FORBEREDELSE	0			
PROSJEKLEDELSE OG STØTTE	349 000	87 000		
INNTEKTSTAP			183 000	
KOSTNAD KNYTTET TIL DOBBEL DRIFT AV SYSTEMER			1 470 000	
BORTFALLSKOSTANDER			0	
ØVRIGE KOSTNADER	0			
Forventet tillegg lokale kostnader	133 000	9 000	408 000	35 000
Usikkerhetsavsetning	132 000	9 000	404 000	35 000
Sum eksklusiv mva.	1 594 000	14 582 000	4 889 000	419 000
MVA	192 000	3 646 000		
Sum inkl. mva.	1 786 000	18 228 000		

Xxxx Møbler Oppdal helsesenter

Investering kr. 1.150.000 i 2024

Dagens møbler ved sykehjemsavdelinger og kantine ble innkjøpt i 1998-2002, og er nå utslitt og i stor grad ødelagt. Lar seg ikke reparere lenger, og det må anskaffes nye møbler. Nye møbler reduserer risiko for belastningsskader på personalet, ved å forenkle forflytning når stoler leveres med hjul på frambein. Hele overflater muliggjør forskriftsmessig renhold i matservering. Reduserer risiko for skader på pasienter, og bidrar til trivsel og livsglede jfr. forskrift om verdig alderdom.

Xxxx Flyfotografering

Investering kr. 500.000 i 2024.

Ajourhold og oppdatering av kartgrunnlag krever jevnlig flyfotografering av kommunen. I avtalen med Statens kartverk, fremgår at dette rulleres hvert 5. år. Siste fotografering i Oppdal var i 2019, og ny er planlagt i 2024. Plan og forvaltning har et GIS-fond på kroner 263 000. Resterende foreslås finansiert ved bruk av enhetens disposisjonsfond. Selve fotograferingen vil føre til noe økt utslipp av CO2.

6246 Tiltak for myke trafikanter

Oppfølging av tidligere vedtak i økonomiplanen hvor 300 000 kroner skal fra og med 2018 bevilges årlig til fremkommelighets- og sikkerhetstiltak for myke trafikanter. En slik bevilgning vil også kunne fungere som kommunens egenkapitalbidrag når vi søker fylket om trafikk-sikkerhetsmidler. Eventuelle eksterne tilskuddsmidler vil komme i tillegg til kommunal bevilgning.

Klima- og energieffekt: Se tiltak 2.4. i klima og energiplanen: «Oppdal kommune følger opp satsingen på gang- og sykkelveger i henhold til kommunedelplan for trafiksikkerhet». Dette er i planen skjønnsmessig vurdert til å ha en middels effekt på CO2 utslippene ved at det øker andelen myke trafikanter.

6412 Avslutningsplan avfallsdeponi, andel næringsavfall

Investering kr 400.000 for hvert av årene 2025 og 2026

Arrondere og legge nødvendige topplag på deponiområdet slik at arealet kan tilbakeføres til grunneier som jordbruksområde i hht. avtale. Ved å avslutte deponiet kan etterdriftsfasen begynne (Krav fra Statsforvalter om minimum 30 års etterdrift). I deponiet som tidligere var brukt som restavfallsdeponi er det mye miljøfarlige stoffer. Desto lengre deponiet ligger åpent desto lengre vil det pågå større utvasking av disse miljøfarlige

stoffene. I tillegg er faren for uønsket deponigassutslipp større med et deponi uten toppdekke. Finansieres 80% over selvkost (andel husholdningsavfall) og 20% utenfor selvkost (andel næringsavfall)

Avslutning av deponi vi ha betydelig klimaeffekt ved at man får bedre kontroll på utslippet av klimagasser. Ved å lukke deponiet vil mye av gassen fanges opp i vekstlaget og noe brytes ned til bedre typer gass, eksempelvis vil metan brytes ned til CO₂ som har 25 ganger mindre potensial for global oppvarming enn metan.

Xxxx Avfallsdeponi: Miljøbrønner, andel næringsavfall

Investering: kr. 90.000 i 2024

Etablere brønner for å kartlegge grunnvansnivå, slik at man får et pålitelig vannbalanseregnskap. I tillegg benyttes brønnene til å ta prøver av grunnvannet, slik at man får kartlagt påvirkningen deponiet har på omgivelsene. Finansieres 80% over selvkost (andel husholdningsavfall) og 20% utenfor selvkost (andel næringsavfall). Ser behov for økt frekvens på spyling av ledningsnett i sigevannsanlegget. Fått purring fra Statsforvalter ettersom det har vært for lange intervaller mellom hver deponigassmåling. Erfaringsmessig gjøres det meste av vedlikeholdet i egenregi, men det må leies inn entreprenører for deler av vedlikeholdet, mens deponigassdokumentering endres fra å gjøres hvert 5. år til å gjøres hvert 3. år slik det kreves i tillatelsen. En deponigassmåling koster erfaringsmessig mellom 45.000 og 150.000.

Tiltaket har ingen direkte klimaeffekt. Vil bidra til bedre oversikt over hvor mye de deponerte avfallsmassene forurenser, og kan avdekke eventuelle driftsproblemer som gjør at sigevann renner urensset ut i naturen.

6413 Hovedplan vei - oppgradering kommunale veier

Investering: kr. 5.000.000 i hvert av årene 2024-2027

Jfr. kommunestyresak 2023/6, Hovedplan veg.

Kommunestyret har en ambisjon om bevilgningsnivå 4 (jf. Planens kap. 6) for bevilgningene til forsterkning av det kommunale vegnettet med et snitt på investeringene med kr. 10,3 millioner kr. pr. år eks. mva. i perioden 2024-2030. Alternative løsninger kan være mindre bevilgning pr. år, men da vil det selvsagt ta lengre tid før etterslepet er tatt igjen. Bevilgningsnivå 3 i Hovedplan veg gir en investeringskostnad på kr 4.6 mill. kr eks mva. i 18 år. Tiltaket har liten påvirkning på klima og energi.

Ubrukte budsjettmidler er *ikke* overførbare fra år til år.

Xxxx Utskifting av felles kjøretøy vann – avløp – vei, andel vei

Investering: kr. 712.000 i 2024, kr. 368.000 i 2025, kr. 922.000 i 2027

Kjøretøy byttes normalt ut etter behov. Annet utstyr som pumper og tilhengere byttes ut etter annet fastsatt intervall. Jfr. kjøretøyplan. Det forutsettes at selvkostområdene vann og avløp finansieres sin andel på til sammen 67 % samme år.

Xxxx Flomsikring boligområder Oppdal sentrum østre vannveg

Investering kr. 700.000 i 2024 og kr. 8.500.000 i 2026

SINTEF har utarbeidet en flomanalyse av vannveger (bekker, bekkelukkinger) gjennom boligområdene i Oppdal sentrum nord, og foreslått endringer av vannveger oppstrøms i området. Flomanalysen som ble gjennomført i 2008, inneholder en rekke konklusjoner og anbefalinger i forhold til omlegginger av eksisterende vannveger. For å redusere for flomskader i eksisterende bekker og bekkelukkinger gjennom sentrale boligområder, foreslår SINTEF to nye "avskjærende" vannveger "Vestre vannveg" og en "Østre vannveg" som drenerer vannet mot henholdsvis elvene Álma og Garåa. Av hensyn til risikoen for eventuelle flomskader, foreslås tiltaket gjennomført snarest mulig. Kapasiteten på overvannsnettet i sentrum blir allerede i dag overskredet ved kraftig nedbør, dette skjedde senest i juni 2013 (oppstuvning i kjellere m.m.). I Vestre vannveg er strekningen Álma – Aunevegen ferdigstilt våren 2021. På bakgrunn av SINTEFs analyse har Multiconsult AS kostnadsberegnet tiltakene, eksklusive utgifter til grunnrettigheter. Arbeidene med Østre vannveg kan om nødvendig deles opp ytterligere i etapper, forutsatt at arbeidene startes "nedstrøms" og forseres oppover i terrenget. Før fysisk gjennomføring kan komme i gang, vil det kreves betydelig prosjektering og grunneieravklaringer. Det bes derfor om bevilgning for å igangsette slik prosjektering og avklaring.

6824 Høgmo barnehage nybygg

Investering kr 48.958.000 i 2024

Xx18 Pikhaugen barnehage renovering/påbygg

Investering kr 1.872.000 i 2025, kr. 15.538.000 i 2026 og kr. 4.190.000 i 2027

Lokalene for Høgmo og Pikhaugen barnehager slik de framstår i dag tilfredsstillende ikke krav i blant annet arbeidsmiljølov og har ikke hensiktsmessig funksjonalitet etter dagens standard. Dette er blant annet dokumentert i K-sak 19/59 Utredning kommunale barnehager.

I 2020 la kommunedirektøren fram, etter bestilling fra kommunestyret, to skisseprosjekt utarbeidet av Kvadrat arkitekter AS på henholdsvis bygging av ny 4-avdelingsbarnehage ved Høgmo og tilbygg/ renovering av Pikhaugen barnehage.

Kommunestyret vedtok følgende 3.juni 2021(sak 62/21)

1.Kommunestyret er opptatt av at alle barn i Oppdal skal ha gode barnehager, og at alle ansatte skal ha gode arbeidsforhold.

2.Kommunestyret vedtar at det skal være to kommunale barnehager i Oppdal sentrum.

3.Renovering/nybygg av Høgmo barnehage og renovering av Pikhaugen barnehage skal gjennomføres som innovative anskaffelser. Kontakt med NTNU og Universitetsavtalen med NTNU vurderes brukt, samt samarbeid med Nasjonalparken Næringshage.

4.Det vurderes om Oppdal kommune v/bygg og eiendom skal stå som byggherre og prosjektstyrer.

5.Prosjektering og renovering/bygging av Høgmo og renovering Pikhaugen barnehage søkes innarbeidet i Handlingsplan for 2022-2025

Prosjektering og bygging av Høgmo barnehage, samt prosjektering og gjennomføring av tilbygg/renovering av Pikhaugen barnehage ligger inne i vedtatt Økonomiplan 2023-2026 og videreføres i Økonomiplan 2024-2027.

Samlet investeringskostnad for 4-avdelings barnehage Høgmo var i økonomiplan 2023-2026 estimert til 56,4 mill. inkl. mva. Våren 2022 ble det gjennomført dialogkonferanse med markedet for å få innspill på beste løsning, jfr. punkt 3 i kommunestyrets vedtak av 3. juni 2021. Med utgangspunkt i skisseprosjektet og gjennomført dialogkonferanse er det nå utarbeidet et grundig forprosjekt med høy grad av brukermedvirkning. Forprosjektet ivaretar bestemmelsene i Oppdal kommunes kommunedelplan for klima og energi.

Revidert investeringskostnad pr. medio april 2023 tilsier en investeringskostnad på 72,3 millioner kroner inkl. mva. Hovedårsaken til økningen i investeringskostnadene er høy prisstigning siden 2020.

I kostnadsestimatet på 72,3 millioner kroner ligger det inne opsjoner på solcelle- og solfangeranlegg som ikke var en del av skisseprosjektet fra 2019, budsjettet til ca. 1 millioner kroner. Opsjonene kan trekkes ut om det er politisk ønskelig.

Nåværende Høgmo barnehage rives våren 2024. Under byggeperioden for Høgmo barnehage flyttes driften til Sildrevegen 2B (gamle Sildrevegen barnehage). Her vil det påløpe noe ombyggingskostnader, anslått med stor usikkerhet til 1,2 mill. kr. uten mva. Beløpet forutsettes finansiert ved opptak av lån. Ombyggingen må gjennomføres i 2023 og kommunestyret må fatte eget vedtak i 2023 om finansiering av ombyggingskostnaden. I tillegg får tekniske tjenester husleietap som følge av at boligen ikke leies ut til eksterne med kr. 140.000 pr. år. Boligen vil stå tom fra juli 2023. Høgmo barnehage tar i bruk Sildrevegen 2B fra senest mars 2024 og fram til innflytting i nye Høgmo barnehage, som er planlagt til 1. august 2025. FDV-kostnader for drift av midlertidig barnehage i Sildrevegen 2B finansieres av dagens FDV-kostnader i Høgmo barnehage.

Kostnadsestimatet for Pikhaugen er på 21,6 millioner kroner inkl. mva (2023-kroner). Kostnadsestimatet bygger på skisseprosjektet og tall fra Økonomiplan 2023-2026 justert for prisstigning fra februar 2022 til februar 2023 med ca. 8%. Endelig kostnadsestimat foreligger først etter gjennomført forprosjekt, dvs. innen utgangen av 2025. Endelig kostnadsestimat vil bli høyere, da det vil påløpe prisstigning fra 2023 til prosjektet er ferdig i 2027. I forprosjektet må det også avklares hvordan barnehagen skal driftes i byggeperioden, og evt. kostnader knyttet til dette.

Arealet øker som følge av nybygging og ombygging i begge barnehagene. Økningen utgjør henholdsvis 679 m² for Høgmo og 140 m² for Pikhaugen. Økt areal gir økte FDV-kostnader. Økte FDV-kostnader er beregnet etter nøkkeltall fra Norsk prisbok til kr. 777 pr. m² ekskl. mva. pr. år. Tekniske tjenesters ramme økes med en helårskostnad på kr. 528.000 ekskl. mva. fra 1.1.26 for Høgmo og kr. 109.000 for Pikhaugen fra 1.1.28.

Økonomiplan 2024-2027

Det er ikke beregnet økte driftskostnader for selve barnehagedriften. Rammene til barnehagene utregnes etter antall barn. Bemanning og driftsutgifter pr. barn vil være det samme som nå. Kapasitetsmessig vil det være en fordel at Høgmo barnehage står ferdig før en starter tilbygg og renovering av Pikhaugen barnehage.

Stipulert tidslinje:

2023: Forprosjekt Høgmo barnehage

2024: Oppstart bygging Høgmo barnehage 1. mai.

2025: Ferdigstillelse Høgmo barnehage 1. august.

2025: Forprosjekt Pikhaugen barnehage

2026: Oppstart tilbygg og renovering Pikhaugen barnehage 1. mai

2027: Ferdigstillelse Pikhaugen barnehage 1. august.

Beløp i 1.000 kroner:

Investerings- utgifter inkl. mva (be- løp i 1.000 kroner)	Regn- skap 2022	Revidert budsjett 2022	Revidert budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Forprosjekt Høgmo	416	310	2.500				
Byggeprosjekt Høgmo				27.479	41.905		
Forprosjekt Pikhaugen					1.872		
Byggeprosjekt Pikhau- gen						15.538	4.190

Driftsutgifter eks. mva (beløp i 1.000 kroner)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Økte FDV-kostnader Høgmo			220 (5 mnd)	528	528	528
Økte FDV-kostnader Pikhaugen					45 (5 mnd)	109
Alternative lokaler for Høgmo i byggeperioden (betjening av renter og avdrag på serielån, 26 års avdragstid, 4% rente)		90	90	90	90	90
Bortfall av leieinntekter i Sildrevegen 2B	70	140	140			

Følgende verdier er ikke ferdig beregnet per medio april, men vil bli belyst når prosjektet legges frem som egen sak til politisk behandling:

Beregnet årlig klimaeffekt i CO₂-ekvivalenter:

Skjønnsmessig vurdering av årlig klimaeffekt:

Beregnet årlig effekt på energiforbruk i GWh:

Skjønnsmessig vurdering av årlig effekt på energiforbruk:

6825 Utskifting av kjøretøy / utstyr byggavdelingen

Investering: kr. 1.400.000 i hvert av årene 2024 – 2027

Biler, plenutstyr, lift, traktor, minilaster og diverse småmaskiner.

6835 Oppgradering av ODMS-byggene

Investering kr 2.000.000 i 2024 og kr 1.000.000 i 2025.

Oppdal distriktmedisinsk senter (ODMS) er overtatt av Oppdal kommune. Takstforum har utarbeidet tilstandsvurdering og kommet til TG3 tiltak tilsvarende kr. 3.200.000. I tillegg mangler mye FDV-dokumentasjon for hele og deler av bygningene. Kr. 1.000.000 er bevilget i budsjettet for 2023.

Xxxx Renovering av ODMS-lokaler

Investering kr. 5.000.000 i 2024.

Bedriftstjenesten har signalisert at de skal ut av kontorlokalene ved ODMS tidligere enn antatt. Det er behov for omfattende renovering av lokalene. Det er planlagt at psykisk helse- og rusarbeid flytter fra Oppdal helse-senter og dit. Flytting skjer i henhold til utredningsplanen for ODMS. Samhandling med øvrige helsetjenester som fastleger, helsestasjon- og skolehelsetjenesten, innvandrertjenesten og spesialister er positivt for brukerne. Tiltaket vil ha påvirkning på klima og energi men det er uvisst hvor mye.

Xxxx Utvikling av distrikthelsesenter i ODMS-bygget

Investering kr. 7.900.000 i 2024

Utvikling av distrikthelsesenter sin medisinske avdeling i legebygget sin sokkeletasje. Tiltaket vil muliggjøre utvikling av kommunal legevakt og utvikling av sykepleierpoliklinikk i legebyggets sokkeletasje.

6816 Oppgradering av boliger og formålsbygg

Investering kr 4.000.000 i 2024 i boliger og kr. 2.000.000 i formålsbygg for hvert av årene 2024-2027

Det er gjennomført en samlet tilstandsanalyse av alle boliger. Kommunens internkontrollsystem er brukt som verktøy i dette arbeidet, og analysen er stort sett gjennomført av kommunens egne driftsoperatører. Fokusområde har vært fuktproblematikk. Analysen gir et godt øyeblikksbilde over tilstand på kommunens boliger. Bygningene er vurdert utfra en tilstandsgrad 0 til 3. Tilstanden på bad/våtrom og kjøkken er der vi har de største utfordringer knyttet til funn i analysen. Det var som forventet for boliger bygget på 70, 80 og til dels 90 tallet. Her ligger kostnadene ofte mellom kr. 250.000 til kr. 500.000 for oppgradering og utskifting. Samlet kostnad for å få boligene i tilstand 1 eller bedre, er kostnadsberegnet til kr. 26.366.000,-, pr.12.03.2023. Det foreslås at oppgraderingen gjennomføres over en 6-7 års periode og vil kreve årlig bevilgning kr. 4.000.000. Kommuneloven og tilhørende forskriftsverk tillater ikke bruk av investeringsmidler til ordinær drift og vedlikehold. For å regulere forskjellene mellom drift og investeringer må vi støtte oss til gjeldende standarder og i sammenheng med eiendomsforvaltning NS 3454. Her blir vi bedre kjent med begrepene FDVU (S-P). Tiltak som gjøres for å utvikle, og oppgradere en bygning eller bygningsdel over tid i forhold til levetidsbegrensinger eller nye krav fra brukere, marked og myndighet kan defineres som investering. Tilførte investeringsmidler øker/opprettholder bygningen verdi i et levetidsperspektiv.

På samme måte som for boliger er det gjort en tilstandsanalyse for kommunens formålsbygg og andre bygg. Fokusområde har også her vært fuktproblematikk fordi det har største skadepotensial i bygg. Fukt og fuktskader kan ofte være skjult, samtidig som skadeomfang kan uoversiktlig. Kostandene som fremkommer etter tilstandsanalysen for kommunens formålsbygg, pr.12.03.2023, utgjør til sammen kr. 11 730 000,-. Det foreslås at oppgraderingen gjennomføres over en 5-6 års periode og vil kreve årlig bevilgning kr. 2.000.000,-.

Hvilke tiltak som skal gjennomføres spesifiseres i budsjettet for hvert år.

Ubrukte budsjettmidler er *ikke* overførbare fra år til år.

xxxx Midtbygda oppvekstsenter, solskjerming

Investering kr. 136.000 i 2024

Solskjerming på bygningsdelen fra 1997 er delvis ødelagt og utslitt. Det er kostbart og reparere og det lønner seg å skifte de ut fremfor å reparere det gamle. Manglende solskjerming fører til dårlig inneklima for elever og ansatte og er derfor nødvendig. Tiltaket fører til at bygningene er i henhold til forventet standard og sørger for et forsvarlig inneklima. Tiltaket gir bedre inneklima og jevnere ventilasjonsdrift.

Beregnet årlig klimaeffekt i CO2-ekvivalenter: 166

Skjønnsmessig vurdering av årlig klimaeffekt: Liten

Beregnet årlig effekt på energiforbruk i GWh:

Skjønnsmessig vurdering av årlig effekt på energiforbruk: Liten

Xxxx Retting av byggfeil på pasientrom ved Oppdal helsesenter

Investering kr. 350.000 i 2024.

Pasientrommet har fra opprinnelsen dårlig fall-løsning på bad med den konsekvens at vann renner ut i oppholdsareal (pasientrom). Risikoreduserende tiltak.

Xxxx Steamkjele

Investering kr. 463.000 i 2024

Steamkjele brukes til å tine tette stikkrenner og kummer/kumlukk som har frosset. Dette er et meget viktig redskap spesielt når vannet smelter. Steamkjelen vi har synger på det aller siste verset og vi må anskaffe en ny. Det finnes noen private steamkjele i bygda, men når snøsmeltingen starter må vi sikre at kommunen har umiddelbar tilgang til utstyret. Vann på avveie kan bli meget kostbart for kommunen. En steamkjele er mye i bruk, spesielt om våren. Det er for tiden lang leveringstid på steamkjele (6-7 mnd).

8134 Boligområde Rugdevegen

Investering kr. 7.700.000 i 2024

Området som er regulert til boligformål ligger sør for sentrumskjernen nord for «gamle bøndernes» gir 14 boligtomter. Før disse tomtene kan selges må arealene opparbeides med veg/vann/avløp/gatelys. Jfr. F-sak

23/15 og K-sak 23/21 den 16.03.2023. Tilgjengelige kommunale tomter til priser som gjør at det for en bred gruppe er mulig å etablere seg i oppdal er i seg selv en vesentlig faktor for å nå mål i strategisk næringsplan og kommuneplan.

Skjønnsmessig vurdering av årlig klimaeffekt: 22,4 tonn Co2 – ekvivalenter pr. år. Tallene er omgjort til pr. år da de i vurderingen er beregnet over 20 år.

Skjønnsmessig vurdering av årlig effekt på energiforbruk: : 0,3 gwh pr. år. I beregningen er lagt til grunn en årlig energivurdering på 20.000,- kwh pr. bolig fordelt på 14 boliger.

8135 Klargjøring av boligtomter Bjørkmoen 3

Investering kr. 1.500.000

Området ligger nord for Oppdal sentrum i Bjørkmoen og gir 6 boligtomter. Før disse tomtene kan selges må arealet opparbeides med veg/vann/avløp/gateløp. Jfr. beskrivelse i F-sak 23/15 og K-styret i sak 23/21 den 16.03.2023. Tilgjengelige kommunale tomter til priser som gjør at det for en bred gruppe er mulig å etablere seg i oppdal er i seg selv en vesentlig faktor for å nå mål i strategisk næringsplan og kommuneplan.

Klima- og energieffekten av prosjektet vil bli vurdert i pågående planarbeid.

8203 Klargjøring av nye industritomter

Investering: kr. 250.000 pr. år for hvert av årene 2024 – 2027.

Det er fortsatt etterslep på grunnlagsinvesteringer veg, vann og avløp i Ålma industriområde. I K-sak 00/108 vedtok kommunestyret følgende: "Investeringsbehov til veg, vann- og avløpsanlegg på industriområdet søkes innarbeidet i revidert handlingsprogram». Tiltak for å fremme kommuneplanens målsetting om å legge til rette for næringsutvikling.

Klima- og energieffekten av prosjektet vil bli vurdert i planprosessen.

xxxx Ålma Industriområde opparbeidelse av nytt industriareal

Investering kr 1.500.000 i 2024.

Nord øst for Oppdal slakteri ligger det ca. 10-12daa industriareal som ikke er klargjort med veg/vann og avløp. Det ligger inne søknader fra 2 aktører som ønsker industritomt i dette området. Tiltak for å fremme kommuneplanens målsetting om å legge til rette for næringsutvikling.

Klima- og energieffekten av prosjektet vil bli vurdert i planprosessen.

Investeringer innen selvkostområdene vann, avløp, deponi og oppmåling:

Investeringene finansieres ved låneopptak. Kostnadene til renter og avdrag forutsettes dekket via vann-, avløps-, avfalls- og oppmålingsgebyrene.

Klima- og energieffekt ved sanering av gamle vann- og avløpsledninger:

- Med avløpsledninger regner vi her med spillvannsledninger (kloakk) og overvannsledninger (vann fra sluk, drenering, taknedløp osv, altså rent vann. Oppdal kommune har over mange år prioritert å separere spillvann- og overvannsledninger. Årsaken til dette er at vi ikke ønsker å belaste ledningsnett, pumpestasjoner og renseanlegg med vann som ikke behøver å renses før det slippes tilbake i naturen. Dersom overvann går i felles ledningsnett med spillvann kan det i ekstreme tilfeller bli for liten kapasiteten i ledningsnettet med overløp av urensset kloakk i naturen eller tilbakeslag i kjeller som resultat. Vi er nå ferdige med separering av avløpsnettet men det pågår årlig utskifting av avløpsledninger som har dårlig kvalitet med innlekking eller utlekking som resultat. Ved reduksjon av innlekking får vi redusert mengde spillvann som går til overløp og dermed urensset kloakk i naturen. Vi får redusert strømutfgifter ved pumpestasjoner og renseanlegg. Vi får redusert kjemikaliebruk ved renseanlegg og vi får bedret rensegraden ved renseanlegg.
- For vannledninger vil sanering medføre reduksjon av lekkasjer med reduksjon av strømforbruk ved pumpestasjoner som resultat. Samtidig vil sannsynligheten for innlekking i ledningsnettet med forurensning av drikkevannet som resultat reduseres.

Xxxx GPS til oppmålingsavdelingen

Investering: kr 250.000 i 2024.

Oppmålingsavdelingen er avhengige av GPS for å kunne utføre sine lovpålagte oppgaver. Eksisterende GPS-er er 10 år gamle, og det er behov for å kjøpe nye.

6107 Diverse forsterkninger ledningsnett vann

Investering: kr 1.000.000 for hvert av årene i økonomiplanen.

Tiltaket omfatter eliminering av flaskehals og oppgradering av anlegg for å øke funksjonsdyktighet og leveringssikkerhet både i normal drift, i tilfelle brudd på vitale ledninger og i tilfelle brannuttak.

6136 Diverse forsterkninger/utbedringer avløp

Investering: kr 1.000.000 for hvert av årene i økonomiplanen.

Tiltaket omfatter eliminering av strekk med dårlig kvalitet, og for å bedre sikkerhet i forhold til oppstuvning i kommunalt nett og faren for tilbakeslag i private bygg. I tillegg er det et økt behov for økt vedlikehold og utskiftninger av maskinelt utstyr.

6169 Høydebasseng og pumpestasjon Driva

Investering vann: kr 2.700.000 i 2024

For å øke sikkerheten for stabil leveranse av drikkevann må det etableres høydebasseng for drikkevann i Driva. Høydebassenget vil medføre at undertrykk på ledningsnett unngås samt bedre kapasiteten på slokkevann ved brann. Prosjektet er påbegynt i 2023 og slutføres i 2024.

6409 og 6410 Etablering av fjernavleste vannmålere

Investering vann hvert år i planperioden kr 150.000

Investering avløp hvert år i planperioden kr 150.000

For etablering av fjernavleste vannmålere hos abonnentene kreves innkjøp av antenner, programvare og sendere / mottakere som monteres på vannmålerne. Dette for å øke service mot våre abonnenter. Vannmålerne belastes også området avløp fordi også avløpsgebyret beregnes ut fra forbrukt vann.

Tiltaket har ingen klima-/energieffekt.

6412 Avslutning av avfallsdeponi, andel husholdningsavfall

Investering kr 1.600.000 i 2025 og i 2026

Arrondere og legge nødvendige topplag på deponiområdet slik at arealet kan tilbakeføres til grunneier som jordbruksområde i hht. avtale. Ved å avslutte deponiet kan etterdriftsfasen begynne (Krav fra Statsforvalter om minimum 30 års etterdrift). I deponiet som tidligere var brukt som restavfallsdeponi er det mye miljøfarlige stoffer. Desto lengre deponiet ligger åpent desto lengre vil det pågå større utvasking av disse miljøfarlige stoffene. I tillegg er faren for uønsket deponigassutslipp større med et deponi uten toppdekke. Finansieres 80% over selvkost (andel husholdningsavfall) og 20% utenfor selvkost (andel næringsavfall).

Avslutning av deponi vi ha betydelig klimaeffekt ved at man får bedre kontroll på utslippet av klimagasser. Ved å lukke deponiet vil mye av gassen fanges opp i vekstlaget og noe brytes ned til bedre typer gass, eksempelvis vil metan brytes ned til CO2 som har 25 ganger mindre potensial for global oppvarming enn metan.

Xxxx Avfallsdeponi: Miljøbrønner, andel husholdningsavfall

Investering: kr. 360.000 i 2024

Etablere brønner for å kartlegge grunnvansnivå, slik at man får et pålitelig vannbalanseregnskap. I tillegg benyttes brønnene til å ta prøver av grunnvannet, slik at man får kartlagt påvirkningen deponiet har på omgivelsene. Finansieres 80% over selvkost (andel husholdningsavfall) og 20% utenfor selvkost (andel næringsavfall). Ser behov for økt frekvens på spyling av ledningsnett i sigevannsanlegget. Fått purring fra Statsforvalter ettersom det har vært for lange intervaller mellom hver deponigassmåling. Erfaringsmessig gjøres det meste av vedlikeholdet i egenregi, men det må leies inn entreprenører for deler av vedlikeholdet, mens deponigassdokumentering endres fra å gjøres hvert 5. år til å gjøres hvert 3. år slik det kreves i tillatelsen. En deponigassmåling koster erfaringsmessig mellom 45.000 og 150.000.

Tiltaket har ingen direkte klimaeffekt. Vil bidra til bedre oversikt over hvor mye de deponerte avfallsmassene forurenser, og kan avdekke eventuelle driftsproblemer som gjør at sigevann renner urensset ut i naturen.

6417 Forprosjekt ny slam- og renseløsning Oppdal sentrum RA

Investering avløp: kr. 500.000 i 2025

Oppdal sentrum renseanlegg er 28 år gammelt, og det er begrenset hvor mye mer som kan forventes av anlegget. I tillegg ser det ut til at rensekrevet blir betydelig innskjerpet snart (avventer tilbakemelding fra Statsforvalteren om dette). Overholdt ikke dagens rensekrev i 2020 og 2022. Det kan ikke forventes at dagens anlegg sitt rensresultater vil bli godtatt i årene fremover. Ved å kjøre et forprosjekt vil man få bedre oversikt over hvordan man best kan forvalte gebyrinntektene samtidig som man overholder tillatelsen fra Statsforvalteren. Utsetter arbeidet til 2025, slik at man kjøper seg litt tid til å kartlegge hvilken påvirkning dagens løsning kontra en ny renseløsning vil påvirke omgivelsene. I tillegg vet man da forhåpentligvis mer om hvilke rensekrev man kan forvente seg å få.

Selve planleggingen av ny renseløsning har ingen direkte klimaeffekt, men når man skal planlegge mer inngående vil det bli sett nærmere på løsninger som kan ha god klimaeffekt.

6418 og 6419 Sanering vann og avløp Kremle-/Riskevegen

Investering vann: kr 294.000 i 2024

Investering avløp: kr. 390.000 i 2024

Gamle avløpsledninger erstattes av nye i Kremle-/Riskevegenvegen i 2023. I 2024 må det pusses opp, tilsås, avrettes og asfalteres etter sanering i 2023.

Xxxx og Xxxx Sanering vann og avløp Solei-/Røllik-/Røsslyngvegen

Investering vann: kr 3.663.000 i 2024 og 836.000 i 2025

Investering avløp: kr 5.093.000 i 2024 og 912.000 i 2025

Det legges ny vannledning i 2024 i deler av Solei- / Røllik- / Røsslyngvegen. Der det er nødvendig, gis det samtidig pålegg om utskifting av private stikkledninger. I 2025 må det pusses opp, tilsås, avrettes og asfalteres etter saneringen i 2024.

Xxxx VA-anlegg Halsetløkka – Rønningen

Investering vann: kr. 4.550.000

Investering avløp: kr. 4.550.000

Anleggsbidrag fra private: kr. 2.400.000 som fordeles likt mellom vann og avløp.

Kommunestyrets vedtak 16.3.23: VA anlegget Halsetløkka – Rønningen estimert kostnad kr 9.100.000,- eks. mva., søkes innarbeidet i økonomiplan 2024 – 2027 med gjennomføring i budsjettet for 2024. VA anlegget utføres i sin helhet av Oppdal kommune. Ved innarbeidelse av prosjektet i økonomiplan 2024-2027, skal prosjektet finansieres ved kommunalt låneopptak som belastes selvkostområde 614 (vann) og 617 (avløp) med 50% på hver. Kostnaden, med fradrag for frivillig anleggsbidrag, tas inn i gebyrgrunnlaget for kommunens abonnenter. Kommunens etablering av VA anlegg fra Halsetløkka - Rønningen forutsetter at det inngås enighet mellom Oppdal kommune og Grønn Hytteglede AS om en avtale om frivillig anleggsbidrag kr 2.400.000,-. Etablering av VA anlegget betinger at nødvendig erverv av ledningsrettigheter på strekningen kan gjennomføres i minnelighet innenfor kostnadsrammen. Det forutsettes at det gis fri grunn til ledninger over eiendom som omfattes av Grønn Hytteglede AS sitt utviklingsområde. Kommunedirektøren gis fullmakt til å fremforhandle og inngå avtale om frivillig anleggsbidrag iht. avtale om anleggsbidrag slik den følger som vedlegg 1 til denne sak. Anleggsbidraget innbetales Oppdal kommune i sin helhet en måned etter ferdigstilling av kommunen sin kontrakt med entreprenør som skal bygge VA anlegget.

Xxxx Utskifting av Ålma pumpestasjon

Investering vann kr 2.300.000 i 2025

Ålma pumpestasjoner har problemer med stor innlekking fordi grunnvannet er høyt i området og sumpen hvor pumpene står er utett. I forbindelse med at alt ledningsnett i området er fornyet er det naturlig å sanere pumpestasjonen for å få anlegget 100 % i orden.

Xxxx og Xxxx Sanering vann og avløp Soleivegen etappe 1

Investering vann kr 2.495.000 i 2025 og kr. 253.000 i 2026

Investering avløp kr 3.742.000 i 2025 og kr. 380.000 i 2026.

Det legges ny vannledning i Soleivegen. Der det er nødvendig gis det samtidig pålegg om utskifting av private stikkledninger. I 2026 må det pusses opp, tilsås, avrettes og asfalteres etter saneringen i 2025.

Xxxx og Xxxx Sanering vann og avløp Brennhaugen

Investering vann: kr 4.027.000 i 2026, og kr. 418.000 i 2027

Investering avløp: kr 6.040.000 i 2026 og kr. 435.000 i 2027

Gammelt ledningsnett erstattes av nye på Brennhaugen. Der det er nødvendig, gis det samtidig pålegg om utskifting av private stikkledninger.

I 2027 må det pusses opp, tilsås, avrettes og asfalteres etter sanering i 2026.

Xxxx Sanering avløp Lønset

Investering avløp: kr. 1.232.000 i 2026 og kr. 200.000 i 2027.

Det legges ny avløpsledning på Lønset. Der det er nødvendig, gis det samtidig pålegg om utskifting av private stikkledninger.

I 2027 må det pusses opp, tilsås, avrettes og asfalteres etter sanering i 2026.

6227 og 6228 Sanering vann og avløp Roseringen

Investering vann: kr 3.379.000 i 2027.

Investering avløp: kr 5.069.000 i 2027

Det legges ny vannledning i deler av Roseringen. Der det er nødvendig, gis det samtidig pålegg om utskifting av private stikkledninger. I 2028 må det pusses opp, tilsås, avrettes og asfalteres etter sanering i 2027.

Xxxx Nødstrømsaggregat vann larshølen/Ørstadmoen

Investering vann: kr. 1.200.000 i 2024

Det investeres i felles nødstrømsaggregat til Larshølen og Ørstadmoen. Det må påregnes en del bygningsmessige arbeider.

Xxxx Tilstandsvurdering av Driva med tanke på påvirkning fra renseanlegg

Investering avløp: kr. 300.00 i 2024 og kr. 200.000 i 2025

Bunndyrskartlegging i Driva, samt en oppdatert plan for videre oppfølging for å oppnå god dokumentasjon av miljøpåvirkning som følge av drift av renseanlegget. Får kunnskap om nåsituasjon, som senere kan sammenlignes med fremtidige nåsituasjoner (eksempelvis 5 år frem i tid). Bedrer dokumentasjon på påvirkningen renseanlegget har på ytre miljø. Viktig for planlegging av endret renseløsning.

Tiltaket har ingen direkte klimaeffekt, men et viktig tiltak som må utføres før man kan få tillatelse til ny renseløsning. Vil kunne si noe om renseanlegg og deponi driftes godt nok, slik at man unngår for stor forureningsbelastning på Driva..

Xxxx Slamcontainere

Investering avløp: kr. 400.000 i 2024

Slamreaktoren er et svakt ledd i dagens rensesprosess, og som en nødløsning kan man transportere bort sentrifugert slam til eksternt mottak. Da kreves som et minimum en vesketett slamcontainer og en hjullastercontainer. I beredskapsplan for havari av kompostreaktor trengs det containere. Uten en fungerende nødløsning vil et trommelhavari medføre betydelig skade på ytre miljø. Tiltaket reduserer risikoen for skade på ytre miljø.

Tiltaket har ingen direkte klimaeffekt. Er nødvendig for å opprettholde drift ved større driftsproblemer på renseanlegget. Reduserer risiko for forurensing av Driva.

Xxxx Ny oppvarmingsløsning på renseanlegget

Investering avløp: kr. 400.000 i 2024

Renseanlegget har en oljefyr med el-kolber med tvilsom tilstand. For å sikre driften av anlegget bør denne skiftes ut. Det er ikke lenger lov å benytte oljefyr, derfor overgang til ren el-kjel. Reduserer risiko for skader på anlegget og dermed ytre miljø. I og med at oljefyring er utfaset, bør man komme bort i fra dagens løsning med oljefyring som nødløsning.

Den nye løsningen antas å bli mer effektiv enn den gamle (mindre energiforbruk). Har oljefyring som en reserveløsning (som man vil komme seg bort i fra), men anlegget driftes på strøm både før og etter tiltaket.

Xxxx Mobilt aggregat på Oppdal sentrum renseanlegg

Investering avløp: kr. 800.000 i 2024

Renseanlegget baserer seg i dag på at ved et strømbrydd kan anlegget driftes av et lånt gammelt og for lite aggregat, som krever tilleggs-energi fra oljefyring. Ser behov for å redusere sårbarhet ved å anskaffe eget mer egnet aggregat. Reduserer risiko for at anlegget skal ødelegges pga. et strømbrydd. Dette reduserer igjen faren for omfattende skade på ytre miljø ved at anlegget kan bli stående ute av drift. Tiltaket vil også forhindre mindre overløp til Driva ved at man raskere får tilbake strømmen ved strømbortfall. I tillegg er det tenkt at om nødvendig kan aggregatet benyttes til mer prekær infrastruktur hvis nødvendig i en krisesituasjon, og i tillegg kunne gjenbrukes i ny renseløsning i fremtiden.

Xxxx Utskifting av felles kjøretøy vann – avløp – vei, andel vann

Investering vann: kr. 712.000 i 2024, kr. 368.000 i 2025, kr. 922.000 i 2027

Kjøretøy byttes normalt ut etter behov. Annet utstyr som pumper og tilhengere byttes ut etter annet fastsatt intervall. Jfr. kjøretøyplan. Det forutsettes at samferdsel finansieres sin andel på 33 % samme år.

Xxxx Utskifting av felles kjøretøy vann – avløp – vei, andel avløp

Investering vann: kr. 712.000 i 2024, kr. 368.000 i 2025, kr. 922.000 i 2027

Kjøretøy byttes normalt ut etter behov. Annet utstyr som pumper og tilhengere byttes ut etter annet fastsatt intervall. Jfr. kjøretøyplan. Det forutsettes at samferdsel finansieres sin andel på 33 % samme år.

1130 Egenkapitalinnskudd KLP

Kjøp av andeler: kr. 1.500.000 i 2024, kr. 1.600.000 i 2025, kr. 1.700.000 i 2026, kr. 1.800.000 i 2027

Det er forutsatt at KLP årlig vil kalle inn egenkapitalinnskudd fra eierne, deriblant Oppdal kommune. Beløpene i planperioden er stipulerte.

Tiltaket har ingen klima-/energieffekt.

Hovedoversikter

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-4 første ledd

	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Opprinnelig budsjett 2023	Regnskap 2022
Rammetilskudd	-272 640 000	-273 912 000	-273 917 000	-273 917 000	-257 800 000	-234 887 928
Inntekts- og formuesskatt	-217 913 000	-217 913 000	-217 913 000	-217 913 000	-219 293 000	-233 090 498
Eiendomsskatt	-36 770 000	-36 770 000	-36 770 000	-36 770 000	-35 717 000	-34 501 886
Konsesjonsavgift og naturressursskatt	-7 003 000	-7 003 000	-7 003 000	-7 003 000	-3 450 000	-7 004 024
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-1 637 000	-1 579 000	-1 522 000	-1 464 000	-1 596 000	-2 965 648
Sum generelle driftsinntekter	-535 963 000	-537 177 000	-537 125 000	-537 067 000	-517 856 000	-512 449 984
Sum bevilgninger drift, netto	504 684 000	498 737 000	495 234 000	495 851 000	509 293 000	461 685 802
Avskrivninger	41 491 000	43 991 000	45 004 000	45 413 000	34 747 000	32 524 861
Sum netto driftsutgifter	546 175 000	542 728 000	540 238 000	541 264 000	544 040 000	494 210 663
Brutto driftsresultat	10 212 000	5 551 000	3 113 000	4 197 000	26 184 000	-18 239 321
Renteinntekter	-7 622 000	-8 506 000	-8 682 000	-8 849 000	-11 961 000	-7 239 128
Utbytter	-7 695 000	-7 695 000	-7 695 000	-7 695 000	-7 700 000	-7 779 615
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-3 194 000	-3 194 000	-3 194 000	-3 194 000	0	-2 523 453
Renteutgifter	17 108 000	20 074 000	21 296 000	22 452 000	15 120 000	8 756 633
Avdrag på lån	24 609 000	27 859 000	29 285 000	30 165 000	21 100 000	20 578 000
Netto finansutgifter	23 206 000	28 538 000	31 010 000	32 879 000	16 559 000	11 792 437
Motpost avskrivninger	-41 491 000	-43 991 000	-45 004 000	-45 413 000	-34 747 000	-32 524 861
Netto driftsresultat	-8 073 000	-9 902 000	-10 881 000	-8 337 000	7 996 000	-38 971 744
<i>Disponering eller dekning av netto driftsresultat:</i>						
Overføring til investering	1 900 000	1 600 000	1 700 000	1 800 000	37 887 000	15 563 000
Avsetning til bundne driftsfond	6 097 000	6 096 000	6 096 000	6 096 000	6 095 000	5 764 244
Bruk av bundne driftsfond	-6 093 000	-5 830 000	-5 830 000	-5 830 000	-6 080 000	-9 344 833
Avsetning til disposisjonsfond	19 143 000	18 171 000	19 150 000	16 628 000	20 709 000	50 330 257
Bruk av disposisjonsfond	-12 974 000	-10 135 000	-10 235 000	-10 357 000	-66 607 000	-23 340 924
Tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk					0	
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	8 073 000	9 902 000	10 881 000	8 337 000	-7 996 000	38 971 744
Fremført til inndekning i senere år (positivt tall = regnskapsmessig merforbruk, negativt tall = regnskapsmessig mindreforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-4 andre ledd

Bevilgninger drift pr. bevilgningsområde:	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Opprinnelig budsjett 2023	Regnskap 2022
Stab- og støttetjenester	35 635 000	36 208 000	35 508 000	35 508 000	34 073 000	32 288 000
Sum bevilgninger drift, netto	38 099 000	38 672 000	37 972 000	37 972 000	44 368 000	39 949 587
Avsetning til bundne driftsfond	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	44 000
Bruk av bundne driftsfond	-2 494 000	-2 494 000	-2 494 000	-2 494 000	-2 494 000	-4 001 962
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	525 000	2 517 375
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	-8 356 000	-6 221 000
Helse- og oppvekstforvaltning	80 046 000	73 830 000	73 830 000	73 830 000	65 292 000	57 820 173
Sum bevilgninger drift, netto	80 046 000	73 830 000	73 830 000	73 830 000	65 733 000	58 497 579
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	78 000
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	-130 406
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	-441 000	-625 000
Politisk styring og kontroll	5 398 000	5 698 000	5 398 000	5 898 000	5 942 000	4 965 015
Sum bevilgninger drift, netto	5 398 000	5 698 000	5 398 000	5 898 000	6 192 000	5 065 015
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	-250 000	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	-100 000
Plan og forvaltning	12 406 000	12 206 000	11 806 000	11 706 000	11 525 000	11 874 000
Sum bevilgninger drift, netto	14 858 000	14 658 000	14 258 000	14 158 000	21 797 000	18 424 356
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	499 661
Bruk av bundne driftsfond	-2 144 000	-2 144 000	-2 144 000	-2 144 000	-2 144 000	-3 633 721
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	711 704
Bruk av disposisjonsfond	-308 000	-308 000	-308 000	-308 000	-8 128 000	-4 128 000
Oppdal helsesenter	65 428 000	65 428 000	65 428 000	65 428 000	65 781 000	64 530 000
Sum bevilgninger drift, netto	65 428 000	65 428 000	65 428 000	65 428 000	65 781 000	64 493 803
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	81 932
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	-200 400
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	254 665
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	-100 000
Hjemmetjenester	88 538 000	88 538 000	88 538 000	88 538 000	88 538 000	91 395 000
Sum bevilgninger drift, netto	88 538 000	88 538 000	88 538 000	88 538 000	88 538 000	92 739 956
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	106 934
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	118
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	-1 452 008
Aune skole	43 868 000	42 669 000	42 140 000	42 871 000	43 815 000	40 604 000
Sum bevilgninger drift, netto	43 868 000	42 669 000	42 140 000	42 871 000	43 815 000	39 337 834
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	1 266 166
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Drivdalen oppvekstsenter	8 800 000	8 575 000	8 122 000	8 330 000	9 112 000	8 896 000
Sum bevilgninger drift, netto	8 800 000	8 575 000	8 122 000	8 330 000	9 112 000	9 554 153
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	-122 042
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	-536 111
Midtbygda oppvekstsenter	20 697 000	20 644 000	20 534 000	20 123 000	20 253 000	18 683 000
Sum bevilgninger drift, netto	20 697 000	20 644 000	20 534 000	20 123 000	20 253 000	18 993 605
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	37 503
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	-348 108

Økonomiplan 2024-2027

Bevilgninger drift pr. bevilgningsområde:	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Opprinnelig budsjett 2023	Regnskap 2022
Oppdal ungdomsskole	29 832 000	31 660 000	30 893 000	30 529 000	29 570 000	25 825 191
Sum bevilgninger drift, netto	29 832 000	31 660 000	30 893 000	30 529 000	29 570 000	28 149 800
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	15 033
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	-2 339 642
Innvandrertjenesten	1 297 000	1 297 000	1 297 000	1 297 000	1 297 000	1 370 000
Sum bevilgninger drift, netto	-4 773 000	-4 773 000	-4 773 000	-4 773 000	-4 773 000	-10 510 010
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	7 390 000	7 390 000	7 390 000	7 390 000	7 390 000	13 241 077
Bruk av disposisjonsfond	-1 320 000	-1 320 000	-1 320 000	-1 320 000	-1 320 000	-1 361 067
Høgmo og Pikhaugen barnehager	13 963 000	13 963 000	13 963 000	13 963 000	15 419 000	14 105 000
Sum bevilgninger drift, netto	13 963 000	13 963 000	13 963 000	13 963 000	15 419 000	14 397 909
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	167 091
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	-460 000
Tekniske tjenester	28 938 000	29 266 000	29 488 000	29 587 000	31 373 000	31 851 000
Sum bevilgninger drift, netto	28 254 000	28 582 000	28 804 000	28 903 000	31 411 000	31 047 943
Avsetning til bundne driftsfond	1 876 000	1 876 000	1 876 000	1 876 000	1 876 000	690 403
Bruk av bundne driftsfond	-1 192 000	-1 192 000	-1 192 000	-1 192 000	-1 192 000	-216 726
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	1 051 380
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	-722 000	-722 000
Helse- og familie	42 616 000	42 616 000	42 616 000	42 616 000	40 566 000	39 130 000
Sum bevilgninger drift, netto	45 638 000	45 638 000	45 638 000	45 638 000	43 588 000	42 927 987
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	253 606
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	-1 013 605
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-3 022 000	-3 022 000	-3 022 000	-3 022 000	-3 022 000	-3 037 988
NAV	7 423 000	7 423 000	7 423 000	7 423 000	7 423 000	8 110 000
Sum bevilgninger drift, netto	9 389 000	9 389 000	9 389 000	9 389 000	10 039 000	8 122 219
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	163 878
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	1 193 903
Bruk av disposisjonsfond	-1 966 000	-1 966 000	-1 966 000	-1 966 000	-2 616 000	-1 370 000
Kirkelig sektor	5 700 000	5 700 000	5 700 000	5 700 000	5 700 000	5 411 000
Sum bevilgninger drift, netto	5 700 000	5 700 000	5 700 000	5 700 000	5 700 000	5 411 000
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Oppdal kulturhus KF	15 400 000	15 400 000	15 400 000	15 400 000	15 400 000	14 333 000
Sum bevilgninger drift, netto	15 400 000	15 400 000	15 400 000	15 400 000	15 400 000	14 873 000
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	-540 000
Tilleggsbevilgninger og avskrivninger	2 567 000	1 484 000	1 018 000	972 000	3 368 000	-8 651 189
Sum bevilgninger drift, netto	2 567 000	1 484 000	1 018 000	972 000	3 368 000	-8 651 189
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Kraftrettigheter	-7 018 000	-7 018 000	-7 018 000	-7 018 000	-6 018 000	-11 138 745
Sum bevilgninger drift, netto	-7 018 000	-7 018 000	-7 018 000	-7 018 000	-6 018 000	-11 138 745
Avsetning til bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Sum alle bevilgningsområder	501 534 000	495 587 000	492 084 000	492 701 000	488 429 000	451 400 445
Sum bevilgninger drift, netto	504 684 000	498 737 000	495 234 000	495 851 000	509 293 000	461 685 802
Avsetning til bundne driftsfond	1 906 000	1 906 000	1 906 000	1 906 000	1 906 000	1 970 950
Bruk av bundne driftsfond	-5 830 000	-5 830 000	-5 830 000	-5 830 000	-6 080 000	-9 318 744
Avsetning til disposisjonsfond	7 390 000	7 390 000	7 390 000	7 390 000	7 915 000	20 403 361
Bruk av disposisjonsfond	-6 616 000	-6 616 000	-6 616 000	-6 616 000	-24 605 000	-23 340 924

Økonomiplan 2024-2027

Økonomisk oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-6

	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Opprinnelig budsjett 2023	Regnskap 2022
Driftsinntekter						
Rammetilskudd	-272 640 000	-273 912 000	-273 917 000	-273 917 000	-257 800 000	-234 887 928
Inntekts- og formuesskatt	-217 913 000	-217 913 000	-217 913 000	-217 913 000	-219 293 000	-233 090 498
Eiendomsskatt	-36 770 000	-36 770 000	-36 770 000	-36 770 000	-35 717 000	-34 501 886
Konsesjonsavgift og naturressursskatt	-7 003 000	-7 003 000	-7 003 000	-7 003 000	-3 450 000	-7 004 024
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-36 637 000	-36 579 000	-36 522 000	-36 464 000	-36 596 000	-41 420 110
Overføringer og tilskudd fra andre	-58 039 000	-58 039 000	-58 039 000	-58 039 000	-58 039 000	-102 387 368
Brukerbetalinger	-23 086 000	-23 086 000	-23 086 000	-23 086 000	-23 086 000	-23 120 749
Salgs- og leieinntekter	-82 163 000	-83 192 000	-83 744 000	-83 736 000	-77 627 000	-79 134 459
Sum driftsinntekter	-734 251 000	-736 494 000	-736 994 000	-736 928 000	-711 608 000	-755 547 022
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	381 761 449	382 112 449	380 253 449	380 417 449	377 094 449	373 914 947
Sosiale utgifter	63 664 216	63 664 216	63 664 216	63 664 216	63 664 216	62 093 276
Kjøp av varer og tjenester	192 878 335	193 125 335	192 433 335	192 978 335	196 879 335	196 209 922
Overføringer og tilskudd til andre	64 668 000	59 152 000	58 752 000	58 652 000	65 407 000	72 564 602
Avskrivninger	41 491 000	43 991 000	45 004 000	45 413 000	34 747 000	32 524 861
Sum driftsutgifter	744 463 000	742 045 000	740 107 000	741 125 000	737 792 000	737 307 608
Brutto driftsresultat	10 212 000	5 551 000	3 113 000	4 197 000	26 184 000	-18 239 414
Finansinntekter						
Renteinntekter	-7 622 000	-8 506 000	-8 682 000	-8 849 000	-11 961 000	-7 239 128
Utbytte	-7 695 000	-7 695 000	-7 695 000	-7 695 000	-7 700 000	-7 779 615
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidl	-3 194 000	-3 194 000	-3 194 000	-3 194 000		-2 523 453
Renteutgifter	17 108 000	20 074 000	21 296 000	22 452 000	15 120 000	8 756 727
Avdrag på lån	24 609 000	27 859 000	29 285 000	30 165 000	21 100 000	20 578 000
Netto finansutgifter	23 206 000	28 538 000	31 010 000	32 879 000	16 559 000	11 792 531
Motpost avskrivninger	-41 491 000	-43 991 000	-45 004 000	-45 413 000	-34 747 000	-32 524 861
Netto driftsresultat	-8 073 000	-9 902 000	-10 881 000	-8 337 000	7 996 000	-38 971 744
<i>Disponering eller dekning av netto driftsresultat:</i>						
Overføring til investering	1 900 000	1 600 000	1 700 000	1 800 000	37 887 000	15 563 000
Avsetning til bundne driftsfond	6 097 000	6 096 000	6 096 000	6 096 000	6 095 000	5 764 244
Bruk av bundne driftsfond	-6 093 000	-5 830 000	-5 830 000	-5 830 000	-6 080 000	-9 344 833
Avsetning til disposisjonsfond	19 143 000	18 171 000	19 150 000	16 628 000	20 709 000	50 330 257
Bruk av disposisjonsfond	-12 974 000	-10 135 000	-10 235 000	-10 357 000	-66 607 000	-23 340 924
Dekning av tidligere års merforbruk						
Bruk av tidligere års mindreforbruk	0	0	0	0	0	
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	8 073 000	9 902 000	10 881 000	8 337 000	-7 996 000	38 971 744
Fremført til inndekning i senere år (positivt tall =merforbruk, negativt tall=mindreforbruk)	0	0	0	0	0	0

Økonomiplan 2024-2027

Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 første ledd

	2024	2025	2026	2027	Opprinnelig budsjett 2023	Regnskap 2022
Investeringer i varige driftsmidler	118 332 000	74 116 000	57 220 000	31 707 000	110 424 000	165 258 240
Tilskudd til andres investeringer	-	-	-	-	-	6 390 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 500 000	1 600 000	1 700 000	1 800 000	1 439 000	4 362 900
Utlån av egne midler						-
Avdrag på lån					-	
Sum investeringsutgifter	119 832 000	75 716 000	58 920 000	33 507 000	111 863 000	176 011 140
Kompensasjon for merverdiavgift	-14 802 000	-10 695 000	-7 348 000	-2 578 000	-10 185 000	-5 125 521
Tilskudd fra andre	-2 400 000	0	0	0	-192 000	-4 346 727
Salg av varige driftsmidler					0	-4 738 744
Salg av finansielle anleggsmidler					0	
Mottatte avdrag på utlån av egne midler					0	-20 000
Bruk av lån	-100 730 000	-63 421 000	-49 872 000	-29 129 000	-63 276 000	-60 739 599
Sum investeringsinntekter	-117 932 000	-74 116 000	-57 220 000	-31 707 000	-73 653 000	-74 970 591
Videreutlån	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000	8 409 929
Bruk av lån til videreutlån	-10 000 000	-10 000 000	-10 000 000	-10 000 000	-10 000 000	-8 409 929
Avdrag på lån til videreutlån	3 989 000	4 117 000	4 361 000	4 613 000	4 504 000	4 219 760
Mottatte avdrag på videreutlån	-3 989 000	-4 117 000	-4 361 000	-4 613 000	-4 504 000	-4 355 046
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0	0	-135 286
Overføring fra drift	-1 900 000	-1 600 000	-1 700 000	-1 800 000	-37 887 000	-15 563 000
Avsetning til bundne investeringsfond						313 709
Bruk av bundne investeringsfond						-5 254 971
Avsetning til ubundet investeringsfond	0	0	0	0		0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	-323 000	-80 401 000
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-1 900 000	-1 600 000	-1 700 000	-1 800 000	-38 210 000	-100 905 262
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 andre ledd

	2024	2025	2026	2027	Opprinnelig budsjett 2023	Regnskap 2022
1088 Rehab/oppgrad Kullsjøen friluftsomr					0	116 781
1169 Ny telefoniløsn fra fasttelefoni til mobiler					0	70 727
1170 Oppgradering utstyr møterom					0	389 706
1173 Nye moduler Visma HRM/Økonomi					0	290 238
1174 IKT infrastruktur	1 400 000		4 000 000		2 550 000	2 609 594
1175 Nytt sak-/arkivsystem					0	1 908 058
1177 Innkjøp Helseplattformen	18 228 000				1 747 000	0
3711 Velferdsteknologi pleie og omsorg					436 000	6 335 407
3714 Kjøkkenutstyr helsesenteret					0	250 526
Møbler Oppdal helsesenter	1 150 000					
3828 Utkjøp av bil hjemmetjensten					0	259 034
Flyfotografering	500 000					
5206 Nytt kjøkken Drivdalen barnehage					400 000	0
5307 Gapahuk og lager Midtbygda					0	12 312
6232 Ola Setromsv - rekkverk					0	1 291 483
6246 Tiltak for myke trafikanter	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	761 445
6251 Forsterkn Gml Kongeveg					12 500 000	0
6254 Utvidelse rensesanl, kvinnegarderobe					1 500 000	0
6261 Opparb parkplass turomr Kåsen					0	497 200
6266 Utskifting gatelysarmatur - led					0	102 000
6408 Nytt fortau i Nyvegen					0	250 041
6412 Avslutningsplan avfallsdeponi, andel næringsavfall		400 000	400 000			
Avfallsdeponi: Miljøbrønner, andel næringsavfall	90 000					
6413 Hovedplan veg	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	0	314 788
6414 Gang- og sykkelveg langs Álma					0	1 055 273
Vei: utskifting av felles kjøretøy vann - avløp - vei	712 000	368 000		922 000		
Flomsikring boligområder Oppdal sentrum, Østre vannveg	700 000		8 500 000			
6420 Álmen bru - rehabilitering					2 300 000	0
6421 Nytt rekkverk Vekvesbrua					150 000	0
6422 Overgang til LED, gatelys					200 000	0
6423 Innkjøp av nye veibommer					150 000	0
6424 Oppgradering gamle gatelys					800 000	0
6754 Bofellesskap for demente					0	14 296
6781 Toalettbygg Vang					156 000	0
6785 Luvegen 9					0	191 990
6790 Brannstasjon					34 055 000	18 813 677
6800 Boas I utbedr mugg og soppskader					0	327 426
6809 Ungd.skolen rehab nedløp/gradrenner					0	58 808
6814 Kjøp av utleiebolig					0	3 332 007
6815 Garasje/carport minibuss Engvn 2					0	76 550
6816 Oppgradering utleieboliger					1 800 000	1 319 983
6817 Rehab taktekke Helsesenteret					200 000	189 665
6818 Rådhuset oppgr ford.skap, eltavler,nødstrømaggr					0	2 018 650
6820 Nytt tak Rådhuset					4 298 000	204 131
6821 Elevkantine ungdomsskolen					0	215 536
6824 Nybygg Høgmo barnehage	27 479 000	41 905 000			19 147 000	416 319
Renovering Pikhaugen barnehage		1 872 000	15 538 000	4 190 000		
6825 Kjøretøy / utstyr byggavdelingen	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	250 000	1 262 021
6826 Sanering VA Drivdalen skole					0	209 055
6827 Utskifting brannvarsl.anlegg 3 bygg					200 000	0
6828 Utskifting lyskilder OHS og Aune					300 000	0
6829 SD-PLS-anlegg Helsesenteret					1 500 000	0
6830 Ladepunkter for el-biler v/Rådhuset og hjemmetj					0	235 360

Økonomiplan 2024-2027

	2024	2025	2026	2027	Opprinnelig budsjett 2023	Regnskap 2022
6831 Oppgradering formålsbygg					500 000	0
6832 Sanatelltunet 2					500 000	0
6833 Ny ungdomsskole					500 000	0
6834 Uteområde ungdomsskolen					200 000	0
6835 Oppgradering av ODMS-byggene	2 000 000	1 000 000			1 000 000	0
6838 Overtakelse av bygninger ODMS AS					0	41 913 560
Renovering av ODMS-lokaler	5 000 000					
Utvikling av distriktshelsesenter i ODMS-bygget	7 900 000					
6816 Oppgradering av boliger	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000		
Oppgradering av formålsbygg	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000		
Midtbygda oppvekstsenter, solskjerming	136 000					
Retting av byggfeil på pasientrom helsesenteret	350 000					
Steamkjele	463 000					
8104 Brennan Vest II					0	6 380
8111 Midtbygda boligfelt					0	4 721
8113 Driva boligfelt					0	17 990
8125 Midtbygda boligfelt, etappe III					0	91 406
8131 Boligtomter sentrumskjernen					0	-1 947
8133 Driva boligfelt nord 1.etappe					0	2 130 291
8134 Boligområde Rugdevegen	7 700 000				0	131 671
8135 Klargjøring av boligtomter Bjørkmoen 3	1 500 000				800 000	231 275
8136 Driva boligfelt 2.etappe					200 000	1 523 747
8202 Álma industriområde					0	59 678
8203 Klargjøring av nye industriomter	250 000	250 000	250 000	250 000	500 000	0
8213 Kjøp av grunn Álma industriområde					0	3 110 586
8214 Nytt industriområde Gorsetmoen					450 000	0
8215 Álma ind.omr, opparbeidelse nytt industriareal					5 850 000	0
Álma ind.omr, opparbeidelse nytt industriareal 2024	1 500 000					
8257 Erverv av næringsarealer i sentrum					0	36 875
8281 Reguleringsplan Oppdal Miljøstasjon					0	293 296
8282 Utbedr løypestrase friområde i sentrum					1 500 000	0
8283 Innløn festeomr gnr 288/128,133					0	38 934 941
8284 Innløn festeomr gnr 288/142,288/142-1,288/202					0	24 500 632
<i>Investeringer innen selvkostområdene:</i>						
1091 eByggesak-modul					0	283 438
GPS til oppmålingsavdelingen	250 000					
6107 Div forsterkninger ledn.nett vann	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	172 454
6136 Diverse forsterkn lednett avløp	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	579 325
6169 Høydebasseng og pumpestasjon Driva	2 700 000				4 037 000	0
6186 Nyanl Driva boligfelt nord, vann					0	174 445
6187 Nyanl Driva boligfelt nord, avløp					0	679 936
6272 Sanering vann Bjørndalsvegen					0	78 297
6273 Sanering avløp Bjørndalsvegen					0	117 446
6401 Sanering av div AF-ledninger avløp					0	267 719
6402 Sanering vann Kantarellvegen					0	274 278
6405 Hovedplan drikkevann					200 000	31 151
6409 Etabl av fjernavløste vannmålere andel vann	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	86 644
6410 Etabl av fjernavløste vannmålere andel avløp	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	82 169
6412 Avslutningsplan avfallsdeponi, andel husholdningsavfall		1 600 000	1 600 000		0	194 767
Avfallsdeponi: Miljøbrønner, andel husholdningsavfall	360 000					
6415 Sanering vann Morkelvegen					190 000	1 424 499
6416 Sanering avløp Morkelvegen					270 000	2 146 702
6417 Forprosj ny slam- og renseløsn Oppdal sentrum RA		500 000			300 000	279 781
6418 Sanering vann Kremle-/Riskevegen	294 000				2 475 000	0
6419 Sanering avløp Kremle-/Riskevegen	390 000				3 713 000	0
Sanering vann Solei-/ Røllik-/ Riskevegen	3 663 000	836 000				
Sanering avløp Solei-/ Røllik-/ Riskevegen	5 093 000	912 000				
VA-anlegg Halsetløkka-Rønningen, andel vann	4 550 000					
VA-anlegg Halsetløkka-Rønningen, andel avløp	4 550 000					

Økonomiplan 2024-2027

	2024	2025	2026	2027	Opprinnelig budsjett 2023	Regnskap 2022
Utskifting av Alma pumpestasjon		2 300 000				
Sanering avløp Soleivegen etappe 1		3 742 000	380 000			
Sanering vann Soleivegen etappe 1		2 495 000	253 000			
Sanering vann Brennhaugen			4 027 000	418 000		
Sanering avløp Brennhaugen			6 040 000	435 000		
Sanering avløp Lønset			1 232 000	200 000		
Sanering vann Roseringen				3 379 000		
Sanering avløp Roseringen				5 069 000		
Nødstrømsagregat vann Larshølen/ Ørstadmoen	1 200 000					
Tilstandsvurdering av Driva mtp.påvirkning fra renseanlegget	300 000	200 000				
Slamcontainere	400 000					
Ny oppvarmingsløsning på renseanlegget	300 000					
Mobilt aggregat på Oppdal sentrum renseanlegg	800 000					
Vann: utskifting av felles kjøretøy vann - avløp - vei	712 000	368 000		922 000		
Avløp: utskifting av felles kjøretøy vann - avløp - vei	712 000	368 000		922 000		
Sum investering i varige driftsmidler	118 332 000	74 116 000	57 220 000	31 707 000	110 424 000	165 258 240
2404 Oppgradering kulturhuset B 2022					0	2 550 000
5711 Brannsikring av kirkene					0	3 840 000
Sum tilskudd til andres investeringer	-	-	-	-	-	6 390 000
1130 Egenkapitalinnskudd KLP	1 500 000	1 600 000	1 700 000	1 800 000	1 400 000	1 362 899
1177 Helseplattformen					39 000	
8514 Kjøp av aksjer ODMS AS						1
8515 Oppdal Næringshus kapitalforhøyelse						3 000 000
Sum Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 500 000	1 600 000	1 700 000	1 800 000	1 439 000	4 362 900

Vedlegg

Gryteklare prosjekter

Kommunestyret fattet i sak FO 23/7 i møte 16.3.23 følgende enstemmige vedtak på bakgrunn av en interpellasjon fra V v/ Haakon Nordseth:

«Kommunedirektøren bes i forbindelse med økonomiplanarbeidet utrede både volumet av nært forestående kommunale bygg- og anleggsprosjekter, samt planlegge forprosjektering av disse. Dette for å ha flest mulig gryteklare prosjekt så raskt som mulig for hånden, med en tentativ tidsplan som gjør at bransjen får tid til å planlegge sine anbudsprosesser.»

Planlagte bygg- og anleggsprosjekter kommer fram av budsjettdokumentet for 2023 og av økonomiplandokumentet for 2024 – 2027. Prosjektene vises i Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 andre ledd. Innholdsoversikten til dokumentene viser hvor i dokumentet denne oversikten er. Bygg- og anleggsprosjektene er også kort omtalt i de samme dokumentene.

Bevilgningsoversiktene viser hvilket år prosjektene er oppført med en bevilgning, dvs. hvilket år de planlagt gjennomført. Prosjekt som er planlagt å gå over flere år er budsjettert over flere år. Bevilgningene er satt på bakgrunn av grove anslag. Endelig budsjetttramme foreligger først når forprosjekt er gjennomført.

Prosjekter som er med i budsjettdokumentet er vedtatt av kommunestyret. Dvs. at kommunedirektøren har fått fullmakt til å gjennomføre prosjektene forutsatt at prosjektene kan gjennomføres innenfor budsjettrammen og planlagt gjennomføringsmåte. Prosjekter som er med i økonomiplanen skal betraktes som intensjonsvedtak. Realitetsbehandling av bevilgninger og tiltak i økonomiplanen skjer i forbindelse med behandling av kommende års budsjett, dvs. i desember i året før budsjettåret.

Med volum forstår kommunedirektøren prosjektets anslåtte budsjetttramme. Budsjettrammen skal dekke alle relevante prosjektkostnader, jfr. standard kontoplan for byggeprosjekter.

Alle prosjekter er ulike, og graden av forprosjektering og detaljprosjektering må vurderes i hvert enkelt prosjekt. Kostnader til prosjektering er en del av budsjettert beløp. Første år i et prosjekt går ofte med til prosjektering og planlegging. Det kan derfor bli problemer med selve gjennomføringen av prosjektet i løpet av første budsjettår.

Nedenfor følger et utdrag fra Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften §5-5 andre ledd, hentet fra kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2024-2027. Her vises planlagte bygg- og anleggsprosjekter i 2024 – 2027. I tillegg vises bygg- og anleggsprosjekter som er med i budsjett 2023, vedtatt at kommunestyret i desember 2022.

Økonomiplan 2024-2027

	Bygg- og anleggsprosjekt:	2024	2025	2026	2027	Opprinnelig budsjett 2023
6246	Tiltak for myke trafikanter	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
6251	Forsterkn Gml Kongeveg					12 500 000
6254	Utvidelse renseanl, kvinnegarderobe					1 500 000
6412	Avslutningsplan avfallsdeponi, andel næringsavfall		400 000	400 000		
	Avfallsdeponi: Miljøbrønner, andel næringsavfall	90 000				
6413	Hovedplan veg	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	0
	Flomsikring boligområder Oppdal sentrum, Østre vannveg	700 000		8 500 000		
6420	Ålmen bru - rehabilitering					2 300 000
6421	Nytt rekkverk Vekvesbrua					150 000
6422	Overgang til LED, gatelys					200 000
6423	Innkjøp av nye veibommer					150 000
6424	Oppgradering gamle gatelys					800 000
6781	Toalettbygg Vang					156 000
6790	Brannstasjon					34 055 000
6816	Oppgradering utleieboliger					1 800 000
6817	Rehab taktekke Helsesenteret					200 000
6820	Nytt tak Rådhuset					4 298 000
6824	Nybygg Høgmo barnehage	27 479 000	41 905 000			19 147 000
	Renovering Pikhaugen barnehage		1 872 000	15 538 000	4 190 000	
6827	Utskifting brannvarsl.anlegg 3 bygg					200 000
6828	Utskifting lyskilder OHS og Aune					300 000
6829	SD-PLS-anlegg Helsesenteret					1 500 000
6831	Oppgradering formålsbygg					500 000
6832	Sanatelltunet 2					500 000
6833	Ny ungdomsskole					500 000
6834	Uteområde ungdomsskolen					200 000
6835	Oppgradering av ODMS-byggene	2 000 000	1 000 000			1 000 000
	Renovering av ODMS-lokaler	5 000 000				
	Utvikling av distriktshelsesenter i ODMS-bygget	7 900 000				
6816	Oppgradering av boliger	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	
	Oppgradering av formålsbygg	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	
	Midtbygda oppvekstsenter, solskjerming	136 000				
	Retting av byggfeil på pasientrom helsesenteret	350 000				
8134	Boligområde Rugdevegen	7 700 000				0
8135	Klargjøring av boligtomter Bjørkmoen 3	1 500 000				800 000
8136	Driva boligfelt 2.etappe					200 000
8203	Klargjøring av nye industriomter	250 000	250 000	250 000	250 000	500 000
8214	Nytt industriområde Gorsetmoen					450 000

Økonomiplan 2024-2027

8215	Ålma ind.omr, opparbeidelse nytt industri-areal					5 850 000
	Ålma ind.omr, opparbeidelse nytt industri-areal 2024	1 500 000				
8282	Utbedr løypetråse friområde i sentrum					1 500 000
	<i>Investeringer innen selvkostområdene:</i>					
6107	Div forsterkninger ledn.nett vann	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
6136	Diverse forsterkn lednnett avløp	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
6169	Høydebasseng og pumpestasjon Driva	2 700 000				4 037 000
6412	Avslutningsplan avfallsdeponi, andel husholdningsavfall		1 600 000	1 600 000		0
	Avfallsdeponi: Miljøbrønner, andel husholdningsavfall	360 000				
6415	Sanering vann Morkelvegen					190 000
6416	Sanering avløp Morkelvegen					270 000
6417	Forprosj ny slam- og renseløsn Oppdal sentrum RA		500 000			300 000
6418	Sanering vann Kremle-/Riskevegen	294 000				2 475 000
6419	Sanering avløp Kremle-/Riskevegen	390 000				3 713 000
	Sanering vann Solei-/ Røllik-/ Riskevegen	3 663 000	836 000			
	Sanering avløp Solei-/ Røllik-/ Riskevegen	5 093 000	912 000			
	VA-anlegg Halsetløkka-Rønningen, andel vann	4 550 000				
	VA-anlegg Halsetløkka-Rønningen, andel avløp	4 550 000				
	Utskifting av Ålma pumpestasjon		2 300 000			
	Sanering avløp Soleivegen etappe 1		3 742 000	380 000		
	Sanering vann Soleivegen etappe 1		2 495 000	253 000		
	Sanering vann Brennhaugen			4 027 000	418 000	
	Sanering avløp Brennhaugen			6 040 000	435 000	
	Sanering avløp Lønset			1 232 000	200 000	
	Sanering vann Roseringen				3 379 000	
	Sanering avløp Roseringen				5 069 000	
	Nødstrømsagregrat vann Larshølen/ Ørstadmoen	1 200 000				
	Mobilt aggregat på Oppdal sentrum renselanlegg	800 000				
	Sum	91 505 000	71 112 000	51 520 000	27 241 000	104 541 000

Politisk behandling

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
23/61	06.06.2023	Formannskapet
23/81	22.06.2023	Kommunestyret

Økonomiplan 2024 - 2027

Saksopplysninger:

Vedlagte dokument viser kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2024-2027. Forslaget ble presentert for politiske råd og utvalg 9.5.23. Samtlige politiske råd og utvalg er invitert til å gi uttalelse til kommunedirektørens forslag til økonomiplan før formannskapet behandler planen. Protokollene fra behandlingen i råd og utvalg ettersendes. Etter at formannskapet har behandlet økonomiplanen vil formannskapets innstilling bli lagt ut til offentlig ettersyn i perioden 7.-21. juni.

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Kommunestyret vedtar kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2024 – 2027.

Formannskapets behandling av sak 61/2023 i møte 06.06.2023:

Avstemning:

Tor Snøve (Arbeiderpartiet) Forslag:

Oppdal kommunestyre utsetter etableringen av et distriktshelsesenter til neste rullering av økonomiplan for 2025-2028. Dette for å bedre kunne løse utfordringer i eksisterende enheter på følgende områder:

- Hjemmetjenestene: økt bemanning på natt i hjemmesykepleien
- Oppdal helsesenter - økt grunnbemanning ved sykehjemsavdelingen
- Drivdalen oppvekstsenter, Høgmo og Pikhaugen barnehager og Midt bygda oppvekstsenter – bedre bemanning rundt 1- åringene i barnehagen

Vi vil komme tilbake med finansiering av forslagene og balansering av økonomiplanen ved kommunestyrets behandling.

For forslaget stemte 2: Tor Snøve (AP), Ingrid Grøtte Johansson (UA)

Imot forslaget stemte 5: Olav Martin Mellemsæter (H), Alf Morten Olsen (KrF), Geir Arild Espnes (SP), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V)

Dermed falt forslaget.

Avstemning:

1) Elisabeth Hals (Venstre) alternative tilleggsforslag:

Nye driftstiltak:

Bemanning i helse og omsorg og barnehage (enstemmig vedtatt i Helse og Oppvekst)

Formannskapet ber kommunestyret finne finansiering for de tre tiltakene som kommunedirektøren viser særlig bekymring for at det ikke er rom for i økonomiplanen for perioden 2024-2027:

1. Økt bemanning på natt ved hjemmesykepleien: kr 1 625 000
2. Økt grunnbemanning ved Oppdal helsesenter: kr. 2 288 000
3. Bedre bemanning rundt 1-åringen i barnehagen: kr. 1.639.000

En økning i grunnbemanning i helse og omsorg kan redusere sykefravær, bidra til at vi i større grad rekrutterer og beholder kompetanse, gi større stillinger for personer i deltidsstillinger, og selvfølgelig bedre kvalitet på tjenestene for pasienter og brukere.

En økning i bemanning rundt ettåringene i barnehagene ses i sammenheng med folkehelseutfordring 1 i økonomiplanen – psykisk helse hos barn og unge. I barnets første leveår er nærhet og tilknytning særlig viktig for utvikling av god psykisk helse. Ekstra fokus på gruppen og tilstrekkelig bemanning gjennom hele barnehagedagen er et viktig prioriteringsområde for å styrke psykisk helse hos barn og unge.

Forslag til finansiering:

Tiltakene 1 og 2 finansieres delvis ved reduksjon i sykefravær, og delvis med økt innbyggertilskudd på grunn av flere innbyggere.

Dagens sykefravær er på 13%, mens måltallet er på 7%. En reduksjon i sykefraværet fra 13% til 7% tilsvarer en besparelse på 2,1 millioner kroner.

Det resterende beløpet og tiltak 3, bemanning i barnehage, finansieres gjennom økt innbyggertilskudd, da antall innbyggere allerede har økt fra 7256 den 1.1.23 til 7317, noe som tilsvarer et økt innbyggertilskudd på kr. 4.148.000.

2) H, SP, KrF sitt alternative tilleggsforslag:

Kommunestyret er i likhet med kommunedirektøren spesielt bekymret for at det ikke er rom til følgende tiltak i økonomiplanen 2024-2027:

- I. Hjemmetjenesten: Økt bemanning på natt ved hjemmesykepleien (ca. 1,6 mill. kr. pr. år)
- II. Oppdal helsesenter: Økt grunnbemanning ved sykehjemsavdelingene (ca. 2,3 mill. kr. pr. år)
- III. Drivdalen oppvekstsenter, Høgmo og Pikhaugen barnehager og Midtbygda oppvekstsenter - Bedre bemanning rundt 1-åringen i barnehagen (ca. 1,6 mill. kr. pr. år, ca. 3,2 mill. kr. pr. år fra år 3).

Kommunestyret ber kommunedirektøren i prioritert rekkefølge se på muligheten for å innarbeide disse tiltakene i forbindelse med budsjettarbeidet for 2024.

4 stemte for forslag 1: Elisabeth Hals, Haakon Nordseth, Ingrid Grøtte Johansson, Tor Snøve

3 stemte for forslag 2: Alf Morten Olsen, Geir Arild Espnes, Olav Martin Mellemsæter

Dermed ble forslag fra V v/Elisabeth Hals vedtatt.

Avstemning:

1) Elisabeth Hals (Venstre) alternative tilleggsforslag:

Verbalforslag 3:

Sunnere mat for elevene på ungdomsskolen

Både elever og ansatte ved Oppdal Ungdomsskole ønsker seg sunnere og mer lokal mat i skolekantina. Dette kan gjøres på flere måter, enten ved å øke bemanningen, sikre tilgang til et egnet kjøkken, elevbedrift eller inngå et samarbeid med Vekst (kantina på Rådhuset), kafeen på Kulturhuset eller andre relevante aktører. Kommunedirektøren bes om å gå i dialog med aktuelle parter og se på ulike løsninger til sunne matalternativer i skolekantina.

2) H, SP, KrF sitt alternative tilleggsforslag:

Mattilbudet i den midlertidige skolekantina ved ungdomsskolen er ikke godt nok.

Kommunestyret ber kommunedirektøren gå i dialog med ungdomsskolen (arbeidslivsfag ved ungdomsskolen), og lokalt næringsliv for å se på muligheten for å forbedre mattilbudet i ungdomsskolekantinen innenfor ungdomsskolens økonomiske ramme.

4 stemte for forslag 1: Elisabeth Hals, Haakon Nordseth, Ingrid Grøtte Johansson, Tor Snøve

3 stemte for forslag 2: Alf Morten Olsen, Geir Arild Espnes, Olav Martin Mellemsæter

Dermed ble forslag fra V v/Elisabeth Hals vedtatt.

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) alternative tilleggsforslag:

Verbalforslag 1:

Økning i antall sykehjemsplasser (enstemmig vedtatt i Helse og Oppvekst)

Formannskapet ser med stor bekymring på at antallet sykehjemsplasser i Oppdal kommune ikke er i samsvar med dagens behov, noe som fører til en økonomisk belastning for Oppdal kommune med overliggedøgn ved sykehus og kjøp av sykehjemsplasser i andre kommuner, og ikke minst en stor belastning for pasienter og pårørende. Vi vet i tillegg at behovet sannsynligvis vil øke mye i årene framover, og det haster å komme i gang med tiltak. Formannskapet ber derfor kommunestyret om å prioritere en økning i antall sykehjemsplasser så snart som mulig. En utvidelse av antall sykehjemsplasser bør vurderes gjennom å omdisponere/ombygge eksisterende bygningsmasse ved Oppdal helsesenter/sykehjemmet før man evt. ser på en videre utbygging.

For forslaget stemte 5: Tor Snøve (AP), Alf Morten Olsen (KrF), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V)

Imot forslaget stemte 2: Olav Martin Mellemsæter (H), Geir Arild Espnes (SP)

Dermed ble tilleggsforslaget vedtatt.

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) alternative tilleggsforslag:

Verbalforslag 2:

Tilgangen på alternative læringsarenaer i skolen

Skolen vår signaliserer økende utfordringer i skolehverdagen med adferdsproblemer, ufrivillig fravær, psykiske problemstillinger, mestringsproblemer og utenforskap. Skolehverdagen blir stadig mer krevende for enkelte elever. Bruken av og tilgangen på alternative læringsarenaer er en viktig del av løsningsrommet for disse elevene. «Inn på tunet» er en slik alternativ læringsarena med god effekt. Kommunedirektøren bes gå i dialog med landbruket og næringslivet med mål om å utvide og gjøre tilbudet om alternative læringsarenaer større og mer allsidig. Det er viktig at lærerne og annet personell som kjenner utfordringsbildet godt inkluderes i prosessen.

For forslaget stemte 7: Tor Snøve (AP), Olav Martin Mellemsæter (H), Alf Morten Olsen (KrF), Geir Arild Espnes (SP), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V)
Dermed ble tilleggsforslaget vedtatt.

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) alternative tilleggsforslag:

Verbalforslag 4:

Folkehelseiltak

Oppdal bør være i forkant både når det kommer til fysisk og psykisk helse. Vi er i en unik posisjon med tette bånd til NTNU som universitetskommune og bør nå strekke oss etter å bli en pilotkommune for et forebyggende og bredt folkehelseprosjekt. Da kan vi sette oss i førersetet og benytte oss av tidlig-fase resultater til å lage et pilotprosjekt som vil gi ringvirkninger på arbeidsliv (stå lenger i arbeid, redusere sykefravær etc), bedre forebyggende helse for eldre (også rundt utenforskap) og ikke minst forebygging for yngre generasjoner som vil bli en fremtidig belastning i helsevesenet. Kommunedirektøren bes om å spille inn dette som et pilotprosjekt innenfor universitetsavtalen.

For forslaget stemte 7: Tor Snøve (AP), Olav Martin Mellemsæter (H), Alf Morten Olsen (KrF), Geir Arild Espnes (SP), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V)
Dermed er tilleggsforslaget vedtatt.

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) alternative tilleggsforslag:

Verbalforslag 5:

Digitalt inkluderende samfunn

Mange personer, spesielt eldre, har ikke den nødvendige digitale kompetansen som trengs for blant annet å kunne bruke nødvendige digitale selvbetjeningsløsninger og offentlige tjenester. Digitalt utenforskap medfører større risiko for sosial isolasjon og ensomhet. Dette er beskrevet som en av de største folkehelseutfordringene i Oppdal. Kommunedirektøren bes derfor, i samarbeid med aktuelle organisasjoner, om å vurdere et prosjekt for å fremme digital inkludering, med mål om å skape arenaer for læring og mestring på digitale plattformer.

For forslaget stemte 7: Tor Snøve (AP), Olav Martin Mellemsæter (H), Alf Morten Olsen (KrF), Geir Arild Espnes (SP), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V)
Dermed er tilleggsforslaget vedtatt.

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) alternative tilleggsforslag:

Tilleggsforslag 6:

Næringsarealer

Næringslivet etterspør tilgjengelige og fornuftige næringsarealer i kommunen. Kommunedirektøren bes om å gå i dialog med Næringsforeningen og andre aktører om hvilken type arealer det er behov for, og hvor disse bør plasseres. Det er næringslivet selv som sitter på kompetansen og vet hva de har bruk for. Dette kunnskapsgrunnlaget hensyntas ved rullering av arealdelen i kommuneplanen.

For forslaget stemte 7: Tor Snøve (AP), Olav Martin Mellemsæter (H), Alf Morten Olsen (KrF), Geir Arild Espnes (SP), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V)
Dermed er tilleggsforslaget vedtatt.

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) alternative tilleggsforslag:

Verbalforslag 7:

Åpenhet og medvirkning

Vi lever i et samfunn med høyt tempo på avgjørelser som påvirker enkeltinnbyggernes hverdag. Tilbakemeldingen spesielt i plan og byggesaker tyder på at vi ikke greier å nå alle de som blir påvirket eller ønsker å medvirke. Kommunedirektøren bes se på hvordan dagens rutiner kan forbedres. Dette er viktig for å sikre enkeltinnbyggerenes rett til å medvirke og kvalitetssikre beslutningsgrunnlaget i mange viktige saker. Det anbefales at mediehuset OPP tas med i prosessen for å gjøre informasjonsarbeidet mer publikumsvennlig.

For forslaget stemte 6: Tor Snøve (AP), Alf Morten Olsen (KrF), Geir Arild Espnes (SP), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V)
Imot forslaget stemte 1: Olav Martin Mellemsæter (H)
Dermed er tilleggsforslaget vedtatt.

Avstemning:

H, SP, KrF sitt alternative tilleggsforslag:

3. Kommunestyret ber KMT om at det arbeides videre med sentrumsprosjektet for å komme i mål med svar på de utfordringsbildene som ble gitt i vedtak i kommunestyret:

1. Trivelig torg for folk: Prosjekt om helhetlig utforming av sentrumskjernen.
2. Sammenhengende gang- og sykkelveinett: etablering av manglende forbindelser.
3. Ålma områdeløft.
4. Tilgang til Kåsen: Samarbeid med BaneNor om jernbanekryssing, etablering av bru ved Ålma, stier og skilting.
5. Videreutvikling av skoleområdet.
6. Parkering og fremtidig bevegelsesmønster for alle typer trafikanter i sentrum.

For forslaget stemte 7: Tor Snøve (AP), Olav Martin Mellemsæter (H), Alf Morten Olsen (KrF), Geir Arild Espnes (SP), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V)
Dermed er tilleggsforslaget vedtatt.

Avstemning:

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Kommunestyret vedtar kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2024 – 2027.

For forslaget stemte 7: Tor Snøve (AP), Olav Martin Mellemsæter (H), Alf Morten Olsen (KrF), Geir Arild Espnes (SP), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V)
Dermed er kommunedirektørens forslag med vedtatte tillegg vedtatt.

Formannskapets vedtak:

Kommunestyret vedtar kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2024 – 2027.

Nye driftstiltak:

Bemanning i helse og omsorg og barnehage

Formannskapet ber kommunestyret finne finansiering for de tre tiltakene som kommunedirektøren viser særlig bekymring for at det ikke er rom for i økonomiplanen for perioden 2024-2027:

1. Økt bemanning på natt ved hjemmesykepleien: kr 1 625 000
2. Økt grunnbemanning ved Oppdal helsesenter: kr. 2 288 000
3. Bedre bemanning rundt 1-åringen i barnehagen: kr. 1.639.000

En økning i grunnbemanning i helse og omsorg kan redusere sykefravær, bidra til at vi i større grad rekrutterer og beholder kompetanse, gi større stillinger for personer i deltidsstillinger, og selvfølgelig bedre kvalitet på tjenestene for pasienter og brukere.

En økning i bemanning rundt ettåringene i barnehagene ses i sammenheng med folkehelseutfordring 1 i økonomiplanen – psykisk helse hos barn og unge. I barnets første leveår er nærhet og tilknytning særlig viktig for utvikling av god psykisk helse. Ekstra fokus på gruppen og tilstrekkelig bemanning gjennom hele barnehagedagen er et viktig prioriteringsområde for å styrke psykisk helse hos barn og unge.

Forslag til finansiering:

Tiltakene 1 og 2 finansieres delvis ved reduksjon i sykefravær, og delvis med økt innbyggertilskudd på grunn av flere innbyggere.

Dagens sykefravær er på 13%, mens måltallet er på 7%. En reduksjon i sykefraværet fra 13% til 7% tilsvarer en besparelse på 2,1 millioner kroner.

Det resterende beløpet og tiltak 3, bemanning i barnehage, finansieres gjennom økt innbyggertilskudd, da antall innbyggere allerede har økt fra 7256 den 1.1.23 til 7317, noe som tilsvarer et økt innbyggertilskudd på kr. 4.148.000.

Økning i antall sykehjemsplasser

Formannskapet ser med stor bekymring på at antallet sykehjemsplasser i Oppdal kommune ikke er i samsvar med dagens behov, noe som fører til en økonomisk belastning for Oppdal kommune med overliggedøgn ved sykehus og kjøp av sykehjemsplasser i andre kommuner, og ikke minst en stor belastning for pasienter og pårørende. Vi vet i tillegg at behovet sannsynligvis vil øke mye i årene framover, og det haster å

komme i gang med tiltak. Formannskapet ber derfor kommunestyret om å prioritere en økning i antall sykehjemsplasser så snart som mulig. En utvidelse av antall sykehjemsplasser bør vurderes gjennom å omdisponere/ombygge eksisterende bygningsmasse ved Oppdal helsesenter/sykehjemmet før man evt. ser på en videre utbygging.

Tilgangen på alternative læringsarenaer i skolen

Skolen vår signaliserer økende utfordringer i skolehverdagen med adferdsproblemer, ufrivillig fravær, psykiske problemstillinger, mestringsproblemer og utenforskap. Skolehverdagen blir stadig mer krevende for enkeltelever. Bruken av og tilgangen på alternative læringsarenaer er en viktig del av løsningsrommet for disse elevene. «Inn på tunet» er en slik alternativ læringsarena med god effekt. Kommunedirektøren bes gå i dialog med landbruket og næringslivet med mål om å utvide og gjøre tilbudet om alternative læringsarenaer større og mer allsidig. Det er viktig at lærerne og annet personell som kjenner utfordringsbildet godt inkluderes i prosessen.

Sunnere mat for elevene på ungdomsskolen

Både elever og ansatte ved Oppdal Ungdomsskole ønsker seg sunnere og mer lokal mat i skolekantina. Dette kan gjøres på flere måter, enten ved å øke bemanningen, sikre tilgang til et egnet kjøkken, elevbedrift eller inngå et samarbeid med Vekst (kantina på Rådhuset), kafeen på Kulturhuset eller andre relevante aktører. Kommunedirektøren bes om å gå i dialog med aktuelle parter og se på ulike løsninger til sunne matalternativer i skolekantina.

Folkehelseiltak

Oppdal bør være i forkant både når det kommer til fysisk og psykisk helse. Vi er i en unik posisjon med tette bånd til NTNU som universitetskommune og bør nå strekke oss etter å bli en pilotkommune for et forebyggende og bredt folkehelseprosjekt. Da kan vi sette oss i førsetet og benytte oss av tidlig-fase resultater til å lage et pilotprosjekt som vil gi ringvirkninger på arbeidsliv (stå lenger i arbeid, redusere sykefravær etc), bedre forebyggende helse for eldre (også rundt utenforskap) og ikke minst forebygging for yngre generasjoner som vil bli en fremtidig belastning i helsevesenet. Kommunedirektøren bes om å spille inn dette som et pilotprosjekt innenfor universitetsavtalen.

Digitalt inkluderende samfunn

Mange personer, spesielt eldre, har ikke den nødvendige digitale kompetansen som trengs for blant annet å kunne bruke nødvendige digitale selvbetjeningsløsninger og offentlige tjenester. Digitalt utenforskap medfører større risiko for sosial isolasjon og ensomhet. Dette er beskrevet som en av de største folkehelseutfordringene i Oppdal. Kommunedirektøren bes derfor, i samarbeid med aktuelle organisasjoner, om å vurdere et prosjekt for å fremme digital inkludering, med mål om å skape arenaer for læring og mestring på digitale plattformer.

Næringsarealer

Næringslivet etterspør tilgjengelige og fornuftige næringsarealer i kommunen. Kommunedirektøren bes om å gå i dialog med Næringsforeningen og andre aktører om hvilken type arealer det er behov for, og hvor disse bør plasseres. Det er næringslivet selv som sitter på kompetansen og vet hva de har bruk for. Dette kunnskapsgrunnlaget hensyntas ved rullering av arealdelen i kommuneplanen.

Åpenhet og medvirkning

Vi lever i et samfunn med høyt tempo på avgjørelser som påvirker enkeltinnbyggerens hverdag. Tilbakemeldingen spesielt i plan og byggesaker tyder på at vi ikke greier å nå alle de som blir påvirket eller ønsker å medvirke. Kommunedirektøren bes se på hvordan dagens rutiner kan forbedres. Dette er viktig for å sikre enkeltinnbyggerens rett til å medvirke og kvalitetssikre beslutningsgrunnlaget i mange viktige saker. Det anbefales at mediehuset OPP tas med i prosessen for å gjøre informasjonsarbeidet mer publikumsvennlig. Kommunestyret ber KMT om at det arbeides videre med sentrumsprosjektet for å komme i mål med svar på de utfordringsbildene som ble gitt i vedtak i kommunestyret:

1. Trivelig torg for folk: Prosjekt om helhetlig utforming av sentrumskjernen.
2. Sammenhengende gang- og sykkelveinett: etablering av manglende forbindelser.
3. Ålma områdeløft.
4. Tilgang til Kåsen: Samarbeid med BaneNor om jernbanekryssing, etablering av bru ved Ålma, stier og skilting.
5. Videreutvikling av skoleområdet.
6. Parkering og fremtidig bevegelsesmønster for alle typer trafikanter i sentrum.

Kommunestyrets behandling av sak 81/2023 i møte 22.06.2023:

Avstemning:

Innstilling:

Formannskapetets forslag til vedtak:

Kommunestyret vedtar kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2024 – 2027.

Nye driftstiltak:

Bemanning i helse og omsorg og barnehage

Formannskapet ber kommunestyret finne finansiering for de tre tiltakene som kommunedirektøren viser særlig bekymring for at det ikke er rom for i økonomiplanen for perioden 2024-2027:

1. Økt bemanning på natt ved hjemmesykepleien: kr 1 625 000
2. Økt grunnbemanning ved Oppdal helsesenter: kr. 2 288 000
3. Bedre bemanning rundt 1-åringen i barnehagen: kr. 1.639.000

En økning i grunnbemanning i helse og omsorg kan redusere sykefravær, bidra til at vi i større grad rekrutterer og beholder kompetanse, gi større stillinger for personer i deltidsstillinger, og selvfølgelig bedre kvalitet på tjenestene for pasienter og brukere.

En økning i bemanning rundt ettåringene i barnehagene ses i sammenheng med folkehelseutfordring 1 i økonomiplanen – psykisk helse hos barn og unge. I barnets første leveår er nærhet og tilknytning særlig viktig for utvikling av god psykisk helse. Ekstra fokus på gruppen og tilstrekkelig bemanning gjennom hele barnehagedagen er et viktig prioriteringsområde for å styrke psykisk helse hos barn og unge.

Forslag til finansiering:

Tiltakene 1 og 2 finansieres delvis ved reduksjon i sykefravær, og delvis med økt innbyggertilskudd på grunn av flere innbyggere.

Dagens sykefravær er på 13%, mens måltallet er på 7%. En reduksjon i sykefraværet fra 13% til 7% tilsvarer en besparelse på 2,1 millioner kroner.

Det resterende beløpet og tiltak 3, bemanning i barnehage, finansieres gjennom økt innbyggertilskudd, da antall innbyggere allerede har økt fra 7256 den 1.1.23 til 7317, noe som tilsvarer et økt innbyggertilskudd på kr. 4.148.000.

Økning i antall sykehjemsplasser

Formannskapet ser med stor bekymring på at antallet sykehjemsplasser i Oppdal kommune ikke er i samsvar med dagens behov, noe som fører til en økonomisk belastning for Oppdal kommune med overliggerdøgn ved sykehus og kjøp av sykehjemsplasser i andre kommuner, og ikke minst en stor belastning for pasienter og pårørende. Vi vet i tillegg at behovet sannsynligvis vil øke mye i årene framover, og det haster å komme i gang med tiltak. Formannskapet ber derfor kommunestyret om å prioritere en økning i antall sykehjemsplasser så snart som mulig. En utvidelse av antall sykehjemsplasser bør vurderes gjennom å omdisponere/ombygge eksisterende bygningsmasse ved Oppdal helsesenter/sykehjemmet før man evt. ser på en videre utbygging.

Tilgangen på alternative læringsarenaer i skolen

Skolen vår signaliserer økende utfordringer i skolehverdagen med adferdsproblemer, ufrivillig fravær, psykiske problemstillinger, mestringsproblemer og utenforskap. Skolehverdagen blir stadig mer krevende for enkelte elever. Bruken av og tilgangen på alternative læringsarenaer er en viktig del av løsningsrommet for disse elevene. «Inn på tunet» er en slik alternativ læringsarena med god effekt. Kommunedirektøren bes gå i dialog med landbruket og næringslivet med mål om å utvide og gjøre tilbudet om alternative læringsarenaer større og mer allsidig. Det er viktig at lærerne og annet personell som kjenner utfordringsbildet godt inkluderes i prosessen.

Sunnere mat for elevene på ungdomsskolen

Både elever og ansatte ved Oppdal Ungdomsskole ønsker seg sunnere og mer lokal mat i skolekantina. Dette kan gjøres på flere måter, enten ved å øke bemanningen, sikre tilgang til et egnet kjøkken, elevbedrift eller inngå et samarbeid med Vekst (kantina på Rådhuset), kafeen på Kulturhuset eller andre relevante aktører. Kommunedirektøren bes om å gå i dialog med aktuelle parter og se på ulike løsninger til sunne matalternativer i skolekantina.

Folkehelseiltak

Oppdal bør være i forkant både når det kommer til fysisk og psykisk helse. Vi er i en unik posisjon med tette bånd til NTNU som universitetskommune og bør nå strekke oss etter å bli en pilotkommune for et forebyggende og bredt folkehelseprosjekt. Da kan vi sette oss i førersetet og benytte oss av tidlig-fase resultater til å lage et pilotprosjekt som vil gi ringvirkninger på arbeidsliv (stå lenger i arbeid, redusere sykefravær etc), bedre forebyggende helse for eldre (også rundt utenforskap) og ikke minst forebygging for yngre generasjoner som vil bli en fremtidig belastning i helsevesenet. Kommunedirektøren bes om å spille inn dette som et pilotprosjekt innenfor universitetsavtalen.

Digitalt inkluderende samfunn

Mange personer, spesielt eldre, har ikke den nødvendige digitale kompetansen som trengs for blant annet å kunne bruke nødvendige digitale selvbetjeningsløsninger og offentlige tjenester. Digitalt utenforskap medfører større risiko for sosial isolasjon og ensomhet. Dette er beskrevet som en av de største folkehelseutfordringene i Oppdal. Kommunedirektøren bes derfor, i samarbeid med aktuelle organisasjoner, om å

vurdere et prosjekt for å fremme digital inkludering, med mål om å skape arenaer for læring og mestring på digitale plattformer.

Næringsarealer

Næringslivet etterspør tilgjengelige og fornuftige næringsarealer i kommunen. Kommunedirektøren bes om å gå i dialog med Næringsforeningen og andre aktører om hvilken type arealer det er behov for, og hvor disse bør plasseres. Det er næringslivet selv som sitter på kompetansen og vet hva de har bruk for. Dette kunnskapsgrunnlaget hensyntas ved rullering av arealdelen i kommuneplanen.

Åpenhet og medvirkning

Vi lever i et samfunn med høyt tempo på avgjørelser som påvirker enkeltinnbyggernes hverdag. Tilbakemeldingen spesielt i plan og byggesaker tyder på at vi ikke greier å nå alle de som blir påvirket eller ønsker å medvirke. Kommunedirektøren bes se på hvordan dagens rutiner kan forbedres. Dette er viktig for å sikre enkeltinnbyggerenes rett til å medvirke og kvalitetssikre beslutningsgrunnlaget i mange viktige saker. Det anbefales at mediehuset OPP tas med i prosessen for å gjøre informasjonsarbeidet mer publikumsvennlig. Kommunestyret ber KMT om at det arbeides videre med sentrumsprosjektet for å komme i mål med svar på de utfordringsbildene som ble gitt i vedtak i kommunestyret:

1. Trivelig torg for folk: Prosjekt om helhetlig utforming av sentrumskjernen.
2. Sammenhengende gang- og sykkelveinett: etablering av manglende forbindelser.
3. Ålma områdeløft.
4. Tilgang til Kåsen: Samarbeid med BaneNor om jernbanekryssing, etablering av bru ved Ålma, stier og skilting.
5. Videreutvikling av skoleområdet.
6. Parkering og fremtidig bevegelsesmønster for alle typer trafikanter i sentrum.

Imot forslaget stemte 25: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP), Olav Martin Mellemsæter (H), Thorvald Storli (H), Tomas Rosset (H), Alf Morten Olsen (KrF), Else Morken (KrF), Arne Rønning (MDG), Arne Braut (SP), Geir Arild Espnes (SP), Håvard Kletthammer (SP), John Bjørndal-Volden (SP), John Torve (SP), Kari Toftaker (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ola Husa Risan (SP), Olav Skjøtskift (SP), Ingvild Vikan (SV), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Mari Rui Heiniger (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V)

Dermed er innstillingen ikke vedtatt

Avstemning:

Ingvild Vikan (Sosialistisk venstreparti) Forslag:

Opprettholde 100% helsesykepleierstilling i Helse og Familie
Finansieres ved det økte innbyggertilskuddet.

For forslaget stemte 2: Ingvild Vikan (SV), Mari Rui Heiniger (UA)

Imot forslaget stemte 23: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP), Olav Martin Mellemsæter (H), Thorvald Storli (H), Tomas Rosset (H), Alf Morten Olsen (KrF), Else Morken (KrF), Arne Rønning (MDG), Arne Braut (SP), Geir Arild Espnes (SP), Håvard Kletthammer (SP), John Bjørndal-Volden (SP), John Torve (SP), Kari Toftaker (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ola Husa Risan (SP), Olav Skjøtskift

(SP), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V)
Dermed er forslaget ikke vedtatt

Listevotering

Følgende forslag har vært til votering:

1) Ola Husa Risan (Senterpartiet) Alternative forslag:

Alternativt forslag til formannskapets innstilling fra Sp, H og KrF

Kommunestyret vedtar kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2024 – 2027. Med følgende endringer:

1. Kommunestyret er opptatt av at unge kan ha forskjellig fritidstilbud i Oppdal. For å styrke bredden i tilbudet bevilger kommunestyret midler til brøyting av ishockeybanen. Årlig kostnad: 40 000 kr. Finansieres på følgende måte: 20 000 kr innenfor rammen til Tekniske tjenester, 20 000 kr innenfor rammen til Plan og forvaltning.
2. Kommunestyret mener at mattilbudet i den midlertidige skolekantina ved ungdomsskolen ikke er godt nok. Kommunestyret ber kommunedirektøren gå i dialog med ungdomsskolen (arbeidslivsfag ved ungdomsskolen), og lokalt næringsliv for å se på muligheten for å forbedre mattilbudet i ungdomsskolekantinene innenfor ungdomsskolens økonomiske ramme.
3. Kommunestyret er spesielt bekymret for at det ikke er rom til følgende driftstiltak i økonomiplanen 2024-2027:
  1. Hjemmetjenesten: Økt bemanning på natt ved hjemmesykepleien (ca. 1,6 mill. kr. pr. år)
  2. Oppdal helsesenter: Økt grunnbemanning ved sykehjemsavdelingene (ca. 2,3 mill. kr. pr. år)
  3. Drivdalen oppvekstsenter, Høgmo og Pikhaugen barnehager og Midtbygda oppvekstsenter - Bedre bemanning rundt 1-åringen i barnehagen (ca. 1,6 mill. kr. pr. år, ca. 3,2 mill. kr. pr. år fra år 3).

Kommunestyret ber kommunedirektøren i prioritert rekkefølge se på muligheten for å innarbeide disse tiltakene i forbindelse med budsjettarbeidet for 2024. Kommunestyret ber også om at arbeidet med kunnskapsgrunnlaget brukes som grunnlag.

2) Elisabeth Hals (Venstre) Forslag:

Forslag fra AP og V

Nye driftstiltak: Bemanning i helse og omsorg og barnehage

Kommunestyret ønsker å prioritere de tre tiltakene som kommunedirektøren viser særlig bekymring for at han ikke fant rom for i økonomiplanen for perioden 2024-2027:

1. Økt bemanning på natt ved hjemmesykepleien: kr 1 625 000
2. Økt grunnbemanning ved Oppdal helsesenter: kr. 2 288 000
3. Bedre bemanning rundt 1-åringen i barnehagen: kr. 1.639.000

En økning i grunnbemanning i helse og omsorg kan redusere sykefravær, bidra til at vi i større grad rekrutterer og beholder kompetanse, gi større stillinger for personer i deltidsstillinger, og selvfølgelig bedre kvalitet på tjenestene for pasienter og brukere.

En økning i bemanning rundt ettåringene i barnehagene ses i sammenheng med folkehelseutfordring 1 i økonomiplanen – psykisk helse hos barn og unge. I barnets første leveår er nærhet og tilknytning særlig viktig for utvikling av god psykisk helse. Ekstra fokus på gruppen og tilstrekkelig bemanning gjennom hele barnehagedagen er et viktig prioriteringsområde for å styrke psykisk helse hos barn og unge.

Økonomiplan 2024-2027

Kommunedirektøren har lagt til grunn folketall og befolkningssammensetning pr 01.01.23 for hele planperioden 2024-2027. Folketallet var 7256 ved inngangen til året, og vi vet at dette allerede har steget til 7317 pr 31.03.23 og at dette tallet fortsetter å stige. I løpet av april, mai og juni har det kommet 22 flyktninger. Vi ser også over tid at vi har hatt økning i antall innbyggere utover flyktningene som kommer. Derfor anser vi det som reelt å legge til grunn at folketallet vil være minst 7339, altså 83 flere enn det som ligger til grunn i kommunedirektørens forslag. Dette gir en inntektsvekst for Oppdal Kommune på kr 5.644.000,-

Forslag til finansiering:

Summen av forslag 1,2 og 3 beløper seg til kr 5.552.000,- Disse finansieres med økt folketall, estimert til minimum kr 5.644.000,-

16 stemte for forslag 1: Alf Morten Olsen (Kristelig Folkeparti), Arne Braut (Senterpartiet), Arne Rønning (Miljøpartiet De Grønne), Else Morken (Kristelig Folkeparti), Geir Arild Espnes (Senterpartiet), Håvard Kletthammer (Senterpartiet), John Bjørndal-Volden (Senterpartiet), John Torve (Senterpartiet), Kari Toftaker (Senterpartiet), Mari Rui Heiniger (Uavhengig), Odd Arne Hoel (Senterpartiet), Ola Husa Risan (Senterpartiet), Olav Martin Mellemsæter (Høyre), Olav Skjøtskift (Senterpartiet), Thorvald Storli (Høyre), Tomas Rosset (Høyre)

8 stemte for forslag 2: Elisabeth Hals (Venstre), Haakon Nordseth (Venstre), Ingrid Grøtte Johansson (Uavhengig), Ingrid Husdal Dørum (Venstre), Ingvild Vikan (Sosialistisk venstreparti), Magni Øveraas (Arbeiderpartiet), Rune Myrhaug (Arbeiderpartiet), Tor Snøve (Arbeiderpartiet)

Dermed ble forslag 1 vedtatt

Listevotering

Følgende forslag har vært til votering:

1) Tor Snøve (Arbeiderpartiet) Forslag:

Forslag fra AP og V

Nytt tiltak

Nytt industriområde Gorsetmoen

Det settes av kr. 450.000 til gjennomføring av reguleringsarbeid for nytt industriområde på Gorsetmoen. Oppdal Kommune har lite areal og for få ledige industritomter i kommunens opparbeidede industriområde. Kommunale industritomter er en sentral del av kommunens næringsutvikling. For å kunne tilby næringsarealer i fremtiden er igangsetting av reguleringsarbeid et første steg som er svært viktig. Gorsetmoen ligger like nord for Oppdal sentrum og er avsatt i nåværende kommuneplan som næringsareal.. Nytt industriområde her vil kreve betydelige investeringer til både grunnoppkjøp, veg, vann og avløp som må innarbeides i senere handlingsplaner når reguleringsplan for området er utarbeidet. Beløpet finansieres ved bruk av kapitalfondet. Det er forutsatt at kapitalfondet får tilført midler ved salg av nye boligtomter i forlengelse av Rugdevegen og boligområdet ved Nordmjørøningen.

2) Ola Husa Risan (Senterpartiet) Forslag:

Verbalforslag fra Sp, H og KrF

Kommunedirektøren bes snarlig gå i gang med å finne egnede Nærings-arealer i Oppdal kommune og legge frem en sak med plan for arealene og hvilke investeringer som må gjøres fra kommunens side

9 stemte for forslag 1: Eirin Heggvold (Arbeiderpartiet), Elisabeth Hals (Venstre), Haakon Nordseth (Venstre), Ingrid Husdal Dørum (Venstre), Ingvild Vikan (Sosialistisk venstreparti), Magni Øveraas (Arbeiderpartiet), Mari Rui Heiniger (Uavhengig), Rune Myrhaug (Arbeiderpartiet), Tor Snøve (Arbeiderpartiet)

16 stemte for forslag 2: Alf Morten Olsen (Kristelig Folkeparti), Arne Braut (Senterpartiet), Arne Rønning (Miljøpartiet De Grønne), Else Morken (Kristelig Folkeparti), Geir Arild Espnes (Senterpartiet), Håvard Kletthammer (Senterpartiet), Ingrid Grøtte Johansson (Uavhengig), John Bjørndal-Volden (Senterpartiet), John Torve (Senterpartiet), Kari Toftaker (Senterpartiet), Odd Arne Hoel (Senterpartiet), Ola Husa Risan (Senterpartiet), Olav Martin Mellemsæter (Høyre), Olav Skjøtskift (Senterpartiet), Thorvald Storli (Høyre), Tomas Rosset (Høyre)

Dermed ble forslag 2 vedtatt

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) Tilleggsforslag :

Verbalforslag AP og V:

Økning i antall sykehjemsplasser

Kommunestyret ser med stor bekymring på at antallet sykehjemsplasser i Oppdal kommune ikke er i samsvar med dagens behov, noe som fører til en økonomisk belastning for Oppdal kommune med overliggerdøgn ved sykehus og kjøp av sykehjemsplasser i andre kommuner, og ikke minst en stor belastning for pasienter og pårørende. Vi vet i tillegg at behovet sannsynligvis vil øke mye i årene framover, og det haster å komme i gang med tiltak. Kommunestyret vil derfor prioritere en økning i antall sykehjemsplasser så snart som mulig. En utvidelse av antall sykehjemsplasser bør vurderes gjennom å omdisponere/ombygge eksisterende bygningssmasse ved Oppdal helsesenter/sykehjemmet før man evt. ser på en videre utbygging.

For forslaget stemte 13: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP), Alf Morten Olsen (KrF), Else Morken (KrF), Arne Rønning (MDG), Ingvild Vikan (SV), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Mari Rui Heiniger (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V)

Imot forslaget stemte 12: Olav Martin Mellemsæter (H), Thorvald Storli (H), Tomas Rosset (H), Arne Braut (SP), Geir Arild Espnes (SP), Håvard Kletthammer (SP), John Bjørndal-Volden (SP), John Torve (SP), Kari Toftaker (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ola Husa Risan (SP), Olav Skjøtskift (SP)

Dermed er Tilleggsforslag vedtatt

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) Tilleggsforslag :

Verbalforslag AP og V:

Tilgangen på alternative læringsarenaer i skolen

Skolen vår signaliserer økende utfordringer i skolehverdagen med adferdsproblemer, ufrivillig fravær, psykiske problemstillinger, mestringsproblemer og utenforskap. Skolehverdagen blir stadig mer krevende for enkeltelever. Bruken av og tilgangen på alternative læringsarenaer er en viktig del av løsningsrommet for disse elevene. «Inn på tunet» er en slik alternativ læringsarena med god effekt. Kommunedirektøren bes gå

i dialog med landbruket og næringslivet med mål om å utvide og gjøre tilbudet om alternative læringsarenaer større og mer allsidig. Det er viktig at lærerne og annet personell som kjenner utfordringsbildet godt inkluderes i prosessen.

For forslaget stemte 14: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP), Alf Morten Olsen (KrF), Else Morken (KrF), Arne Rønning (MDG), Geir Arild Espnes (SP), Ingvild Vikan (SV), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Mari Rui Heiniger (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V)

Imot forslaget stemte 11: Olav Martin Mellemsæter (H), Thorvald Storli (H), Tomas Rosset (H), Arne Braut (SP), Håvard Kletthammer (SP), John Bjørndal-Volden (SP), John Torve (SP), Kari Toftaker (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ola Husa Risan (SP), Olav Skjøtskift (SP)

Dermed er Tilleggsforslag vedtatt

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) Tilleggsforslag :

Verbalforslag fra AP og V

Sunnere mat for elevene på ungdomsskolen

Både elever og ansatte ved Oppdal Ungdomsskole ønsker seg sunnere og mer lokal mat i skolekantina. Dette kan gjøres på flere måter, enten ved å øke bemanningen, sikre tilgang til et egnet kjøkken, elevbedrift eller inngå et samarbeid med Vekst (kantina på Rådhuset), kafeen på Kulturhuset eller andre relevante aktører. Kommunedirektøren bes om å gå i dialog med aktuelle parter og se på ulike løsninger til sunne matalternativer i skolekantina, og komme tilbake med forslag til gjennomføring og finansiering i tide til budsjettbehandlingen i desember.

For forslaget stemte 11: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP), Håvard Kletthammer (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ingvild Vikan (SV), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V)

Imot forslaget stemte 14: Olav Martin Mellemsæter (H), Thorvald Storli (H), Tomas Rosset (H), Alf Morten Olsen (KrF), Else Morken (KrF), Arne Rønning (MDG), Arne Braut (SP), Geir Arild Espnes (SP), John Bjørndal-Volden (SP), John Torve (SP), Kari Toftaker (SP), Ola Husa Risan (SP), Olav Skjøtskift (SP), Mari Rui Heiniger (UA)

Dermed er Tilleggsforslag ikke vedtatt

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) Tilleggsforslag :

Verbalforslag AP og V

Folkehelseiltak

Oppdal bør være i forkant både når det kommer til fysisk og psykisk helse. Vi er i en unik posisjon med tette bånd til NTNU som universitetskommune og bør nå strekke oss etter å bli en pilotkommune for et forebyggende og bredt folkehelseprosjekt. Da kan vi sette oss i førsetet og benytte oss av tidlig-fase resultater til å lage et pilotprosjekt som vil gi ringvirkninger på arbeidsliv (stå lenger i arbeid, redusere sykefravær etc),

bedre forebyggende helse for eldre (også rundt utenforskap) og ikke minst forebygging for yngre generasjoner som vil bli en fremtidig belastning i helsevesenet. Kommunedirektøren bes om å spille inn dette som et pilotprosjekt innenfor universitetsavtalen.

For forslaget stemte 14: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP), Alf Morten Olsen (KrF), Else Morken (KrF), Arne Rønning (MDG), Geir Arild Espnes (SP), Ingvild Vikan (SV), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Mari Rui Heiniger (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V)

Imot forslaget stemte 11: Olav Martin Mellemsæter (H), Thorvald Storli (H), Tomas Rosset (H), Arne Braut (SP), Håvard Kletthammer (SP), John Bjørndal-Volden (SP), John Torve (SP), Kari Toftaker (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ola Husa Risan (SP), Olav Skjøtskift (SP)

Dermed er Tilleggsforslag vedtatt

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) Tilleggsforslag :

Verbalforslag fra AP og V

Digitalt inkluderende samfunn

Mange personer, spesielt eldre, har ikke den nødvendige digitale kompetansen som trengs for blant annet å kunne bruke nødvendige digitale selvbetjeningsløsninger og offentlige tjenester. Digitalt utenforskap medfører større risiko for sosial isolasjon og ensomhet. Dette er beskrevet som en av de største folkehelseutfordringene i Oppdal. Kommunedirektøren bes derfor, i samarbeid med aktuelle organisasjoner, om å vurdere et prosjekt for å fremme digital inkludering, med mål om å skape arenaer for læring og mestring på digitale plattformer.

For forslaget stemte 13: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP), Alf Morten Olsen (KrF), Else Morken (KrF), Geir Arild Espnes (SP), Ingvild Vikan (SV), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Mari Rui Heiniger (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V)

Imot forslaget stemte 12: Olav Martin Mellemsæter (H), Thorvald Storli (H), Tomas Rosset (H), Arne Rønning (MDG), Arne Braut (SP), Håvard Kletthammer (SP), John Bjørndal-Volden (SP), John Torve (SP), Kari Toftaker (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ola Husa Risan (SP), Olav Skjøtskift (SP)

Dermed er Tilleggsforslag vedtatt

Avstemning:

Elisabeth Hals (Venstre) Tilleggsforslag :

Verbalforslag fra AP og V

Åpenhet og medvirkning

Vi lever i et samfunn med høyt tempo på avgjørelser som påvirker enkeltinnbyggernes hverdag. Tilbakemeldingen spesielt i plan og byggesaker tyder på at vi ikke greier å nå alle de som blir påvirket eller ønsker å medvirke. Kommunedirektøren bes se på hvordan dagens rutiner kan forbedres. Dette er viktig for å sikre enkeltinnbyggerenes rett til å medvirke og kvalitetssikre beslutningsgrunnlaget i mange viktige saker. Det anbefales at mediehuset OPP tas med i prosessen for å gjøre informasjonsarbeidet mer publikumsvennlig.

For forslaget stemte 12: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP), Alf Morten Olsen (KrF), Arne Rønning (MDG), Ingvild Vikan (SV), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Mari Rui Heiniger (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V)

Imot forslaget stemte 13: Olav Martin Mellemsæter (H), Thorvald Storli (H), Tomas Rosset (H), Else Morken (KrF), Arne Braut (SP), Geir Arild Espnes (SP), Håvard Kletthammer (SP), John Bjørndal-Volden (SP), John Torve (SP), Kari Toftaker (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ola Husa Risan (SP), Olav Skjøtskift (SP)

Dermed er Tilleggsforslag ikke vedtatt

Avstemning:

Tor Snøve (Arbeiderpartiet) Tilleggsforslag :

Verbalforslag fra AP og V

Styrking av demensomsorgen

1. Kommunestyret vil be Kommunedirektøren om å legge til rette for en snarlig utvidelse av kapasiteten i dagtilbudet for demente i Engveien fra 5 til 6 timer daglig, som før pandemien.
2. Kommunestyret vil be om en utredning av et nytt og økt døgnbasert avlastningstilbud for pårørende til hjemmeboende pasienter med demenssykdom, men lagt utenfor dagens sykehjemsavdelinger. Tilbudet kan f.eks. etableres i ledige lokaler i kontorfløyen ved sykehjemmet, når psykisk helsearbeid har flyttet ut, og gjerne samlokalisert med et nytt etterbehandlingstilbud for utskrivningsklare pasienter. Formålet med en slik plassering skal være minst mulig institusjonalisering av demenspasientene når avlastningsoppholdet er over og pasienten er tilbakeført til hjemmet og igjen er blitt pårørendes ansvar. Utredningen bes lagt fram for kommunestyret i forbindelse med behandlingen av økonomiplan for perioden 2025 – 2028.

For forslaget stemte 11: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP), Arne Rønning (MDG), Ingvild Vikan (SV), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Mari Rui Heiniger (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V)

Imot forslaget stemte 14: Olav Martin Mellemsæter (H), Thorvald Storli (H), Tomas Rosset (H), Alf Morten Olsen (KrF), Else Morken (KrF), Arne Braut (SP), Geir Arild Espnes (SP), Håvard Kletthammer (SP), John Bjørndal-Volden (SP), John Torve (SP), Kari Toftaker (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ola Husa Risan (SP), Olav Skjøtskift (SP)

Dermed er Tilleggsforslag ikke vedtatt

Avstemning:

Ingvild Vikan (Sosialistisk venstreparti) Tilleggsforslag :

Verbalforslag som tillegg til Formannskapets vedtak ang Sentrumsplanen foran de 6 punktene i Formannskapets vedtak;

Kommunestyret viser til mulighetsstudien for Oppdal sentrum utarbeidet av Plankontoret og de 6 vedtatte prosjektene i tilknytning til Sentrumsprosjektet:

Status og progresjon i de ulike prosjektene ser forskjellige ut fra foregående saksbehandling og igangsettelse. Noen av delprosjektene har kommet godt igang blant annet med egne forprosjekt, mens andre er

innarbeidet i pågående planarbeid, samt at Kommunestyret ved løpende rapportering har positive tilbakemelding på det arbeidet som allerede er utført .

Det er viktig at dette nå ikke stopper opp pga manglende finansiering . Kommunestyret ber om at de enkelte prosjektene blir tilført både administrative og økonomiske ressurser slik at prosjektene kan iverksettes i tråd med de planer og prioroterte tiltak innenfor de enkelte prosjekt.

For forslaget stemte 7: Alf Morten Olsen (KrF), Arne Rønning (MDG), Arne Braut (SP), Ingvild Vikan (SV), Mari Rui Heiniger (UA), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V)

Imot forslaget stemte 18: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP), Olav Martin Mellemsæter (H), Thorvald Storli (H), Tomas Rosset (H), Else Morken (KrF), Geir Arild Espnes (SP), Håvard Kletthammer (SP), John Bjørndal-Volden (SP), John Torve (SP), Kari Toftaker (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ola Husa Risan (SP), Olav Skjøtskift (SP), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Elisabeth Hals (V)

Dermed er Tilleggsforslag ikke vedtatt

Avstemning:

Forslag:

Kommunestyret vedtar økonomiplanen 2024 - 2027 med vedtatte tillegg.

For forslaget stemte 21: Olav Martin Mellemsæter (H), Thorvald Storli (H), Tomas Rosset (H), Alf Morten Olsen (KrF), Else Morken (KrF), Arne Rønning (MDG), Arne Braut (SP), Geir Arild Espnes (SP), Håvard Kletthammer (SP), John Bjørndal-Volden (SP), John Torve (SP), Kari Toftaker (SP), Odd Arne Hoel (SP), Ola Husa Risan (SP), Olav Skjøtskift (SP), Ingvild Vikan (SV), Ingrid Grøtte Johansson (UA), Mari Rui Heiniger (UA), Elisabeth Hals (V), Haakon Nordseth (V), Ingrid Husdal Dørum (V)

Imot forslaget stemte 4: Eirin Heggvold (AP), Magni Øveraas (AP), Rune Myrhaug (AP), Tor Snøve (AP)

Dermed er forslaget vedtatt

Kommunestyrets vedtak:

Kommunestyret vedtar kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2024 – 2027, med følgende endringer:

1. Kommunestyret er opptatt av at unge kan ha forskjellig fritidstilbud i Oppdal. For å styrke bredden i tilbudet bevilger kommunestyret midler til brøyting av ishockeybanen. Årlig kostnad: 40 000 kr. Finansieres på følgende måte: 20 000 kr innenfor rammen til Tekniske tjenester, 20 000 kr innenfor rammen til Plan og forvaltning.

2. Kommunestyret mener at mattilbudet i den midlertidige skolekantina ved ungdomsskolen ikke er godt nok. Kommunestyret ber kommunedirektøren gå i dialog med ungdomsskolen (arbeidslivsbygning ved ungdomsskolen), og lokalt næringsliv for å se på muligheten for å forbedre mattilbudet i ungdomsskolekantinene innenfor ungdomsskolens økonomiske ramme.

3. Kommunestyret er spesielt bekymret for at det ikke er rom til følgende driftstiltak i økonomiplanen 2024-2027:

1. Hjemmetjenesten: Økt bemanning på natt ved hjemmesykepleien (ca. 1,6 mill. kr. pr. år)

2. Oppdal helsesenter: Økt grunnbemanning ved sykehjemsavdelingene (ca. 2,3 mill. kr. pr. år)

3. Drivdalen oppvekstsenter, Høgmo og Pikhaugen barnehager og Midtbygda oppvekstsenter - Bedre bemanning rundt 1-åringen i barnehagen (ca. 1,6 mill. kr. pr. år, ca. 3,2 mill. kr. pr. år fra år 3).

Kommunestyret ber kommunedirektøren i prioritert rekkefølge se på muligheten for å innarbeide disse tiltakene i forbindelse med budsjettarbeidet for 2024. Kommunestyret ber også om at arbeidet med kunnskapsgrunnlaget brukes som grunnlag.

4. Kommunedirektøren bes snarlig gå i gang med å finne egnede Nærings-arealer i Oppdal kommune og legge frem en sak med plan for arealene og hvilke investeringer som må gjøres fra kommunens side

5. Økning i antall sykehjemsplasser

Kommunestyret ser med stor bekymring på at antallet sykehjemsplasser i Oppdal kommune ikke er i samsvar med dagens behov, noe som fører til en økonomisk belastning for Oppdal kommune med overliggende døgnet ved sykehus og kjøp av sykehjemsplasser i andre kommuner, og ikke minst en stor belastning for pasienter og pårørende. Vi vet i tillegg at behovet sannsynligvis vil øke mye i årene framover, og det haster å komme i gang med tiltak. Kommunestyret vil derfor prioritere en økning i antall sykehjemsplasser så snart som mulig. En utvidelse av antall sykehjemsplasser bør vurderes gjennom å omdisponere/ombygge eksisterende bygningsmasse ved Oppdal helsesenter/sykehjemmet før man evt. ser på en videre utbygging.

6. Tilgangen på alternative læringsarenaer i skolen

Skolen vår signaliserer økende utfordringer i skolehverdagen med adferdsproblemer, ufrivillig fravær, psykiske problemstillinger, mestringsproblemer og utenforskap. Skolehverdagen blir stadig mer krevende for enkelte elever. Bruken av og tilgangen på alternative læringsarenaer er en viktig del av løsningsrommet for disse elevene. «Inn på tunet» er en slik alternativ læringsarena med god effekt. Kommunedirektøren bes gå i dialog med landbruket og næringslivet med mål om å utvide og gjøre tilbudet om alternative læringsarenaer større og mer allsidig. Det er viktig at lærerne og annet personell som kjenner utfordringsbildet godt inkluderes i prosessen.

7. Folkehelseiltak

Oppdal bør være i forkant både når det kommer til fysisk og psykisk helse. Vi er i en unik posisjon med tette bånd til NTNU som universitetskommune og bør nå strekke oss etter å bli en pilotkommune for et forebyggende og bredt folkehelseprosjekt. Da kan vi sette oss i førersetet og benytte oss av tidlig-fase resultater til å lage et pilotprosjekt som vil gi ringvirkninger på arbeidsliv (stå lenger i arbeid, redusere sykefravær etc), bedre forebyggende helse for eldre (også rundt utenforskap) og ikke minst forebygging for yngre generasjoner som vil bli en fremtidig belastning i helsevesenet. Kommunedirektøren bes om å spille inn dette som et pilotprosjekt innenfor universitetsavtalen.

8. Digitalt inkluderende samfunn

Mange personer, spesielt eldre, har ikke den nødvendige digitale kompetansen som trengs for blant annet å kunne bruke nødvendige digitale selvbetjeningsløsninger og offentlige tjenester. Digitalt utenforskap medfører større risiko for sosial isolasjon og ensomhet. Dette er beskrevet som en av de største folkehelseutfordringene i Oppdal. Kommunedirektøren bes derfor, i samarbeid med aktuelle organisasjoner, om å vurdere et prosjekt for å fremme digital inkludering, med mål om å skape arenaer for læring og mestring på digitale plattformer.

Kommunestyret vedtar økonomiplanen 2024 - 2027 med vedtatte tillegg.

Vedlegg

- 1 **Kommunedirektørens forslag til Økonomiplan 2024 - 2027**
- 2 **1 - innspill fra enhetene - konsekvensjustering drift unntatt selvkostområder**
- 3 **2 - innspill fra enhetene - konsekvensjusteringer drift selvkostområder**
- 4 **3 - innspill fra enhetene - forslag til driftstiltak unntatt selvkostområder**
- 5 **4 - innspill fra enhetene - forslag til driftstiltak selvkostområdene**
- 6 **5 - innspill fra enhetene - forslag til investeringstiltak unntatt selvkostområder**
- 7 **6 - innspill fra enhetene - forslag til investeringstiltak selvkostområder**
- 8 **Saksprotokoll FS**
- 9 **Saksprotokoll HEOP**
- 10 **Saksprotokoll BYAR**
- 11 **Saksprotokoll KMT**
- 12 **Saksprotokoll ER**
- 13 **Saksprotokoll FUNK**
- 14 **Saksprotokoll UR**
- 15 **Saksprotokoll AMU**